

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**<<Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (2000 - 2008):
ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ (2000 - 2008)>>**

Εποπτεύων Καθηγητής: κ. Αναστάσιος Παναγόπουλος

Σπουδάστρια: Τασούλη Σοφία Α.Μ: 5577

ΠΑΤΡΑ, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	6
ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ – ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	6
1.1.ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	8
1.2.ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	9
1.3.ΘΗΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	10
1.4.ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	12
ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ.....	12
2.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	12
2.2. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	13
2.3. Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	14
2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	18
2.5. ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	21
2.6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	23
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΜΕΣΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	23
3.1. ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	29
3.1.1. ΑΝΟΙΞΗ ΚΑΙ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	29
3.1.2. Η ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ	31
3.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΡΕΙΝΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ.....	33
3.3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΠΟΡ ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	60
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	62
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕΣΩ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	72
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	75

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'.....	77
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΞΕΝΩΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ.....	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'.....	84
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΩΝ.....	84

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ευρυτανία είναι ένας κατεξοχήν χειμερινός προορισμός, χωρίς βέβαια αυτό να αποκλείει από τον επισκέπτη τη δυνατότητα να την επισκεφθεί και οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή. Κυρίως ορεινή και δύσβατη, αλλά παράλληλα με πολλά όμορφα τοπία και ξεχωριστό ιστορικό ενδιαφέρον για να θαυμάσει κανείς αλλά και πολλές δραστηριότητες για να ασχοληθεί. Η τουριστική υποδομή της περιοχής σε συνδυασμό με ένα περιβάλλον ιδιαίτερου φυσικού κάλλους την έχουν κατατάξει ανάμεσα στους σημαντικότερους χειμερινούς προορισμούς της πατρίδας μας, μιας και διαθέτει σε μόλις 12 χλμ απόσταση από την πόλη, αναπτυγμένο χιονοδρομικό κέντρο. Ο αθλητικός τουρισμός, ο συνεδριακός, ο φυσιολατρικός, ο θρησκευτικός και γενικότερα οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν μαζί με τον χειμερινό τουρισμό τη βάση, αλλά και την αιτία για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Στο νομό σήμερα έχουν βελτιωθεί εξαιρετικά οι τρόποι πρόσβασης και το εσωτερικό οδικό δίκτυο είναι προσεγμένο σε υψηλό βαθμό. Με κοινοτικούς πόρους και ενισχύσεις έχουν δημιουργηθεί σε πολλά χωριά ξενώνες και ενοικιαζόμενα δωμάτια που προσφέρουν πλήρεις ανέσεις στον επισκέπτη. Τέλος, η συνεχώς αυξανόμενη αξιοποίηση των ιστορικών τοποθεσιών και μνημείων, δίνει νέα ώθηση προς την τουριστική ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Αυτά είναι μερικά από τα ζητήματα με τα οποία θα ασχοληθούμε στην παρούσα εργασία και θα τα διατυπώσουμε με αναλυτικά στοιχεία και πίνακες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ορεινός τουρισμός ανήκει στις μορφές εναλλακτικού τουρισμού και είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολύπλευρης δραστηριότητας στον ορεινό χώρο, η οποία:

- Φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες θα μπορεί να συμμετέχει, να αθληθεί, να ψυχαγωγηθεί και να νιώσει τη χαρά της περιήγησης και της γνώσης, να γνωρίσει τα βουνά και τις φυσικές ομορφιές στις ορεινές αυτές αγροτικές περιοχές, να γνωρίσει τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου.
- Δραστηριοποιεί τις παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις του συγκεκριμένου τόπου συμβάλλοντας έτσι στην βιώσιμη περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των ορεινών αυτών περιοχών. Δίνει τη δυνατότητα τόνωσης της τοπικής αγοράς με την παραγωγή τοπικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, δημιουργεί θέσεις εργασίας και να τελικά κρατεί τον πληθυσμό στην ύπαιθρο ενισχύοντας το εισόδημα των αγροτικών οικογενειών.

Επιπλέον, ο ορεινός τουρισμός, ο οποίος παρουσιάζει και ορισμένες ομοιότητες με τον τουρισμό χειμερινών σπορ, δεν έχει χρονικούς περιορισμούς εκδήλωσης και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, που εκδηλώνεται σε ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών που επιθυμούν να αναπτύξουν αυτής της μορφής τουρισμό.

Ωστόσο, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που δένουν με το φυσικό περιβάλλον και διαθέτουν όσο το δυνατόν περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους, όπως εστιατόρια, μπαρ, καφετέριες, αίθουσες αναψυχής, κλπ. Οι περιοχές όπου αναπτύσσονται τέτοιες δραστηριότητες, θα πρέπει να εξυπηρετούνται συγκοινωνιακά όσον το δυνατόν πληρέστερα και καλύτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ – ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο ορεινός τουρισμός, ανήκει στις μορφές εναλλακτικού τουρισμού και περιλαμβάνει κάθε τουριστική εκδήλωση που ασκείται στο ορεινό περιβάλλον. Μορφές του ορεινού τουρισμού είναι ο *ορειβατικός*, ο *φυσιολατρικός* ή *εκδρομικός τουρισμός*. Κύριο χαρακτηριστικό του ορεινού τουρισμού είναι ότι αναπτύσσεται στις ορεινές περιοχές, οπότε κρίνεται σκόπιμο να οριστούν οι περιοχές αυτές σύμφωνα με τον γεωγραφικό κατακόρυφο διαμελισμό. Σε αντίθεση με τον μαζικό τουρισμό προσφέρει ενεργή συμμετοχή έναντι της παθητικότητας του επισκέπτη και κινητικότητα σε όλες τις εποχές του χρόνου (έναντι της στατικότητας των καλοκαιρινών διακοπών). Επιπλέον, ο ορεινός τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που εκδηλώνεται αποκλειστικά και μόνο στις ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής τουριστών που επιθυμούν να αναπτύξουν αυτής της μορφής τον τουρισμό. Η υποβαθμισμένη ίσως μέχρι τότε περιοχή, θα αναζωογονηθεί ποιοτικά και οικονομικά με την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού και θα λειτουργήσει θετικά στην αναβάθμιση της πελατείας, διότι ο τουρίστας δεν επιλέγει κάποιον προορισμό με κριτήριο την χαμηλή τιμή, αλλά περισσότερο επιλέγει τον προορισμό με κριτήριο την ικανοποίηση των προσδοκιών και των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων του.

Οι ορεινές περιοχές ανά τον κόσμο αποτελούν τον δεύτερο δημοφιλέστερο τουριστικό προορισμό μετά τις ακτές και τα νησιά. Αντιστοιχούν στο 15-20% του ετήσιου παγκόσμιου τουρισμού. Η αυξανόμενη έξοδος του αστικού πληθυσμού για το βουνό και γενικότερα για την ύπαιθρο, άρχισε να δημιουργεί και να αναπτύσσει σταδιακά όλο και περισσότερο τον ορεινό τουρισμό. Τα πλεονεκτήματα του ορεινού τουρισμού, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι, ότι επειδή, δεν υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί μπορεί να ασκηθεί σε όλη τη διάρκεια του έτους και να ικανοποιηθεί ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και αναγκών. Το φυσικό περιβάλλον φέρνει τον άνθρωπο κοντά στον συνάνθρωπό του και βελτιώνει την κοινωνικότητά του.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ:

Πεζοπορία, χιονοδρομία, αναρρίχηση, ποδηλασία, ιππασία, τοξοβολία, αθλητικός προσανατολισμός, διάσχιση φαραγγιών (canyoning).

Δραστηριότητες σε ποτάμια και λίμνες (κολύμβηση, rafting, canoe-kayak).

Δραστηριότητες του αέρα (αλεξίπτωτο πλαγιάς).

Παρατήρηση χλωρίδας, πανίδας και μορφολογίας πετρωμάτων, γεωλογία.

Οι περισσότερες δραστηριότητες λειτουργούν μόνες ή σε διάφορους συνδυασμούς που συνεχώς διευρύνονται, δημιουργώντας ανάλογες δράσεις. Επίσης συνδυάζονται κι άλλες μορφές ορεινού τουρισμού όπως ο οικοτουρισμός και ο αγροτουρισμός.

Τέλος, να πούμε ότι με τον ορεινό τουρισμό μπορούν να επιτευχθούν τα παρακάτω:

- Αποκέντρωση των κλασσικών τουριστικών περιοχών
- Ανάπτυξη των ορεινών περιοχών σε παγκόσμιο επίπεδο
- Παράταση της τουριστικής περιόδου μιας περιοχής
- Δημιουργία νέων επαγγελμάτων στις ορεινές περιοχές με συνέπεια την παραμονή του πληθυσμού στον τόπο του.

Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται όλο και πιο συστηματικά οι ειδικές μορφές τουρισμού, που προσφέρουν τη δυνατότητα στους ταξιδιώτες να εμπλουτίσουν τις δραστηριότητές τους και με προγράμματα εξειδικευμένων δράσεων, όπως είναι ο θεραπευτικός-ιαματικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο οικολογικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός κ.λπ. Έτσι, η χώρα αποτελεί πλέον έναν προσφιλή τουριστικό προορισμό όχι μόνο για διακοπές «κλασσικού τύπου», αλλά και για όσους επιθυμούν να πραγματοποιήσουν εναλλακτικές διακοπές, αναζητώντας εκτός από την ξεκούραση και την απόλαυση των αξιοθέατων της χώρας και τη μοναδική εμπειρία, που προσφέρουν η φύση και τα «προϊόντα» της, ο θρησκευτικός πολιτισμός της αλλά και οι εξειδικευμένες υποδομές της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας.

Μπορούμε επίσης να πούμε ότι παρ' όλο που πολλοί ταυτίζουν τις έννοιες ορεινός και χειμερινός τουρισμός, αυτές κάθε άλλο παρά ταυτόσημες είναι.

Ο ορεινός τουρισμός είναι μια σύνθετη μορφή τουρισμού, η οποία περιλαμβάνει την μετακίνηση του τουρίστα σε μέρη όπου κυριαρχεί το ορεινό στοιχείο.

Η ειδική αυτή μορφή τουρισμού έχει το προτέρημα να ξεπερνάει την εποχικότητα σε γενικά πλαίσια. Η τουριστική προσφορά διαμορφώνεται ανάλογα με τις εποχές του έτους και έτσι υπάρχει δυνατότητα να προσελκύει καθ' όλο το έτος τουρίστες με διαφορετικές επιθυμίες και αναζητήσεις.

Ο ορεινός τουρισμός σε συνδυασμό με την κατάλληλη παροχή υπηρεσιών και υποδομής μπορεί να αναπτυχθεί και να φθάσει σε πολύ υψηλά επίπεδα. Προσφέρει άλλωστε εκτός από την ψυχαγωγία, περισσότερη ανάπαυση και οι συνθήκες του βουνού είναι ιδανικές για την σωματική αλλά και την ψυχική ισορροπία και υγεία.

1.1.ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οι σπάνιες εναλλαγές της ορεινής Ελλάδας η ποικιλία της πλούσιας βλάστησης και η εύκολη προσπέλαση των βουνών της χώρας μας βοήθησε στην ανάπτυξη του οικολογικού / φυσιολατρικού τουρισμού. Αυτή η νέα μορφή τουρισμού αποσκοπεί στην ανάπτυξη, ανάδειξη και αξιοποίηση των σπάνιων βιοτόπων της χώρας, εξασφαλίζοντας έτσι την προστασία τους σε επιστημονικές βάσεις, έτσι ώστε η τουριστική αξιοποίηση των ευαίσθητων περιοχών να συμβάλλει στην διατήρηση της οικολογικής τους ισορροπίας. Επισκεπτόμενος διάφορες περιοχές της χώρας ο φυσιολάτρης περιηγητής έχει την ευκαιρία να περιπλανηθεί στα αισθητικά δάση ή να εξερευνήσει τους εθνικούς δρυμούς και όχι μόνο στην ορεινή ενδοχώρα αλλά και σε ορισμένα νησιά ή κοντά σε ποταμούς και σε λίμνες.

Να απολαύσει τα υπέροχα μνημεία της φύσης, τα φαράγγια, τα σπήλαια και τους καταρράκτες. Να παρατηρήσει και να θαυμάσει τα σπάνια είδη πουλιών που φωλιάζουν ή καταφεύγουν στα παράκτια οικοσυστήματα και τους αγρότοπους. Να μελετήσει την εξαιρετική ποικιλία της χλωρίδας στην Ελληνική ύπαιθρο. Να συμμετάσχει σε δραστηριότητες extreme sport (κανόε-καγιάκ, ποδήλατο βουνού, rafting, κ.α.) που τα τελευταία χρόνια γνωρίζουν θεαματική άνοδο στην Ελλάδα.

Τέλος να διαμένει σε πρότυπες αγροτουριστικές μονάδες που αναπτύσσονται σε όλη την επικράτεια και δίνουν την δυνατότητα στον επισκέπτη να γνωρίσει την τοπική

αρχιτεκτονική, πολιτισμική και γαστρονομική παράδοση, αλλά και τα προϊόντα, τις αγροτικές ασχολίες και την καθημερινή ζωή των κατοίκων κάθε περιοχής. Η κατασπατάληση και η εξάντληση των μη ανανεούμενων φυσικών πόρων, η μόλυνση της ατμόσφαιρας, η νέκρωση των εδαφών, η μόλυνση των νερών, η ραδιενεργός ρύπανση, η διαταραχή όλων των φυσικών οικοσυστημάτων, η βαθμιαία εξαφάνιση της φυσικής γλωρίδας και πανίδας αποτελούν στοιχεία μιας αζεπέραστης περιβαλλοντικής κρίσης.

Για τον λόγο αυτό οι επισκέπτες των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών οφείλουν να τηρούν προσεκτικά τις απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος από την ρύπανση, τη αποφυγή κάθε ενασχόλησης των φυσικών βιοτόπων και διατάραξης της ισορροπίας των οικοσυστημάτων.

1.2.ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Βασικός στόχος του οδοιπορικού τουρισμού είναι να σέβεται και να αξιοποιεί το περιβάλλον. Η μορφή αυτή του τουρισμού ήταν αναξιοποίητη στη χώρα μας, ενώ έχει αναπτυχθεί σε άλλες χώρες, χωρίς τον πλούτο του φυσικού περιβάλλοντος της δικής μας χώρας.

Ο οδοιπορικός τουρισμός διακρίνεται σε: *Απλός* και *Ορεινός*. Στην πρώτη κατηγορία η ελάχιστη διανυόμενη απόσταση είναι 5χλμ, και πραγματοποιείται σε εδάφη με μικρή κλίση (χωρίς μεγάλη υψομετρική διαφορά) και ελαφρύ εξοπλισμό. Στην δεύτερη κατηγορία η απόσταση των 15-20 χλμ πορείας αποτελούν τον κανόνα. Ο εξοπλισμός είναι εξειδικευμένος και ιδιαίτερα την χειμερινή περίοδο επιβάλλεται να είναι ο κατάλληλος.

Ο πλούτος του φυσικού μας περιβάλλοντος ευνοεί την καλλιέργεια και ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού. Τα μονοπάτια των βουνών μας έχουν μια ξεχωριστή ομορφιά και παρουσιάζουν έντονο οικολογικό και ιστορικό ενδιαφέρον. Η Ελλάδα άργησε να δημιουργήσει ολοκληρωμένο δίκτυο αυτοκινητοδρόμων, πέραν των βασικών οδικών αρτηριών που διέσχιζαν τη χώρα. Μέχρι τότε η επικοινωνία πραγματοποιούνταν κυρίως μέσω των μονοπατιών. Οι πρώτες προσπάθειες για την ανάπτυξη του οδοιπορικού τουρισμού, έγιναν με την πρωτοβουλία ανθρώπων του επιστημονικού και πνευματικού κόσμου στα τέλη του περασμένου αιώνα, κυρίως με την ίδρυση του 'Ομίλου Πεζοπόρων' και του «Οδοιπορικού Συνδέσμου» αργότερα, έχοντας φτάσει σήμερα στο σημείο με διάφορες χρηματοδοτήσεις και από διάφορους φορείς (δήμους, ορειβατικούς συλλόγους, ιδιώτες κτλ)

Μερικά παλιά μονοπάτια, σήμερα έχουν συντηρηθεί σε μεγάλο βαθμό και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να έχουν αναβιώσει σημαντικά. Σηματοδοτήθηκαν μεγάλα τμήματά τους σε όλη την Ελλάδα, δημιουργώντας ένα ευρύ δίκτυο συνολικού μήκους 35.000 χλμ.

Παρ' όλα αυτά η ανάπτυξη του οδοιπορικού τουρισμού εξακολουθεί να είναι στη χώρα μας αρκετά περιορισμένη.

1.3.ΘΗΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στη χώρα μας ο θηραματικός τουρισμός δεν έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα, γιατί υπάρχει αδυναμία όσον αφορά την αποτελεσματική προστασία της θηραματικής πανίδας. Αντίθετα θα πρέπει να ληφθούν μέτρα διαφύλαξης και προστασίας της πανίδας της χώρας μας και κυρίως των άγριων ειδών αυτής που τείνουν να εξαφανιστούν.

Μεγάλο πρόβλημα σ' αυτόν τον τομέα είναι το φαινόμενο των λαθροκυνηγών. Χρειάζεται να ληφθούν αυστηρά μέτρα αστυνόμευσης, ώστε να προστατεύουν τα ζώα και να υπάρξει η απαραίτητη οικολογική ισορροπία.

Τα ανασχετικά μέτρα του κυνηγιού όπως ο περιορισμός των κυνηγετικών περιόδων, των περιοχών, των κυνηγετικών ειδών, θα βοηθήσουν στην βελτίωση της κατάστασης.

Παράλληλα όμως ο θηραματικός τουρισμός, μπορούμε να πούμε, ότι υποβοηθείται από την ίδρυση καταφυγίων που πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία του ΕΟΤ και του Υπουργείου Γεωργίας.

1.4.ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο, με την οποία ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων. Τα πολιτιστικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου αυτού, με σεβασμό προς το περιβάλλον και την παράδοση. Απευθύνεται σε όλους όσους θέλουν να περάσουν τις διακοπές τους σε αγροτικά σπίτια της ελληνικής υπαίθρου και να ζήσουν από κοντά την ζεστασιά, την φιλοξενία, την απλότητα και την ηρεμία των ανθρώπων που ζουν σ' αυτές τις περιοχές της χώρας μας.

Λέγεται ότι τα άτομα που επιλέγουν αυτή την εναλλακτική μορφή τουρισμού αναζητούν στις διακοπές τους την "φόρμουλα" των 3Φ (Φύση-Φιλία-Φιλοξενία) και απορρίπτουν ή δεν νιώθουν να τους εκφράζει εκείνη των 3S (Sun-Sea-Sand) του μαζικού τουρισμού, όπως έχει εξελιχθεί στις μέρες μας.

Τα άτομα αυτά έχουν τις περισσότερες φορές συγκεκριμένα ενδιαφέροντα και είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα.

Στη χώρα μας, ο αγροτουρισμός ως συγκροτημένη εναλλακτική μορφή τουρισμού, εμφανίζεται για πρώτη φορά το 1984 με την ίδρυση των πρώτων γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών (Πέτρα Λέσβου, Αμπελάμα, Αράχοβα), ωθώντας έτσι και τις πρώτες προσπάθειες για την συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο, την δημιουργία θέσεων εργασίας, την προώθηση γεωργικών παραδοσιακών προϊόντων στην αγορά και φυσικά την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού όλες τις εποχές του χρόνου, αμβλύνοντας έτσι το πρόβλημα της τουριστικής εποχικότητας.

(<http://www.greek-tourism.gr>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

2.1. ΓΕΝΙΚΑ

Ο νομός Ευρυτανίας συνορεύει με τους νομούς Καρδίτσας, Φθιώτιδας και Αιτωλοακαρνανίας. Είναι ο νομός με το μεγαλύτερο υψόμετρο στη χώρα μας ενώ πάνω από το μισό του καλύπτεται από πυκνά δάση μέσα στα οποία φωλιάζουν μαγευτικά χωριά και σημαντικά φυσικά αξιοθέατα. Η Ευρυτανία φημίζεται για την ιστορική της παράδοση αλλά και για την υπέροχη φύση της. Είναι μια από τις λίγες περιοχές της Ευρώπης με τόσο καθαρό περιβάλλον.

Πρωτεύουσά της είναι το πανέμορφο Καρπενήσι ενώ σημαντικοί οικισμοί είναι το Μεγάλο Χωριό με το αξιόλογο λαογραφικό μουσείο, το Μικρό Χωριό τμήμα του οποίου θάφτηκε από κατολίσθηση, τα ιστορικά Άγραφα, η Φράγκιστα και πολλοί ακόμα. Από τους σημαντικότερους προορισμούς είναι και οι Κορυσκάδες, διατηρητέος οικισμός με μεγάλη ιστορία, αφού αποτέλεσαν έδρα της πρώτης κυβέρνησης της εθνικής αντίστασης. Το σχολείο του χωριού είναι σήμερα μουσείο. Σημαντικότερα βουνά της περιοχής είναι ο Τυμφρηστός (Βελούχι), τα Άγραφα, η Καλιακούδα και το Παναιτωλικό στα σύνορα με το νομό Αιτωλοακαρνανίας. Από τα μεγαλύτερα ποτάμια της είναι ο Αχελώος, ο Αγραφιώτης, ο Μέγδοβας, ο Καρπενησιώτης, ο Κρικελοπόταμος και ο Τρικεριώτης. Ολόκληρος ο νομός προσφέρεται για υπαίθριες αθλητικές δραστηριότητες.

Η Ευρυτανία είναι ένας κατεξοχήν χειμερινός προορισμός, χωρίς βέβαια αυτό να αποκλείει από τον επισκέπτη τη δυνατότητα να την επισκεφθεί και οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή. Κυρίως ορεινή και δύσβατη, αλλά παράλληλα με πολλά όμορφα τοπία και ξεχωριστό ιστορικό ενδιαφέρον για να θαυμάσει κανείς αλλά και πολλές δραστηριότητες για να ασχοληθεί. Η τουριστική υποδομή της περιοχής σε συνδυασμό με ένα περιβάλλον ιδιαίτερου φυσικού κάλλους την έχουν κατατάξει ανάμεσα στους σημαντικότερους χειμερινούς προορισμούς της πατρίδας μας, μιας και διαθέτει σε μόλις 12 χλμ απόσταση από την πόλη, αναπτυγμένο χιονοδρομικό κέντρο. Ο αθλητικός τουρισμός, ο συνεδριακός, ο φυσιολατρικός, ο θρησκευτικός και γενικότερα οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού

αποτελούν μαζί με τον χειμερινό τουρισμό τη βάση, αλλά και την αιτία για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Στο νομό σήμερα έχουν βελτιωθεί εξαιρετικά οι τρόποι πρόσβασης και το εσωτερικό οδικό δίκτυο είναι προσεγμένο σε υψηλό βαθμό. Με κοινοτικούς πόρους και ενισχύσεις έχουν δημιουργηθεί σε πολλά χωριά ξενώνες και ενοικιαζόμενα δωμάτια που προσφέρουν πλήρεις ανέσεις στον επισκέπτη. Τέλος, η συνεχώς αυξανόμενη αξιοποίηση των ιστορικών τοποθεσιών και μνημείων, δίνει νέα ώθηση προς την τουριστική ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Προωθείται ο αγροτουρισμός απορροφούνται κονδύλια για την κτηνοτροφική ανάπτυξη, δημιουργούνται μικροί ηλεκτροπαραγωγοί σταθμοί βασισμένοι σε ήπιες μορφές ενέργειας όπως το νερό και ο άνεμος.

2.2. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Μια σειρά απογραφών μαρτυρεί την αμείωτη πτωτική τάση της δημογραφικής εξέλιξης της περιοχής κατά την διάρκεια των τελευταίων εξήντα χρόνων, τα οποία σηματοδοτήθηκαν από μεγάλα ιστορικά γεγονότα που συνέβαλλαν σημαντικά στην ερήμωση του Ευρυτανικού χώρου. Τη χρονική περίοδο 1940 έως 1980 ο πληθυσμός της Ευρυτανίας μαστίζεται από την «εσωτερική» και «εξωτερική» μετανάστευση. Το πλέον παραγωγικό τμήμα του πληθυσμού μεταναστεύει στην ενδοχώρα, την Αυστραλία, τον Καναδά, τις Η.Π.Α, τη Γερμανία και άλλα μέρη της Ευρώπης και της υφηλίου. Σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού της Ε.Σ.Υ.Ε. που διενεργήθηκε το 2001, ο Νομός Ευρυτανίας αριθμούσε 32.053 κατοίκους και ο Δήμος Καρπενησίου αριθμούσε 9.390 κατοίκους εκ των οποίων το 48,2% είναι άνδρες και το 51,8% γυναίκες. Το 72,2% αποτελεί αστικό πληθυσμό ενώ το υπόλοιπο 27,8% αποτελεί τον αγροτικό πληθυσμό.

Προκύπτει ότι ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου Καρπενησίου σημείωσε αύξηση ποσοστού 14,7%, όταν κατά την προηγούμενη δεκαετία 1981-1991 η αντίστοιχη αύξηση ήταν της τάξης του 8,6%. Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση του γυναικείου πληθυσμού στον Δήμο Καρπενησίου, υψηλότερη από την αντίστοιχη αύξηση του ανδρικού πληθυσμού.

Πιο συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 1991-2001 η αύξηση των γυναικών ανήλθε σε 19,2% η αντίστοιχη αύξηση των ανδρών ήταν της τάξης του 10,3%.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η μείωση σε απόλυτους αριθμούς του πληθυσμού ηλικίας 0-4 και 5-9 καθώς και η σημαντική αύξηση των ηλικιών 60-64, 65-69, 70-74 και 80-84 ετών αποτυπώνοντας τη δυσμενή εξέλιξη που παρουσίασαν ανωτέρω οι σχετικοί

δημογραφικοί δείκτες. Σχετικά με την γήρανση του πληθυσμού, διαπιστώνεται ότι τόσο ο δείκτης νεότητας παρουσιάζει μείωση της τάξης του 17,1% (1991-2001) όσο και ο δείκτης γήρανσης παρουσιάζει αύξηση κατά την ίδια περίοδο της τάξης του 21,8% (1991-2001).

Ωστόσο ο δείκτης νεότητας βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα συγκριτικά με τους αντίστοιχους δείκτες Νομού και Περιφέρειας παρά την προαναφερόμενη μειούμενη τάση.

(Πηγή: Στατιστική υπηρεσία Ν.Ευρυτανίας)

Πίνακας 1. Δείκτες Νεανικότητας και Γήρανσης Νομού Ευρυτανίας και Δήμου Καρπενησίου 1991-2001

	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ 1991	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ 2001	ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ 1991	ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ 2001	ΠΕΡΙΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2001	ΣΥΝ ΧΩΡ ΑΣ
ΔΕΙΚΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΟΤΗΤΑΣ	21,1	17,1	17,6	14,9	14,8	15,2
ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ	14,7	21,8	17,9	20,2	18,7	11,7

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Ν. Ευρυτανίας (Απογραφή 1991, 2001)

2.3. Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η Ευρυτανία βρίσκεται στο κέντρο σχεδόν της Ελλάδας. Περιτριγυρίζεται από τεράστιους ορεινούς όγκους και αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους προορισμούς αναψυχής των ανθρώπων που επιδιώκουν να ξεφύγουν από την πίεση και τους εξοντωτικούς ρυθμούς της μεγαλούπολης

Είναι χωμένη σε ένα καταπράσινο τοπίο και στη συντριπτική της πλειοψηφία καλύπτεται από ελατοδάση τα οποία είναι ακόμα ανέγγιχτα και παρθένα. Με την εγκατάλειψη εξ άλλου της ορεινής κτηνοτροφίας και την ερήμωση των χωριών της, κάτι που είναι χαρακτηριστικό όλων σχεδόν των ορεινών περιοχών της πατρίδας μας, η φύση βρήκε την ευκαιρία να γιατρέψει τις πληγές που είχε υποστεί παλιότερα από την ανθρώπινη παρέμβαση.

Σήμερα γίνεται ορθολογιστική χρήση αυτού του πανέμορφου τοπίου για

τουριστική ανάπτυξη και έτσι οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν ένα εντελώς αμόλυντο περιβάλλον και να έρθουν σε επαφή με ανθρώπους που έχουν μια νοοτροπία που τείνει να εκλείψει.

Γεμάτη μοναστήρια και βυζαντινά μνημεία, μάρτυρες μιας άσβεστης ορθόδοξης πίστης, η Ευρυτανία προσφέρει κατανοητική ατμόσφαιρα

για προσευχή και επαφή με το Θείο.

Βέβαια η τεχνητή λίμνη του Αχελώου δημιούργησε έναν εκπληκτικό βιότοπο, που έδεσε αρμονικά με την προϋπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα. Η επίσκεψη στα παραλίμνια χωριά επιβάλλεται πλέον για τον καθένα που θέλει να λείει ότι πήγε στην Ευρυτανία. Στην πραγματικότητα εκεί βρίσκεται το άλλο μισό.

Τόσο οι χειμώνες όσο και τα καλοκαίρια

της είναι πρόκληση για όποιον θέλει να απολαύσει τη θαλπωρή ή τη δροσιά που μόνο το βουνίσιο τοπίο μπορεί να προσφέρει.

Μέσα στη γλυκιά αγριάδα της η Ευρυτανική φύση αλλά και το χιονοδρομικό κέντρο στο Βελούχι είναι πόλοι έλξης κατά τη χειμερινή περίοδο, ενώ το δροσερό κλίμα και οι εγκαταστάσεις του κέντρου, σημαντικότερος λόγος επίσκεψης το καλοκαίρι. Η περιοχή προσφέρεται για κάθε είδους υπαίθρια δραστηριότητα, από καταβάσεις ποταμών με καγιάκ, μέχρι ορειβατικές εκδρομές, αναβάσεις βουνών και ράφτιγκ.

Τα παλιότερα χρόνια οι άνθρωποι εγκατέλειπαν την Ευρυτανία για μια καλύτερη τύχη, αφού το άγονο έδαφος και τα κακοτράχαλα βουνά δεν είχαν τίποτα να τους προσφέρουν. Σήμερα όμως έχουν βελτιωθεί εξαιρετικά οι τρόποι πρόσβασης και το εσωτερικό οδικό δίκτυο είναι προσεγμένο σε υψηλό βαθμό. Με Κοινοτικούς πόρους και ενισχύσεις έχουν δημιουργηθεί σε πολλά χωριά ξενώνες και ενοικιαζόμενα δωμάτια που προσφέρουν πλήρεις ανέσεις στον επισκέπτη.

Η απaráμιλλη ομορφιά όλων των περιοχών της Ευρυτανίας με την μαγευτική αισθητική πολυμορφία, ζεσταίνουν το άγριο και αραιοκατοικημένο περιβάλλον. Η μεγάλη εναλλαγή διαφορετικών οικοσυστημάτων και μια πανδαισία χλωρίδας και πανίδας δημιουργούν ένα από τα λίγα εναπομείναντα αμόλυντα μέρη της χώρας. Μεγάλες εκτάσεις του Όρους Βελούχι, της τεχνητής λίμνης των Κρεμαστών και της περιοχής των Αγράφων περιλαμβάνονται στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα προστασίας της φύσης, Δίκτυο NATURA 2000. Οι οικότοποι που έχουν ήδη απογραφεί στα πλαίσια του δικτύου Natura 2000 αλλά και τοποθεσίες γνωστές στους ντόπιους και τους επισκέπτες της περιοχής που δεν είναι απαραίτητα ενταγμένες σε δίκτυα και καθεστώς προστασίας είναι:

- Το Όρος Τυμφρηστού.
- Το Όρος Παναιτωλικού.
- Η τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών.
- Το φαράγγι της Μαύρης Σπηλιάς.
- Το φαράγγι Πανταβρέχει.

Πόλο τουριστικού ενδιαφέροντος αποτελεί το Χιονοδρομικό Κέντρο Καρπενησίου που βρίσκεται στη θέση «Διαβολότοπος» του οροπεδίου του Βελουχιού, σε υψόμετρο 1840μ. και απέχει 12χλμ. από την πόλη του Καρπενησίου. Δημιουργήθηκε το 1974 και από τότε διαρκώς βελτιώνεται. Διαθέτει δέκα πίστες διαφορετικών επιπέδων δυσκολίας κυμαινόμενης υψομετρικής διαφοράς από 1.800 έως 2.040 μέτρα, επτά αναβατήρες με δυναμικότητα εξυπηρέτησης 5.150 ατόμων ανά ώρα. Επίσης υπάρχουν αρκετές ενδιαφέρουσες χιονοδρομικές διαδρομές εκτός πίστας. Στην περιοχή υπάρχουν καταστήματα πώλησης-ενοικίασης σκι και μηχανοκίνητων ελκίθρων καθώς και σχολές σκι. Επίσης λειτουργούν Σαλέ διαμονής 100 ατόμων, εστιατόριο, καφετέρια, μπαρ και κέντρο πρώτων βοηθειών στις πίστες.

Σε κοντινή απόσταση από το Καρπενήσι (2,6 χλμ), υπάρχει γνωστή ιστορική τοποθεσία που ονομάζεται «Κεφαλόβρυσο» και βρίσκεται στις υπώρειες του ελατόφυτου Κώνισκου στην αριστερή όχθη του ποταμού Καρπενησιώτη. Στην περιοχή διαδραματίστηκε μάχη κατά των Τούρκων στις 8/9/1823, στην οποία σκοτώθηκε ο Μάρκος Μπότσαρης. Σήμερα η τοποθεσία έχει αναπλαστεί προς όφελος της αναψυχής των κατοίκων και των επισκεπτών.

Εικόνα: «ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΕΛΟΥΧΙΟΥ»

Η Πλατεία «Μάρκου Μπότσαρη», βρίσκεται δίπλα στη Μητρόπολη του νομού, είναι μαρμαροστρωμένη και περιστοιχίζεται από αιωνόβιους πλάτανους ενώ στις βρύσες των λιονταριών αναβλύζει νερό που προέρχεται από φυσική πηγή του Βελουχιού. Εκεί βρίσκεται ο ανδριάντας του Μάρκου Μπότσαρη που στήθηκε το 1925. Η Αγία Τριάδα, η Μητρόπολη του Καρπενησίου, είναι βυζαντινή εκκλησία και είναι επίσης κτισμένη στην κεντρική πλατεία. Ένα τοπίο άξιο θαυμασμού και ιδιαίτερου αισθητικού κάλλους αποτελεί και ο λόφος του Αγίου Δημητρίου. Η παράδοση αναφέρει ότι ήταν τμήμα του Βελουχιού που αποκολλήθηκε από κατολίσθηση πριν από χιλιάδες χρόνια. Παλαιότερα ονομαζόταν Παλιόκαστρο πιθανόν στη κορυφή του να υπήρχε η ακρόπολη κάποιου αρχαίου οικισμού αφού έχουν ανακαλυφθεί διάφορα ευρήματα.

Ένα από τα πιο φημισμένα τοπόσημα της περιοχής, είναι το φαράγγι Πανταβρέχει, το οποίο συναντάμε μετά το χωριό Ρωσκά. Είναι ένα απόκρημνο φαράγγι στο οποίο σχηματίζονται μικροί καταρράκτες κατά τέτοιο τρόπο που δημιουργούν την αίσθηση βροχής σε όποιον στέκεται από κάτω. Η πλούσια πανίδα κάνουν το φαράγγι αυτό, έναν από τους τελευταίους ίσως ανέγγιχτους φυσικούς θησαυρούς της περιοχής.

Τέλος, αξιόλογο θρησκευτικό μνημείο αποτελεί η Μονή Προυσού, η οποία ιδρύθηκε το 12ο αιώνα με τη μεταφορά της εικόνας της Παναγίας από τη Προύσα. Η εικόνα της Παναγίας, λέγεται ότι είναι έργο του Ευαγγελιστή Λουκά και βρίσκεται σε μια μικρή υποβρύχια κρύπτη, μαζί με άλλα ιερά κειμήλια. Από την επιγραφή της, γνωρίζουμε ότι το

αργυρό επικάλυμμα της το δώρισε ο Γεώργιος Καραϊσκάκης ελπίζοντας στη θεραπεία του, όταν στις 9/8/1923 νοσηλεύεται εκεί. Πλούσιο υλικό υπάρχει στη βιβλιοθήκη της Μονής με 70 χειρόγραφους κώδικες, 731 έντυπα βιβλία σπανίων εκδόσεων, αξιόλογα ιερά κειμήλια και ένα σπαθί του 1821 που ανεξακρίβωτα θεωρείται δώρο του Καραϊσκάκη. Το μοναστήρι στα χρόνια της Τουρκοκρατίας αλλά και κατά τη Γερμανική κατοχή, υπέστη αρκετές καταστροφές, πυρπολισμούς και λεηλασίες. Απέναντι από το μοναστήρι βρίσκεται το εκκλησάκι των Αγίων Πάντων που χτίστηκε το 1754. Πολύ κοντά, βρίσκεται το διώροφο οίκημα της Σχολής Γραμμάτων (Κρυφό Σχολειό) που χτίστηκε μεταξύ του 1819 και του 1920. Στην είσοδο του χωριού Προυσός, συναντάμε τους δυο πύργους του Καραϊσκάκη, κτίσματα που χρησιμοποιήθηκαν ως καταφύγιο και πολεμίστρες του ομώνυμου ήρωα σε σημεία που ήταν περάσματα για το χωριό.

(<http://www.eyrytania.eu>)

2.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ο πρωτογενής τομέας στο νομό Ευρυτανίας παρουσιάζει περιορισμένες δυνατότητες ανάπτυξης. Η αδυναμία αυτή οφείλεται κυρίως στις ιδιόμορφες συνθήκες παραγωγής των προϊόντων (τραχύ έδαφος, ιδιαίτερο κλίμα) και ειδικότερα στο μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Ωστόσο ο τομέας της αλιείας, βελτιώνεται διαρκώς μέσω της συστηματικής εκμετάλλευσης της ιχθυοκαλλιέργειας στις παρακάτω μονάδες:

- Καλλιέργεια χελιού και πέστροφας στη λίμνη των Κρεμαστών.
- Καλλιέργεια κυπρίνου σε μικρής κλίμακας ιχθυοτροφεία.
- Καλλιέργεια σολομού στα καθαρά και χαμηλής θερμοκρασίας (κάτω των 14 βαθμών Κέλσιου) νερά του ποταμού Ταυρωπού.

Ένα από τα φιλόδοξα σχέδια ανάπτυξης των προϊόντων της περιοχής (κηπευτικά κυρίως) είναι η κατοχύρωσή τους ως προϊόντα ονομασίας προέλευσης και η έμφαση στις βιοκαλλιέργειες. Δυστυχώς οι ενεργοί αγρότες σήμερα ανέρχονται μόλις στους 2.000 κάτι που συμβάλει αρνητικά στην ανάπτυξη και εδραίωση του αγροτουρισμού (Διεύθυνση Γεωργίας Ν. Ευρυτανίας, 2000).

Όσον αφορά στον δευτερογενή τομέα, το υπέδαφος δεν έχει ερευνηθεί στο βαθμό εκείνο που θα οδηγούσε στη διεξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων σχετικά με τον κοιτασματολογικό πλούτο. Συνεπώς ο τομέας της εξόρυξης δεν παρουσιάζει κάποιο ενδιαφέρον. Ο κλάδος της μεταποίησης δεν παίζει καθοριστικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη του νομού εκτός των μικρών εκμεταλλεύσεων οικογενειακής μορφής τόσο στη μεταποίηση δασικών προϊόντων όσο και στη μεταποίηση και τυποποίηση τοπικών προϊόντων. Η βιομηχανία και η βιοτεχνία του νομού δεν χαρακτηρίζονται δυναμικοί κλάδου, λόγω της μικρής υποδομής από πλευράς έργων που θα μπορούσαν να στηρίζουν τις δραστηριότητές του τομέα ενώ ένας ακόμη ανασταλτικός παράγοντας ανάπτυξης είναι η έλλειψη κινήτρων από ιδιώτες. Μέχρι πρόσφατα λειτουργούσαν οι ακόλουθες βιομηχανικές μονάδες: Πειραϊκή-Πατραϊκή και ΔΑΒΙΕ.

Επιπλέον τα στοιχεία δείχνουν τον τομέα των κατασκευών να παρουσιάζει σχετική αύξηση με αναλογία 1,3 νέες κατοικίες σε 100 κατοίκους όπου ο μέσος όρος της χώρας είναι 1,2 για το έτος 2002.

Συνεπώς, οι ιδιαίτερες συνθήκες του νομού δεν επιτρέπουν την εναπόθεση ελπίδων στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα ανάπτυξης αφού τόσο η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού όσο και η γεωμορφολογία του χώρου κατευθύνουν τις επιλογές κατά κύριο λόγο στον τριτογενή τομέα με έμφαση τον τουρισμό.

Το συντριπτικό ποσοστό της εμπορικής δραστηριότητας ασκείται από οικογενειακής μορφής μικρές επιχειρήσεις με εξαίρεση τρία μεγάλα υποκαταστήματα που απασχολούν ένα μεγάλο μέρος του τοπικού πληθυσμού. Επίσης υπάρχουν οκτώ υποκαταστήματα τραπεζών με συνολικό αριθμό απασχολούμενων 57 άτομα καθώς και τρία υποκαταστήματα ασφαλιστικών εταιρειών. Το φάσμα των υπηρεσιών σε όλους τους τομείς έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια, με συστηματικές προσλήψεις σε διοικητικό προσωπικό. Παρακάτω παρουσιάζεται αναλυτικά η διάρθρωση της οικονομικής

δραστηριότητας του Νομού Ευρυτανίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για το διάστημα 1991 – 2001.

Το φυσικό περιβάλλον, η μακραίωνη ιστορία, ο πολιτισμός καθώς και η συνεχής βελτίωση των υποδομών και υπηρεσιών καθιστούν τον ορεινό τόπο της Ευρυτανίας ιδανικό προορισμό αναψυχής. Διακρίνονται, λοιπόν τρεις ζώνες τουριστικής ανάπτυξης:

- Μητροπολιτική ζώνη τουριστικής ανάπτυξης με επίκεντρο το Καρπενήσι και τους όμορους δήμους (Ποταμιάς Προυσού, Δομνίστας, Φουρνάς, Κτημενίων)
- Ζώνη τουρισμού περιπέτειας και υδάτινων σπορ με επίκεντρο τη λίμνη των Κρεμαστών και τους ποταμούς Αγραφιώτη, Καρπενησιώτη, Τρικεριώτη, Μέγδοβα.
- Ζώνη οικολογικού τουρισμού με επίκεντρο τον ορεινό όγκο των Αγράφων.
- Το Χιονοδρομικό Κέντρο καταλαμβάνει σημαντική θέση στο τομέα της τουριστικής ανάπτυξης προσφέροντας δυνατότητες για αλπικό ορειβατικό και ελεύθερο σκι.

Επίσης τα καταφύγια στα όρη Βελούχι και Καλιακούδα συχνά κατακλύζονται από ορειβατικούς συλλόγους. (Στοιχεία από τη Διοικητική Υπηρεσία του Δήμου Καρπενησίου).

Πίνακας 2. Αριθμός Απασχολουμένων και Ανέργων, 2001

	ΟΙΚΟΓΕΝ. ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΝΕΡΓΟΙ	ΟΙΚΟΓΕΝ. ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	222.741	198.114	24.627	282.625
ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	7.142	6.284	858	10.648
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	3.398	2.962	436	4.380
Δημοτικό Διαμέρισμα Καρπενησίου	2.933	2.547	386	3.546

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε (Απογραφή 1991,2001)

Εξετάζοντας ειδικότερα την κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης διαπιστώνεται ότι οι κλάδοι με την μεγαλύτερη συγκέντρωση απασχολουμένων είναι ο κλάδος του χονδρικού και λιανικού εμπορίου ο οποίος και απασχολεί το 11,8% του συνόλου των απασχολουμένων, ο κλάδος δημόσιας διοίκησης ο οποίος συγκεντρώνει το 9,9%, ο κλάδος των κατασκευών που συγκεντρώνει το 9,4% των απασχολουμένων, ο κλάδος των

ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας ο οποίος απασχολεί το 8,2% και ο κλάδος ξενοδοχεία – εστιατόρια, ο οποίος απασχολεί το 7,9% του συνόλου των απασχολουμένων.

2.5. ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ο νομός Ευρυτανίας απαρτίζεται από 11 δήμους, 80 δημοτικά διαμερίσματα και 83 συνοικισμούς. Ο πληθυσμός των οικισμών κυμαίνεται από 20 έως 1.200 κατοίκους ενώ η πόλη του Καρπενησίου έχει περίπου 9.300 κατοίκους. Η κατοίκηση στην περιφέρεια του νομού κυριαρχείται από τα μικρά ημιορεινά και ορεινά κέντρα που σταθεροποιούν τον πληθυσμό τους παρόλα αυτά η αστικοποίηση παραμένει ιδιαίτερα αδύναμη.

Το σύστημα της δόμησης των οικισμών πλην τεσσάρων ιδιαίτερων οικισμών είναι της ελεύθερης και διασκορπισμένης. Το ύψος των κτηρίων είναι 7,5 μέτρα πλην τμημάτων της πόλης που είναι 11 μέτρα.

Ως προς την οικιστική υποδομή, το δίκτυο ύδρευσης καλύπτει τις ανάγκες του νομού κατά 70% περίπου. Δίκτυο αποχέτευσης έχουν λίγοι οικισμοί, χωρίς όμως βιολογικό καθαρισμό πλην της πόλεως του Καρπενησίου που απέκτησε τελευταία. Η διάθεση και διαχείριση των λυμάτων σε αρκετές περιοχές γίνεται με απόρριψη σε χαράδρες και απότομα βάραθρα πράγμα ανεπίτρεπτο για τα σημερινά δεδομένα ενώ στη πόλη του Καρπενησίου γίνεται ενταφιασμός των σκουπιδιών.

Αξιοθαύμαστοι είναι πολλοί παραδοσιακοί οικισμοί που διασώζονται σε διάφορες περιοχές του νομού. Τα χωριά Κορυσχάδες, Δομιανοί, Φιδάκια, Φουρνά και το Καρπενήσι είναι πολιτιστικά προικισμένοι με οικισμούς που έχουν θεσμοθετηθεί με τα ΦΕΚ-588/Δ/82,14/Δ/86 και 37/Δ/93.

Στα χωριά Βίνιανη και Κερασοχώρι βρίσκονται αξιοθαύμαστα παλιά αρχοντικά και στα χωριά Βραγγιανά, Μάραθο και Τρίδεντρο λειτουργούν αναπαλαιωμένοι νερόμυλοι. Τα Άγραφα και τα παραποτάμια χωριά δίνουν μια μαγική ευκαιρία σε κάθε περιηγητή, να αφηθεί στην γαλήνη της απόλυτης ησυχίας που κυριαρχεί. Τα έντονα χρώματα και οι μυρωδιές της φύσης συνθέτουν ένα ανεπανάληπτο τοπίο.

Τα Παραδοσιακά πέτρινα Γεφύρια του Μανόλη στη Δυτική Φραγκίστας, στη Βίνιανη, του Τέμπλα στο δήμο Απεραντίων και Κορυσχάδων στο δήμο Καρπενησίου απεικονίζουν άριστες τοπικές αρχιτεκτονικές τεχνικές προς έρευνα και μελέτη. Έντονο ενδιαφέρον για ανοικοδόμηση στη γενέτειρά τους παρουσιάζουν οι ετεροδημότες της

διασποράς με σκοπό την συντήρηση και επισκευή παλιών παραδοσιακών σπιτιών (Παπαθανασίου, 2001).

2.6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μια έντονη αύξηση και βελτίωση του φάσματος των δημόσιων υπηρεσιών και ενός αξιόλογος αριθμός τραπεζών. Από την άλλη πλευρά, η μικρομεσαία επιχειρηματική δραστηριότητα εντείνεται τα τελευταία χρόνια, με αρωγό τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η υποδομή της πόλης σε στοιχειώδη και μέση εκπαίδευση κρίνεται ικανοποιητική με τάσεις συνεχούς βελτίωσης: (5 νηπιαγωγεία , 5 δημοτικά σχολεία, 2 Γυμνάσιο , 1 Ενιαίο Λύκειο, 1 Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (ΤΕΕ), 1 Τεχνικό Εκπαιδευτήριο (ΤΕΕ) με ειδικότητα: Αγροτουρισμού (Α' Κύκλος), 1 Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης και 1 τμήμα Δασοπονίας του παραρτήματος Τ.Ε.Ι Λαμίας. Η παροχή υπηρεσιών στον τομέα της υγείας καλύπτεται από 17 ιατρεία, 2 υγειονομικούς σταθμούς, το κέντρο υγείας της Δυτικής Φραγκίστας και το Γενικό Νοσοκομείο Καρπενησίου.

Η υπάρχουσα κατάσταση στον τομέα του αθλητισμού είναι οι εξής: το Εθνικό Γυμναστήριο Καρπενησίου, ένα κλειστό κολυμβητήριο υψηλών προδιαγραφών, ποδοσφαιρικά γήπεδα, ένα γήπεδο τένις και ένα αθλητικό κέντρο προετοιμασίας αθλητών (Στοιχεία από τη Διοικητική Υπηρεσία του Δήμου Καρπενησίου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΜΕΣΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Χάρη στην ιδιωτική πρωτοβουλία, η Ευρυτανία σήμερα, έχει να παρουσιάσει αξιοζήλευτες ποιοτικές τουριστικές παροχές στον ξένο. Με έμφαση στην τοπική παραδοσιακή αρχιτεκτονική, ο επισκέπτης, θα μπορέσει να επιλέξει να μείνει σε κάποιο από τα 1400 δωμάτια, με 3000 κλίνες περίπου. Φυσικά, στο πέρασμα του χρόνου, παρουσιάζεται προοδευτική αύξηση νέων ξενοδοχειακών μονάδων. Οι ταβέρνες, τα εστιατόρια και τα κέντρα διασκέδασης, δίνουν μια άλλη όψη στο Νομό, καθώς επίσης και τα τοπικά προϊόντα, εκ των οποίων μερικά είναι μοναδικά στο είδος τους.

Η πρόσβαση στην Ευρυτανία γίνεται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Ουσιαστικά προβλήματα δεν υπάρχουν ούτε το χειμώνα, που τα χιόνια κατακλύζουν τα ψηλά βουνά της και της χαμηλές κι απόκοσμες ρεματιές της. Οι δρόμοι μένουν πάντα ανοιχτοί, χάρη στην σωστή οργάνωση του τομέα αυτού.

Η τουριστική ζήτηση στο νομό θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ιδιαιτέρως αυξημένη τους χειμερινούς μήνες αλλά μεγάλο ποσοστό τουριστών αφικνούνται και το καλοκαίρι. Άρα βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα ότι ο Νομός ενδείκνυται για τουρισμό καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και φυσικά όλες τις εποχές. Χαρακτηριστικό είναι ότι η μέση ξενοδοχειακή πληρότητα της περιοχής για την τελευταία 15ετία είναι της τάξης του 35%. Γεγονός που αποδεικνύει ότι η επισκεψιμότητα της περιοχής παραμένει υψηλή και μάλιστα με ετήσιες αυξητικές τάσεις αφού φτάνει για να ικανοποιεί την αυξανόμενη προσφορά. Επιπλέον η τουριστική ζήτηση για την περιοχή της Ευρυτανίας και η ικανοποίηση της ζήτησης αυτής έχει αποδειχθεί κινητήριος δύναμη για την τοπική οικονομία λόγω των πολλαπλασιαστικών επιπτώσεων των τουριστικών δαπανών. Οι τουρίστες δαπανούν το εισόδημά τους σε μια μεγάλη ποικιλία αγαθών. Αγοράζουν διαμονή, φαγητό, ποτό, τοπικά παραδοσιακά προϊόντα ακόμη και πλήθος καθημερινών καταναλωτικών αγαθών. Το δαπανώμενο εισόδημα των τουριστών αυξάνει την ζήτηση στην τοπική αγορά. Η ικανοποίηση της αυξημένης αυτής ζήτησης, οδηγεί σε παράλληλη αύξηση της προσφοράς τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών. Το μεγαλύτερο μέρος των

τουριστών που καταφθάνουν στον νομό κάθε Σαββατοκύριακα, τριήμερα ή στις γιορτές, επισκέπτονται αποκλειστικά το Καρπενήσι καθώς και τα χωριά της Ποταμιάς με τη μεγαλύτερή τους διαδρομή να φτάνει μέχρι το μοναστήρι της μονής Προυσού. Παρήγορο είναι το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια στο νομό αρχίζει να υπάρχει ένα μικρό ρεύμα επισκεπτών οι οποίοι τον επισκέπτονται συνειδητά για να γνωρίσουν τον τόπο, να περπατήσουν και να γνωρίσουν τη μαγευτική φύση, να αθληθούν μέσα από διάφορες δραστηριότητες και να γευτούν τα τοπικά προϊόντα

Η αύξηση της προσφοράς οδηγεί σε αύξηση των εισοδημάτων των τοπικών παραγωγών και εμπόρων και σε αύξηση της απασχόλησης. Η αύξηση των τοπικών εισοδημάτων και της τοπικής απασχόλησης με τη σειρά τους οδηγούν σε μια εκ νέου αναθέρμανση της τοπικής ζήτησης και έτσι οι ενεργητικές επιπτώσεις των αρχικών τουριστικών δαπανών συνεχίζονται συνεχώς στο οικονομικό κύκλωμα. Όσον αφορά τώρα το ξενοδοχειακό δυναμικό της περιοχής να πούμε ότι έχει αναπτυχθεί σημαντικά. Χαρακτηριστικό είναι ότι υπάρχει ετήσια αύξηση στις κλίνες κατά 2%. Επομένως την τελευταία 15ετία υπάρχει αύξηση στην προσφορά του τουριστικού τομέα κατά 30%. Παράλληλα αυτή την αυξανόμενη προσφορά ακολουθεί μια σημαντική ζήτηση για τουριστικές υπηρεσίες.

Ο νομός Ευρυτανίας διαθέτει μεγάλο πλούτο φυσικών και ανθρώπινων/πολιτιστικών πόρων, οι πλέον αξιόλογοι των οποίων είναι το δίκτυο ορεινών όγκων/βουνών, οι υδάτινοι πόροι, οι καταρράκτες, οι αρχαιολογικοί χώροι, μια σειρά από μοναστήρια, εκκλησίες/παρεκκλήσια, μετόχια σε όλη την έκταση του νομού, ορισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί, ποικίλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις/δραστηριότητες και τέλος το συνεδριακό κέντρο CLUB MONTANA.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΕΡΟΥΣΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Παρ'όλο που σύμφωνα με τα πληθυσμιακά δεδομένα η προσδιορισθείσα φέρουσα ικανότητα (~6000 τουρίστες), επιτρέπει μια σημαντική ανάπτυξη νέων ανωδομών/καταλυμάτων (4000-4500 κλίνες) για λόγους αποσυμφόρησης και κυρίως διάχυσης/προώθησης της ανάπτυξης σε άλλες ελκυστικές περιοχές του Ν. Ευρυτανίας, που δεν έχουν αναπτυχθεί, τα αποδεκτά όρια ανάπτυξης νέων ανωδομών/καταλυμάτων εντοπίζονται σε 1000-1500 κλίνες.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΕΟΤ, οι επισκέπτες στο νομό Ευρυτανίας ανέρχονται σε 110,000 έως 125000 ετησίως. Οι αφίξεις επισκεπτών στην πρωτεύουσα του νομού, το Καρπενήσι, εκτιμώνται σε 12000 ετησίως ενώ ο αριθμός διανυκτερεύσεων στο Καρπενήσι ανέρχεται σε 35,000 ετησίως. Επίσης, η μέση ηλικία των επισκεπτών στην Ευρυτανία, είναι περίπου τα 39 έτη.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

Οικονομικοί πόροι:

- § 110 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενώνες)
- § 53 επιχειρήσεις εστίασης (εστιατόρια, καφετέριες κλπ)
- § 5 επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών αναψυχής
- § Γυναικείος Συνεταιρισμός παραγωγής τοπικών προϊόντων
- § 10 περίπου καταστήματα πώλησης τοπικών προϊόντων

Πολιτισμικοί πόροι:

- § Ιερά Μονή Προυσού
- § Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Καρπενησίου (ΔΕΠΑΚ)
- § Παραδοσιακοί οικισμοί
- § Μονή Τατάρνας

Φυσικοί Πόροι – περιβάλλον:

- § Χιονοδρομικό κέντρο Βελουχίου
- § Τεχνητή λίμνη Κρεμαστών
- § Ποτάμια: Αχελώος, Καρπενησιώτης, Ταυρωπός, Αγραφιώτης και Κρικελοπόταμος

Πίνακας 1: ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΑΝΑ ΦΥΛΛΟ

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άνδρες	157	63%
Γυναίκες	93	37%
Σύνολα	250	100%

Πίνακας 2: ΜΟΝΙΜΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ευρυτανία	10	4,0%
Άλλού στη χώρα	232	93,2%
Εξωτερικό	7	2,8%
Σύνολα	249	100%

Στον πίνακα 1, στον αριθμό επισκεπτών ανά φύλλο, οι άνδρες επισκέπτες αποτελούν το 63%. Όσον αφορά τον πίνακα 2 και την περιοχή προέλευσης των επισκεπτών, οι τουρίστες από το εξωτερικό αποτελούν το 2,8% και οι επισκέπτες που μένουν μόνιμα στην περιοχή της Ευρυτανίας το ποσοστό 4%. Το μεγαλύτερο ποσοστό τουριστών είναι από άλλες περιοχές τις Ελλάδας, σε ποσοστό 93,2%.

Τέλος, όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις των επισκεπτών στην Ευρυτανία, το ποσοστό που πραγματοποιεί μια διανυκτέρευση είναι 27,1%, δύο έως τρεις διανυκτερεύσεις το 33% και οι επισκέπτες που διαμένουν έως και μια εβδομάδα 24,3%.

(Πηγή: ΕΣΥΕ, Νομαρχία Ευρυτανίας)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

Η Ευρυτανία με την ποικιλία του φυσικού περιβάλλοντος προσφέρεται για πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Πεζοπορία σε πανέμορφα δασικά μονοπάτια, ράφτινγκ στα νερά των ποταμών της, καγιάκ, διάβαση φαραγγιών αλλά και εξορμήσεις με αυτοκίνητα 4X4 στα γοητευτικά βουνά.

ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ

Η Ευρυτανία προσφέρεται για πλήθος διαδρομών οι οποίες μπορούν να συνδυάσουν περισσότερες από μια μορφές εναλλακτικού τουρισμού αλλά και να διαμορφωθούν ανάλογα με τις προτιμήσεις και το επίπεδο της ομάδας. Στη συνέχεια περιγράφονται μερικές από τις πιο δημοφιλείς διαδρομές που μπορεί κανείς να απολαύσει στην περιοχή.

Από τις πιο δημοφιλείς υπαίθριες δραστηριότητες είναι οι διαδρομές ορειβασίας.

Πρώτη διαδρομή:

Μια πολύ εύκολη διαδρομή που συνδυάζεται με επίσκεψη στο ιστορικό μοναστήρι του Προυσού είναι από την περιοχή του Προυσού προς τη Μαύρη Σπηλιά.

Η διαδρομή διαρκεί περίπου δύο ώρες και απευθύνεται σε όλους, αρχάριους και προχωρημένους. Αν κάποιος θέλει να βάλει περισσότερη περιπέτεια σε αυτή τη διαδρομή μπορεί να κάνει καταρρίχηση με την τεχνική rappel σε έναν κάθετο βράχο κοντά στη Μαύρη Σπηλιά, λίγο έξω από το χωριό του Προυσού.

Δεύτερη διαδρομή:

Μια δεύτερη διαδρομή, που συνδυάζει την πεζοπορία με κάμπινγκ και ανάβαση στην Καλιακούδα ξεκινά από το χωριό Ανιάδα. Η διάρκεια της είναι περίπου μιάμιση ώρα και ένα κομμάτι της γίνεται μέσα από τα νερά του Κρικελοπόταμου για να καταλήξει στον καταρράκτη Πανταβρέχει.

RAFTING

Μια ιδανική δραστηριότητα ορεινού τουρισμού για την οποία προσφέρεται η Ευρυτανία είναι το rafting. Μια πρόταση με βαθμό δυσκολίας 2, αρκετά εύκολη, είναι στα νερά του Ταυρωπού. Η εκκίνηση γίνεται από το καταπράσινο χωριό Δάφνη και οι ομάδες καταλήγουν στο χωριό Παρκιό μετά από περίπου δύομιση ώρες κατάβασης. Η διαδρομή αυτή συνδυάζεται με μια στάση στο φαράγγι της Βίνιανης και στους καταρράκτες. Η δεύτερη πρόταση για rafting, είναι στα νερά του Τρικεριώτη με βαθμό δυσκολίας 3, που σημαίνει ότι χρειάζεται κανείς να έχει κάποια σχετική εμπειρία για να μπορεί να συμμετέχει. Η εκκίνηση της διαδρομής είναι στα Διπόταμα και καταλήγει στο χωριό Σαρκίνη, μετά από περίπου 2 ώρες. Και αυτή η διαδρομή μπορεί επίσης να συνδυαστεί με ξενάγηση στον Προυσό.

RAFTING ΣΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΑΧΕΛΩΟ

Μια αρκετά διαφορετική πρόταση είναι το ραφτινγκ, στον ποταμό **Αχελώο**. Η εκκίνηση γίνεται από το χωριό Νέο Αργύριο και η κατάληξη είναι στη γέφυρα της Τέμπλας. Αυτή η διαδρομή είναι η κατεξοχήν καλοκαιρινή . πρόταση, αφού ο Αχελώος είναι εκείνη την περίοδο το μοναδικό ποτάμι με αρκετό νερό, ενώ χάρη στην ευκολία της προσφέρεται για μπάνιο και παιχνίδια στο νερό. Η διάρκεια της είναι περίπου δυο ώρες, ανάλογα με το "κέφι" της ομάδας και ο βαθμός δυσκολίας 1.

KANOE-KAYAK

Οι πιο έμπειροι στις δραστηριότητες νερού θα απολαύσουν το καγιάκ στην Ευρυτανία. Ιδανικά είναι τα ποτάμια Αγραφιώτης, Καρπενησιώτης με βαθμό δυσκολίας 3+ και ο Κρικελοπόταμος με βαθμό δυσκολίας 4. Βέβαια, για καγιάκ προσφέρονται και τα

υπόλοιπα, πιο μεγάλα, ποτάμια της περιοχής. Ένα σπορ που έχει βρει φανατικούς οπαδούς είναι το κάνιονινγκ. Για το σπορ αυτό προσφέρεται το φαράγγι της Βίνιανης που συνδυάζει πεζοπορία, κολύμβηση, καταρρίχηση ραπέλ και διάσχιση νερού στο φαράγγι. Αφετηρία είναι η Παλιά Βίνιανη και η διαδρομή καταλήγει στην πανέμορφη πέτρινη γέφυρα της Βίνιανης. Η διάσχιση του φαραγγιού διαρκεί περίπου 3,5 ώρες. Περνώντας από το νερό, τους καλοκαιρινούς μήνες, ο επισκέπτης μπορεί να κολυμπήσει αλλά και να παίζει στις φυσικές "νεροτσουλήθρες".

RAPEL

Μια επίσης ενδιαφέρουσα δραστηριότητα είναι η καταρρίχηση με την τεχνική ραπέλ σε τέσσερις κάθετους βράχους, ύψους μέχρι 15 μέτρα. Όσοι αγαπούν τα δύσκολα και είναι πολύ έμπειροι στα σπορ περιπέτειας θα βρουν ιδανικό το φαράγγι του Βόθωνα. Η διαδρομή ξεκινά από το χωριό Καρίτσα και καταλήγει στον κεντρικό δρόμο του Προυσού. Η διαδρομή μέσα στο φαράγγι διαρκεί περίπου 4 ώρες και υπάρχουν οκτώ ραπέλ για καταρρίχηση με το μεγαλύτερο να φτάνει τα 35 μέτρα ύψος. Το πέραςμα του φαραγγιού του Βόθωνα συνδυάζει την πεζοπορία με την καταρρίχηση και το κολύμπι.

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 4X4

Για τέτοιου είδους διαδρομές off road προσφέρονται τα βουνά των Αγράφων με το μοναδικό φυσικό τοπίο.

Πρώτη διαδρομή:

Μπορεί κανείς να κάνει τη διαδρομή από το Μεγάλο Χωριό προς την Καλιακούδα και την τοποθεσία Πανταβρέχει και να επιστρέψει μέσω Κρίκελου προς Καρπενήσι.

Δεύτερη διαδρομή:

Εξαιρετική διαδρομή είναι, τέλος, στο δυτικό τμήμα του νομού από τον Ασπρόπυργο προς τη Βελωτά και και Φιδάκια, ένα από τα πιο όμορφη ευρυτανικά χωριά, μια διαδρομή που ουσιαστικά κάνει τον κύκλο του βουνού Χελιδόνα και χαρίζει στον επισκέπτη μια υπέροχη θέα στην τεχνητή Λίμνη των Κρεμαστών.

Εκτός από τις οργανωμένες δραστηριότητες μπορεί κανείς να απολαύσει στην Ευρυτανία οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού μπορούν να οργανώσουν δίωρα περιπέτειας για εταιρείες ή ομάδες. Αυτά τα "δίωρα περιπέτειας" περιλαμβάνουν παιχνίδια στη φύση, δραστηριότητες προσανατολισμού, τοξοβολία, ιππασία, καλοκαιρινά κάμπινγκ με διαβίωση στη φύση και πολλές ακόμη δραστηριότητες. (<http://www.Eyrytania.eu>)

3.1. ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

3.1.1. ΑΝΟΙΞΗ ΚΑΙ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

Λίγες είναι οι περιοχές στην πατρίδα μας που ζουν μια παρατεταμένη Άνοιξη.

Η Ευρυτανία είναι μια από αυτές. Όταν το καλοκαίρι σκάει ο τζίτζικας και η άσφαλτος ανάβει, το θερμόμετρο στην πλατεία του Καρπενησίου σπάνια ανεβαίνει πάνω από 30 βαθμούς.

Ο δροσερός ίσκιος του πλάτανου και η ολόφρεσκη ανάσα του Βελουχιού δημιουργούν τις ιδανικές παραθεριστικές συνθήκες.

Από τα τέλη Μαρτίου μέχρι τα μέσα Απρίλη η φύση μοιάζει να ξαναγεννιέται. Οι κορομηλιές και οι αμυγδαλιές, απλώνονται στην Ποταμιά, ακολουθώντας το μονοπάτι που ορίζει το ποτάμι. Η μοσχοβολιά τους απλώνεται τριγύρω και η πανδαισία των αρωμάτων αρχίζει.

Από τις αρχές Μαΐου και μέχρι τα τέλη Αυγούστου η ορεινή αυτή γωνιά της Ελλάδας βιώνει μια συνεχή Άνοιξη. Καταπράσινα τοπία και κελαρυστά νερά δημιουργούν έναν ξεχασμένο παράδεισο για όποιον ξέρει πού να ψάξει να τον βρει.

Τα βουερά ποτάμια ξεχύνονται από τις πανύψηλες βουνοκορφές και διασχίζοντας φαράγγια και λαγκάδια δροσίζουν με το νάμα της ζωής

Αν βρεθεί κανείς στην Ευρυτανία κάποια μέρα του Μαΐου είναι εξαιρετικά πιθανό να έχει την ευκαιρία να ακούσει το γλυκύτερο λάλημα του αηδονιού. Αυτό μπορεί να συμβεί ακόμα και μέσα στην πόλη, αν κοντά στο σπίτι που θα μείνει υπάρχουν δέντρα, κάτι που είναι σχεδόν βέβαιο, αφού το πράσινο κατακλύζει τον τόπο. Από την άλλη το αγιόκλημα φέρνει ευωδιές ξεχασμένες στις αμβλυμμένες από τη ζωή της πόλης αισθήσεις

τι

μας. Η αίσθηση της αναγεννώμενης φύσης πλημμυρίζει κάθε γωνιά της γης και του ουρανού.

Εμπειρίες

πρωτόγνω

ρες για μερικούς, για άλλους ξεχασμένη πολυτέλεια...

Τον Ιούνιο η περιοχή χάνεται στο άρωμα και το χρώμα των σπάρτων. Μια κιτρινοπράσινη πανδαισία περιμένει τον ταξιδιώτη κατά μήκος του δρόμου για το

Αγρίνιο, και υπάρχει τόσο τέλειος συντονισμός στον τρόπο που φύονται. Αν έρθει κάποιος στις αρχές του μηνός θα τα βρει στους πρόποδες των βουνών ενώ καθώς το καλοκαιράκι θα προχωράει, αλλάζοντας υψόμετρο αλλάζει και το τοπίο. Στα χαμηλότερα το άρωμα των σπάρτων δίνει τη θέση του σε άλλες μυρωδιές και ο επισκέπτης το ξαναιώνει ανεβαίνοντας ψηλότερα.

Αργότερα η ρίγανη, το τσάι, το χαμομήλι ευωδιάζουν τόσο που νομίζεις πως ήρθε η ώρα να πετάξεις το "άρωμα" του αυτοκινήτου! Η φύση φροντίζει να ανανεώνει κάθε τόσο αυτή την αρωματική χορογραφία και μάλιστα τόσο ταιριαστά που ο καλύτερος

αρωματοποιός του Παρισιού δεν θα τα κατάφερνε να μιμηθεί παρά μόνο στο ελάχιστο.

Μια μικρή εκδρομή προς τα χωριά της Ποταμιάς δίνει την αίσθηση ότι κινείται κανείς μέσα σε μια αιίδα από πράσινο, καθώς τα φυλλάδια των δένδρων, σκεπάζουν προστατευτικά το πέρασμά σας σ' όλη σχεδόν τη διαδρομή. Μα και προς τη λίμνη των

Κρεμαστών η διαδρομή δεν είναι λιγότερο εκθαμβωτική. Εκεί μάλιστα, καθώς η λίμνη με τα πρασινογάλαζα νερά της αντικαθρεφτίζει τις πανάρχαιες βουνοκορφές που "ποτέ τους δε γεράζουνε", νομίζεις πως η αιωνιότητα είναι κάτι χειροπιαστό κι ανθρώπινο. Είναι εκεί

μια άλλη όψη της Ευρυτανίας, η πραγματικά ανόθευτη και γι' αυτό γνήσια.

Το καλοκαίρι στην Ευρυτανία επιβεβαιώνεται η εκπληκτική θέση της πατρίδας μας και το απaráμιλλο κλίμα της: Όλος ο πλούτος των λουλουδιών της απλώνεται μπροστά στον ταξιδιώτη,

ένα θαύμα που τέρπει τα μάτια και όλες τις αισθήσεις που βομβαρδίζονται ακατάπαυστα.
(<http://aperantiakaagrafa.com>)

3.1.2. Η ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ

Ο χειμώνας στην Ευρυτανία είναι αυτό που ο καθένας έχει στο μυαλό του ως την τέλεια εικόνα.

Κατάλευκα τοπία, και τζάκια αναμμένα που καλούν τον διαβάτη σε μια φιλόξενη γωνιά να απολαύσει την ηρεμία και να δει τους καρπούς των κόπων του.

Στοιβές από χοντρούς κορμούς δέντρων, σωρευμένοι με τάξη και καθαριότητα μπροστά στις αυλές των σπιτιών, περιμένουν να θρέψουν την φωτιά στη γωνιά, να θυμίσουν καιρούς αλλοτινούς, τότε που οι άνθρωποι ήταν αλήθεια πιο κοντά, τότε που η τηλεόραση δεν είχε αντικαταστήσει την καθημερινή επαφή, την κουβέντα, το γέλιο και τα παραμύθια της γιαγιάς.

Αν είναι κάτι που έκανε την Ευρυτανία γνωστή στο Πανελλήνιο αυτό είναι οι ευκαιρίες που προσφέρει για χειμερινό τουρισμό. Το χιόνι, που για τους παλιότερους αποτελούσε βάσανο και ταλαιπωρία, σήμερα κάθε άλλο

παρά κακό θεωρείται.. Είναι άλλωστε πολύ φυσικό αυτό. Το χειμερινό Ευρυτανικό τοπίο φαίνεται να μεταμορφώνεται μόλις σκεπαστεί με το ολόλευκο σεντόνι του χιονιού και ο επισκέπτης αισθάνεται να απομακρύνεται από την πραγματικότητα και να διεισδύει σ' έναν κόσμο περίεργο και φανταστικό.

Οι ήχοι μονώνονται, ο θόρυβος περιορίζεται στο ελάχιστο και το μόνο που "ακούγεται" είναι μια ιερή, χειροπιαστή σιωπή, που διακόπτεται από το ελαφρύ θρόισμα των νιφάδων που ακουμπούν ανάλαφρα στο χώμα.

Οι αλυσίδες είναι απαραίτητες φυσικά στο αυτοκίνητο. Βέβαια το πιο πιθανό είναι να μην τις χρειαστεί ο επισκέπτης γιατί οι δρόμοι καθαρίζονται πολύ συχνά, και το μόνο για το οποίο πρέπει να προσέχει κάποιος είναι ο πάγος σε ανήλιες περιοχές, αν και ειδικά οχήματα των Δήμων και της Νομαρχίας καταβάλλουν συνεχώς προσπάθειες να αντιμετωπιστεί και αυτό το πρόβλημα.

Χρόνια ολόκληρα εμπειρίας έχουν διδάξει τους ντόπιους πώς να αντιμετωπίζουν αυτά τα ζητήματα, ενώ οι αποχιονιστικές υποδομές του νομού είναι τέτοιες που θα τις ζήλευαν ακόμα και κεντροευρωπαϊκές χώρες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι οι κεντρικοί οδικοί άξονες δεν κλείνουν πλέον ποτέ.

Υπό αυτές τις συνθήκες λοιπόν είναι πολύ εύκολο για τον καθένα να πραγματοποιήσει τις διάφορες εκδρομές που προτείνονται. Μια στάση μες την απόλυτη ησυχία του χιονισμένου τοπίου, είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για να φωτογραφίσουμε τα ανεπανάληπτα γλυπτά που δημιουργεί η φύση με τα κρύσταλλά της. Κρέμονται σε κάθε μορφή και σχήμα, από μπαλκόνια, ή έλατα και μερικές φορές αφήνουν

άναυδο αυτόν που τα κοιτάζει με την ομορφιά και την ποικιλία τους.

Χιονοπόλεμος, σκι, έλκηθρο, ή ...καφές και φαγητό είναι κυρίως τα σπορ στα οποία επιδίδονται όλοι όσοι επισκέπτονται το μαγικό αυτό τοπίο. Μια επίσκεψη στο Βελούχι, με το διάσημο χιονοδρομικό του Κέντρο είναι η πιο κατάλληλη ευκαιρία για παιχνίδι και απόδραση. Αν τύχει μάλιστα και η μέρα είναι ηλιόλουστη, πράγμα πολύ πιθανόν αφού η ηλιοφάνεια στην περιοχή είναι αρκετά μεγάλη στη διάρκεια του χρόνου, τότε ο ορίζοντας

τι

που θα ανοιχτεί μπροστά στον επισκέπτη θα είναι τόσο ευρύς που υπάρχει πιθανότητα να διακρίνει ακόμα και τον Όλυμπο!

Μα στην Ευρυτανία δεν υπάρχει μόνο το Χιονοδρομικό του Βελουχιού. Το Μικρό και το Μεγάλο Χωριό, ο Άγιος Νικόλαος, το Κλαυσί, το Βουτύρου, ο Γαύρος, ο Προυσός με το μοναστήρι του, και τόσα ακόμα χωριά περιμένουν για να προσφέρουν το καθένα το ξεχωριστό δικό του ύφος σε μια χειμωνιάτικη απόδρασή .

Χιλιόχρονη ιστορία γραμμένη σε κάθε πέτρα και έλατο, βλάχικα κονάκια και δημοτικά τραγούδια, έντονοι μοντέρνοι ελληνικοί και ξένοι ρυθμοί, εδώ υπάρχει ο παράδεισος για κάθε γούστο. Κάθε χωριό έχει το χαρακτήρα του, τους δικούς του ανθρώπους. Είναι αλήθεια ότι μια φορά δε φτάνει για να τα γνωρίσει κανείς όλα.

Τα χωριά του Απεράντου για παράδειγμα, ή του Ασπροποτάμου, είναι ένας κόσμος από μόνα τους. Και όλα διαθέτουν αυτό που δεν μπορεί κανείς να βρει εύκολα πουθενά αλλού: Διατηρούν άθικτη και αλώβητη την παράδοση και τον παραδοσιακό τρόπο ζωής. Τίποτα εκεί δεν είναι επίπλαστο και φτιαχτό. Τίποτα δεν είναι κατασκευασμένο για να προσελκύσει τους τουρίστες. Όλα υπάρχουν και λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο εδώ και εκατοντάδες χρόνια.

3.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΡΕΙΝΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

Μυρική

Βρίσκεται σε υψόμετρο 1100μ., 10 χλμ. από το Καρπενήσι και έχει 212 κατοίκους. Άσφαλτος το συνδέει με το Καρπενήσι. Η διακλάδωση με το χωριό αυτό από τον εθνικό δρόμο Καρπενησίου-Λαμίας βρίσκεται σε απόσταση 2 χλμ. ανατολικά του Καρπενησίου. Ελάχιστοι από τους κατοίκους μένουν το χειμώνα στο

χωριό καθώς οι περισσότεροι έχουν μετοικήσει στην πόλη.

Ένα φανταστικό μέρος που μπορεί κανείς να επισκεφθεί στη Μυρική είναι η θέση "Προφήτης Ηλίας" όπου βρίσκεται και το ομώνυμο εξωκλήσι κάτω από αιωνόβιες βελανιδιές. Στη Μυρική επίσης θα βρει νοστιμότατο -και φυσικά αγνότατο- φαγητό.

Η διαδρομή ανεβαίνει αρκετά και η θέα προς το Καρπενήσι σε ορισμένα σημεία μας αφήνει άναυδους. Προς το τέλος του καλοκαιριού, όταν τα πάντα εδώ είναι καταπράσινα, κάθε στροφή του δρόμου είναι κι ένας καινούριος κόσμος.

Καλλιθέα

Τόσο η διαδρομή όσο και η θέα από το προαύλιο της ιδιόρρυθμης εκκλησίας του χωριού, είναι εξαιρετικές, γι' αυτό εξ άλλου και το όνομα του χωριού είναι Καλλιθέα. Από το προαύλιο της εκκλησίας του φαίνεται ολόκληρο το Καρπενήσι και τα νότια του Βελουχιού, στην αγκαλιά του οποίου απαγκιάζει η πόλη. Το παλιό του όνομα ήταν

Μιάρα.

Το όνομά του οφείλεται σύμφωνα με την παράδοση σε κάποιο καλογερικό "μιάσμα". Λένε δηλαδή ότι κάποτε βρέθηκαν στο μοναστήρι των καλογριών που υπήρχε εδώ τα πολύ παλιά χρόνια, οι καλόγεροι ενός άλλου κοντινού μοναστηριού, οι οποίοι αποκλείστηκαν για ένα βράδυ από τα χιόνια. Μετά από λίγο καιρό, οι

καλόγριες βρέθηκαν να εγκυμονούν, πράγμα φυσικό μιν, αποδοτέο στον σατανά δε...

Ίσως αυτό το μιάσμα να ήταν που απαγόρευε σύμφωνα με την παράδοση το χτίσιμο 14ου σπιτιού. Μόλις αυτό χτιζόταν και κατοικούνταν, κάποιο άλλο στο χωριό θα ...έπεφτε ή θα πάθαινε μεγάλη συμφορά. Φαίνεται όμως πως η «κατάρα» ακυρώθηκε με την ...τουριστική ανάπτυξη της περιοχής!

Εδώ βρίσκεται μια μεγάλη εκκλησία αφιερωμένη στον Ιωάννη τον Πρόδρομο και στις 29 Αυγούστου που γίνεται το πανηγύρι συρρέει πλήθος κόσμου να προσκυνήσει και να διασκεδάσει.

Περιβάλλεται από πυκνό δάσος ελατιών το οποίο χρησιμοποιείται τόσο από τους ντόπιους όσο και από τους επισκέπτες για αναψυχή.

Άγιος Νικόλαος

Είναι το πρώτο ολοπράσινο χωριό που συναντάμε κατεβαίνοντας από τη Ράχη του Βελουχίου καθώς πάμε από τη Λαμία στο Καρπενήσι. Απέχει 9 χιλιόμετρα από το Καρπενήσι και βρίσκεται χτισμένο αμφιθεατρικά ανάμεσα σε κατάφυτη έκταση καστανιών, πλατανιών, καρυδιών και άλλων οπωροφόρων δένδρων, που πλαισιώνονται από έλατα. Με όλες τις στέγες κατακόκκινες, νομίζεις πως βρίσκεσαι στις Άλπεις ή σε ελβετικό χωριό. Έχει υψόμετρο 1020 μ. και 477 κατοίκους.

Παραδοσιακά καφενεία, εκπληκτικές ταβέρνες με ντόπια κρέατα και βαθύς ίσκιος είναι τα προτερήματά του. Το χειμώνα η πλατεία και το χωριό βρίσκονται αρκετά συχνά μέσα στα χιόνια. Τότε αν βρεθεί κανείς εκεί είναι καιρός για τσίπουρο και κάστανα στη φωτιά. Στο χώρο που στεγάζεται τώρα ο ναός του Αγ. Νικολάου, βρισκόταν παλιότερα το μοναστήρι της Παναγίας που καταστράφηκε λίγα χρόνια πριν την επανάσταση του 1821.

Το χωριό καταστράφηκε από πυρκαγιά από τα κατοχικά στρατεύματα του Μουσολίνι και του Χίτλερ στα χρόνια 1943 - 1944 αλλά τα σπίτια του ξαναχτίστηκαν και ξαναπήρε πάλι την προηγούμενη ζωή κίνηση και γοητευτική μορφή του. Ο ναός του Αγίου Νικολάου πυρπολήθηκε και αυτός από τους Γερμανούς στις 9 Αυγούστου του 1944 οπότε διεσώθησαν μόνο οι τοίχοι του.

Κεφαλόβρυσο

Χωμένο στα πλατάνια και τα γάργαρα νερά το Κεφαλόβρυσο αποτελεί έναν από τους κυριότερους χώρους αναψυχής, όχι μόνο των επισκεπτών αλλά και των ντόπιων. Υπάρχει επίσης εστιατόριο και καφετέρια ενώ ο ήχος των νερών που τρέχουν κάτω από τα αιωνόβια πλατάνια και τα πανέμορφα παπάκια που απολαμβάνουν την

τι

ησυχία της λιμνούλας τους σχηματίζουν το τέλειο σκηνικό για μια - δυο ώρες πραγματικής ξεκούρασης.

Στο μέρος αυτό έγινε η πασίγνωστη μάχη του Μάρκου Μπότσαρη με τους Τούρκους, το σπουδαιότερο πολεμικό γεγονός του 1823.

Γοργιανάδες

Υψόμετρο 900μ., από το Καρπενήσι 5 χλμ. Υπάγεται στο δήμο Καρπενησίου και έχει πληθυσμό 142 κατοίκους. Συνεχίζοντας τον κεντρικό δρόμο της Ποταμιάς και αριστερά καθώς προχωράμε συναντάμε το εκκλησάκι της Παναγιάς της Μεσαμπελιάς (Κοίμηση της Θεοτόκου). Απομεινάρι του άλλοτε ομώνυμου μοναστηριού που καταστράφηκε το 1821 και ξαναχτίστηκε το εκκλησάκι του ύστερα από την απελευθέρωση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει μια φορητή εικόνα του Αγ. Τρύφωνα, έργο του 18ου αιώνα, καλής τέχνης.

Απέναντι από τη Μεσαμπελιά υπάρχει το πασίγνωστο πάρκο υπαίθριων δραστηριοτήτων, όπου μπορεί κανείς να κάνει ιππασία υπό την καθοδήγηση ειδικευμένων οδηγών, να ασχοληθεί με την τοξοβολία, την καταρρίχηση από ειδικά διαμορφωμένες εγκαταστάσεις.

Κορυσγάδες

Το χωριό Κορυσγάδες βρίσκεται δυτικά του Καρπενησίου και απέχει από αυτό 6 χλμ. με πολύ καλό ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Τρία χιλιόμετρα από το Καρπενήσι, στο δρόμο Καρπενησίου - Προυσού, στρίβουμε δεξιά στη θέση Μεσαμπελιά (όπου υπάρχει εκκλησία, ταβέρνες και εξοχικά, κέντρο

καυσίμων και μερικά σπίτια)

Η πλατεία βρίσκεται σε υψόμετρο 960 μ. όσο και του Καρπενησίου. Ανάμεσα σε λόφους: Παλαιόκαστρο υψόμετρο 1100, Λεκογιάννη 1285, Ψηλό Κοτρόνι 1311.

Το χωριό είχε προπολεμικά μέχρι 600 κατοίκους. Σήμερα έχει λίγους μόνιμους. Το καλοκαίρι, Χριστούγεννα και Πάσχα έρχονται οι χωριανοί εσωτερικού και εξωτερικού για παραθερισμό και να φροντίσουν τα σπίτια τους και τα περιβόλια τους.

Παλιά είχε αρκετά σπίτια και πολλά αρχοντικά που έφτιαξαν όσοι ξενιτεύτηκαν στη Βλαχία, Κων/πολη, Αίγυπτο, Αμερική, π.χ., το ήδη ερειπωμένο σπίτι Σαρρή με ιδιότυπη αρχιτεκτονική, με πάχος τοίχου ισογείου ένα μέτρο, με διάδρομο σε κάθε έναν από τους τρεις ορόφους 60 τ.μ. που χτίστηκε το 1865. Σήμερα υπάρχουν περί τα 60 σπίτια αλλά συνεχώς κτίζονται νέα και αναπαλαιώνονται τα παλιά από ξένους.

Από αρκετά χρόνια ο ΕΟΤ επισκεύασε και αναπαλαιώσε μερικά παραδοσιακά σπίτια και το Κοινοτικό κτιριακό συγκρότημα και λειτουργεί «παραδοσιακός οικισμός» που φιλοξενεί, χειμώνα - καλοκαίρι και τις γιορτές, πολλούς επισκέπτες. Το χωριό έχει τη μεγαλύτερη πλατεία της Ευρυτανίας, παιδική χαρά δίπλα στην πλατεία και πιο πέρα καλό γήπεδο.

Δίπλα από την πλατεία είναι το μεγάλο σχολικό κτίριο που σήμερα είναι αναπαλαιωμένο και ανακατασκευασμένο και λειτουργεί ως μουσείο της Εθνικής Αντίστασης. Υπάρχουν μέσα τοιχογραφίες της εποχής και έκθεση φωτογραφιών. Σε αυτό το Μάιο του 1944 έγινε το Εθνικό Συμβούλιο με αντιπροσώπους

(Εθνοσυμβούλους) από όλη την Ελλάδα.

Όλοι οι επισκέπτες του χωριού μένουν κατενθουσιασμένοι από τη φυσική ομορφιά. Καταπράσινα βουνά και ελατοσκεπείς πλαγιές, ρέματα με πλατάνια και συνοδεία κοτσυφιών και αηδονιών, ωραία παραδοσιακά πέτρινα σπίτια. Βρίσκουμε ησυχία, πράσινο, καθαρό αέρα, ύπνο ελαφρύ που ανανεώνει, εκτόνωση από το άγχος της μεγαλούπολης. Όχι μόνο το καλοκαίρι αλλά και το χειμώνα κοντά στο τζάκι και το χιονισμένο τοπίο.

Βουτύρο

Είναι ένα κλασικό Ευρυτανικό χωριουδάκι με πολύ λίγους μόνιμους κατοίκους, εξαιρετική όμως τουριστική κίνηση και πλήθος ενοικιαζόμενων και παραδοσιακών ταβερνών που δίνουν πραγματικά ατελείωτες ώρες απόλαυσης σε όποιον τα προτιμήσει.

τι

Στου Βουτύρου βρίσκεται και η μεγαλύτερη εκκλησία του νομού, μεγαλόπρεπη και βυζαντινόρρυθμη, σε μια τοποθεσία αποθέωση του πράσινου.

Νόστιμο

Υψόμετρο 800μ., 12 χλμ. από το Καρπενήσι. Βρίσκεται στους πρόποδες του βουνού Καθάρα. Είναι ένα ποιμενικό χωριό βουτηγμένο στο πράσινο με άφθονα κρύα νερά, πολύ δροσερό και αληθινά «νόστιμο» και ευχάριστο για παραθερισμό το καλοκαίρι. Έχει πολλές καρυδιές και λέγεται ότι ήταν ένα από τα αγαπημένα χωριά του Αλή Πασά. Το κρασί που παράγεται εδώ δεν έχει ταίρι σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Κόκκινο, με ελαφρά στυφή γεύση, αποτελεί ένα νέκταρ, που δυστυχώς όσο περνάνε τα χρόνια γίνεται όλο και σπανιότερο.

Κλαυσί

Βρίσκεται σε υψόμετρο 790μ και απέχει 9 χλμ. από το Καρπενήσι. Λέγεται ότι υπήρξε κάποτε, σε άγνωστο χρόνο, πρωτεύουσα της Ευρυτανίας, στην παλαιοχριστιανική δε εποχή ίσως και έδρα επισκόπου. Δεν είναι όμως βέβαιο αν εδώ ήταν η αρχαία Οιχαλία για την οποία πολλά ευρυτανικά χωριά ερίζουν, καθώς τα Φιδάκια, οι Κορυσχάδες, η Χόχλια

κ.α.

Κοντά στο χωριό βρίσκεται η τοποθεσία Αγ. Νικόλας όπου υπάρχουν πλείστα ενδεικτικά παλαιού οικισμού, καθώς θεμέλια σπιτιών, κεραμίδια, οικιακά αντικείμενα, υδραγωγοί κλπ. Ανασκαφή που έγινε στα 1957-1958 απεκάλυψε ψηφιδωτό δάπεδο ναού, λίγα μέτρα πάνω από την αριστερή όχθη του Καρπενησιώτη και στη Β.Δ. παρυφή του σημερινού χωριού, μήκους 28μ. και πλάτους 18 μ. Το δάπεδο αυτό παρουσιάζει πολύ αξιόλογα θεματικά και επιγραφικά στοιχεία, ανήκει δε σε παλαιοχριστιανική βασιλική εκκλησία που χτίστηκε στο τέλος του 5ου αιώνα .

Ο ναός του οποίου σώζεται σήμερα το ψηφιδωτό δάπεδο ήταν τρίκλιτη βασιλική κτισμένος τον 5ον αιώνα. Οι διαστάσεις του

είναι 28 x 18μ. Από την επιγραφή που αποκαλύφθηκε κάτω από το χώρο της Αγίας Τράπεζας φαίνεται ότι ο ναός ήταν παλαιότερος και ανακαινίσθηκε τον 5ον αιώνα. Στην επιγραφή αναφέρεται ότι την ίδια εποχή έγινε και το έργο της "χαμοκεντήσεως", δηλαδή η κατασκευή του ψηφιδωτού δαπέδου στο οποίο υπάρχουν θαυμάσιες καλλιτεχνικές παραστάσεις του ζωικού βασιλείου με πτηνά, αλλά και θαλάσσια είδη.

Το ψηφιδωτό δάπεδο αποκαλύφθηκε το 1955, ύστερα από μία δυνατή βροχή, και οι ανασκαφές έγιναν μεταξύ των ετών 1957-1959. Η εκκλησία έμεινε πολλά χρόνια απροστάτευτη και υπέστη αρκετές καταστροφές. Σήμερα είναι προφυλαγμένη με ειδικό σκέπαστρο. Στον ναό μία φορά το χρόνο πραγματοποιείται αρχιερατική λειτουργία.

Μικρό Χωριό

Στην πραγματικότητα πρόκειται για δύο χωριά, το Παλιό και το Νέο. Το Νέο Μικρό Χωριό είναι το πρώτο που συναντάμε ανάμεσα πάλι από πυκνό δάσος ελατιών και σε λίγα μέτρα δεξιά του δρόμου προς Γαύρο. Είναι αληθινά ένα αναπάντεχο στολίδι της Ευρυτανίας, με πλήθος επισκέπτες, ενοικιαζόμενα δωμάτια και ταβέρνες. Το Νέο Μικρό Χωριό χτίστηκε γύρω στα 5 χιλιόμετρα μακρύτερα από το παλιό μετά την κατολίσθηση του βουνού το Νοέμβριο του 1962.

Παρά την εγκατάλειψη του παλιού χωριού η οποία ήταν αποτέλεσμα της τρομερής κατολίσθησης, αυτό δεν έπαψε να ζει, καθώς βρίσκεται σε μια τοποθεσία με θέα σ' ολόκληρη την Ποταμιά.

Εδώ σχηματίζεται τους ανοιξιάτικους μήνες μια πανέμορφη λιμνούλα στην οποία μπορεί να βγάλει κανείς απίθανες φωτογραφίες. Στην πλατεία του Παλαιού Μικρού Χωριού μπορεί ο επισκέπτης να δροσιστεί στις πέντε παλιές γραφικές βρύσες του. Το Παλιό Μικρό Χωριό εξακολουθεί να έχει την εκκλησία του και το τουριστικό ξενοδοχείο καθώς και πολλά πανέμορφα ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Μεγάλο Χωριό

Το Μεγάλο Χωριό έχει υψόμετρο 720μ., 285 κατοίκους, και απέχει 16χλμ. από Καρπενήσι. Έδρα του Δήμου Ποταμιάς, στον οποίο υπάγεται και ο συνοικισμός Γαύρος, απ' όπου περνάει ο δρόμος για τον Προυσό.

Έχει πολλά γραφικά δρομάκια και παρουσιάζει έντονη τουριστική κίνηση. Εδώ θα βρει κανείς αρκετά παραδοσιακά ενοικιαζόμενα δωμάτια και ξενώνα για πραγματικά αξέχαστη διαμονή. Στο Μεγάλο Χωριό υπάρχουν παντοπωλεία, ταβέρνες και καταστήματα, στο δε συνοικισμό του Γαύρου δύο παντοπωλεία με αγνά και –πραγματικά– ντόπια προϊόντα.

Πριν την είσοδο για το χωριό, περνούμε μια αληθινά μαγευτική τοποθεσία, τον «Αϊ-Θανάση» με ένα ομώνυμο εκκλησάκι προς τιμή του αγίου. Το Μεγάλο Χωριό είναι ολόκληρο βουτηγμένο στο πράσινο. Έχει άφθονα νερά που αυξάνουν το καλοκαίρι τη δροσιά του

Ένα παλιό έθιμο που διατηρείται μέχρι της μέρες μας είναι οι Καλημεράδες. Το έθιμο λέγεται "Καλήμερα" και η ιστορία του ανάγεται στην εποχή της Τουρκοκρατίας: Οι νέοι του χωριού (πάνω από 20-25 άτομα) που ονομάζονται "Καλημεράδες" ξεκινάνε από το βράδυ της παραμονής των Φώτων και με νταούλια γυρίζουν τα σοκάκια του χωριού

λέγοντας κάποια ειδικά κάλαντα. Οι στίχοι είναι διαφορετικοί για κάθε σπίτι που επισκέπτονται και έχει να κάνει με το αν στο σπίτι βρίσκεται φιλοξενούμενος, ανύπαντρη κοπέλα ή αγόρι κτλ. , ενώ υπάρχουν ειδικά κάλαντα που λένε όταν επισκέπτονται το σπίτι του παπά. Οι νοικοκυρές προσφέρουν στους "Καλημεράδες" τσίπουρο που θα τους κρατήσει ζεστούς όλο το βράδυ καθώς και κουραμπιέδες και χρήματα.

Τα κάλαντα κρατάνε μέχρι η παρέα να επισκεφθεί και το τελευταίο σπίτι του χωριού κάτι που μπορεί να κρατήσει μέχρι το πρωί.

Την άλλη μέρα, ανήμερα των Φώτων, από το μεσημέρι και μετά, γίνεται μεγάλο γλέντι στο οποίο συμμετέχουν όλοι οι χωριανοί, τρώνε πίνουν και γλεντάνε δωρεάν γιατί είναι όλα πληρωμένα από τα χρήματα που μάζεψαν οι "Καλημεράδες" το προηγούμενο βράδυ. Στο πανηγύρι αυτό συμμετέχουν νέοι, γέροι άνδρες και γυναίκες του χωριού αλλά και όσοι περαστικοί και ξένοι βρεθούν αυτή τη μέρα στο χωριό.

Τα γραφικά χωριατόσπιτα διατηρούν το παραδοσιακό τους χρώμα. Αξίζει να παραβρεθεί κανείς εδώ στις 23 Αυγούστου στη γιορτή της Παναγίας της Προυσιώτισσας όπου γίνεται πανηγύρι στον συνοικισμό Γαύρος. Στα πόδια του βρίσκεται η καταπράσινη

τι

περιοχή που καταλήγει στο άγριο φαράγγι, το Κλειδί, που θα πλημμυρίσει με δέος τις αισθήσεις. Επίσης, εδώ υπάρχει η παλιά εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, που χτίστηκε πριν από 150 χρόνια, καθώς και μια ακόμη Βυζαντινού ρυθμού νεόχτιστη, του Μεγαλοχωρίτη «Αγίου Γερασίμου του Νέου», που μαρτύρησε στην Πόλη την 3-7-1812.

Η εκκλησία προς τιμήν του «Αγίου Γερασίμου» χτίστηκε με πρωτοβουλία και έρανο του γνωστού στην Αθήνα δραστήριου παλιού και προοδευτικού «Συνδέσμου Μεγαλοχωριτών η Αγία Παρασκευή», έχει δε και τέσσερις δεσποτικές εικόνες του τέμπλου της.

Οι χώροι διαμονής είναι εκπληκτικοί και για κάθε βαλάντιο. Ξύλο σε συνδυασμό με πέτρα ως δομικά υλικά, δίνουν μια αίσθηση φρεσκάδας και διαφυγής από την καθημερινότητα. Πισίνες για το καλοκαίρι και τζάκια για το χειμώνα περιμένουν για να απολαύσει ο επισκέπτης το ποτό και το φαγητό του.

Γαύρος

Στο χωριό αυτό στο οποίο κατοικούν 40 άτομα και που απέχει 13 χλμ. από το Καρπενήσι, τα παλαιότερα χρόνια κάνανε τη στάση τους οι προσκυνητές που έρχονταν στο μοναστήρι του Προυσού πεζοπορώντας. Σήμερα είναι ένα στέκι για διαμονή στα σύγχρονα ενοικιαζόμενα δωμάτια και κυρίως για φαγητό στις γραφικές ταβέρνες με εκλεκτές πίτες, πέστροφες κ.ά. Όλα αυτά μπορεί κανείς να τα απολαύσει σε μια μαγευτική τοποθεσία, δίπλα στον Καρπενησιώτη ποταμό.

Καρίτσα

Υψόμετρο 890μ., 22 χλμ. από το Καρπενήσι. Πρόκειται για ένα χωριουδάκι με 104 κατοίκους, σκαρφαλωμένο στην αριστερή όχθη του Καρπενησιώτη, μόλις περνάμε το Κλειδί. Σε τούτο το χωριό, καθώς και στο επόμενο δεξιά μας, το Δερμάτι, οι κάτοικοι τους τα παλιά χρόνια κουβαλούσαν από άλλη περιοχή το χώμα για να φτιάξουν με αυτό πεζούλες, για να σπείρουν καλαμπόκι, να φυτέψουν κλήματα και διάφορα οπωροφόρα δέντρα. Ότι απομένει από τις βραγιές αυτές, δίνει σήμερα στον επισκέπτη το μέγεθος του

αγώνα που κάνανε οι άνθρωποι ενάντια στις αντιξοότητες του φυσικού τους περιβάλλοντος.

Αξιόλογο είναι και το φαράγγι Βόθωνα με ποτάμι, το οποίο διανύει κανείς σε 5-6 ώρες, με προσοχή όμως, καθώς χρειάζονται αρκετές καταρριχήσεις. Συνεχίζοντας το δρόμο μας αντικρίζουμε στο τέλος της βουνίσιας δεξιά μας κορυφογραμμής, το «Τύπωμα». Πρόκειται για μια αρκετά μεγάλη σαν ανοιχτό παράθυρο τρύπα που αν ειδωθεί από μια ορισμένη γωνία μοιάζει με σκυφτή γυναίκα. Λέγεται ότι στο σημείο αυτό η εικόνα της Παναγίας της Προυσιώτισσας στην εποχή των εικονομάχων «πέρασε» για να βρει κατόπιν καταφύγιο στη σπηλιά του σημερινού μοναστηριού του Προυσού, όπου και χτίστηκε εκεί ένας ναός και μοναστήρι.

Προυσός

Ο Προυσός με πληθυσμό 212 κατοίκους, με το ξακουστό του μοναστήρι, απέχει 33 χλμ από το Καρπενήσι. Το Μοναστήρι του Προυσού αποτελεί τόπο προσκυνήματος πιστών από όλη την Ελλάδα, ιδιαίτερα στις 23 Αυγούστου που γιορτάζει,

ημερομηνία κατά την οποία βρέθηκε η ιερά εικόνα.

Στο δρόμο για τον Προυσό υπάρχει το εικονισματάκι όπου βρίσκονται τα πατήματα της Παναγίας.

Είναι ένα αξιοπερίεργο και για πολλούς ανερμήνευτο γεωλογικό φαινόμενο, καθώς στον κάθετο βράχο και ενσωματωμένο σ' αυτόν φαίνονται επτά διαφορετικού χρώματος σχήματα που έχουν τη μορφή πατημάτων. Από το σημείο αυτό λέγεται ότι πέρασε η Παναγία στο δρόμο της για τον Προυσό.

Μπορεί κανείς να επισκεφθεί το ρολόι του Μοναστηριού που βρίσκεται σκαρφαλωμένο σ' ένα μικρό λοφίσκο και μετρά το χρόνο εκεί που το πέρασμα του δεν έχει καμία σημασία.

Εδώ είναι και το επιβλητικό κτίριο του Σχολείου Ελληνικών Γραμμάτων που έχτισε ο Κύριλλος

Καστανοφύλλης το 1819.

Εκτός από τους δύο πύργους του Καραϊσκάκη αξίζει ακόμα να δει κανείς τη «Μαύρη Σπηλιά» που

βρίσκεται στην απέναντι άκρη του χωριού και απέχει περίπου μισή ώρα με τα πόδια από το δρόμο, μέσα σε μια διαδρομή γεμάτη λιμνούλες, τρεχούμενα νερά και καταπράσινο περιβάλλον. Η Αγαθίδειος βιβλιοθήκη με σπάνιες εκδόσεις Λειψίας και το παλιό Κατσάμπειο Γυμνάσιο είναι δύο ακόμα από τα αξιοθέατα του χωριού.

Η Νοτιοανατολική Ευρυτανία

Μια από τις αξιολογότερες τουριστικές διαδρομές στην Ευρυτανία είναι αυτή που περνάει στο νοτιοανατολικό της τμήμα, στο Δήμο Δομνίστας. Ο Δήμος Δομνίστας αποτελείται από τα χωριά *Άμπλιανη, Δομνίστα, Κρίκελλο, Μεσοκόμη, Ροσκά, Στάβλοι, και Ψιανά*. Τα περισσότερα από αυτά είναι σχεδόν εγκαταλελειμμένα τον χειμώνα, ενώ το καλοκαίρι σφύζουν από ζωή, καθώς δεκάδες είναι οι επισκέπτες τους – άνθρωποι που κατάγονται από εκεί ή παραθεριστές.

Οι **Στάβλοι** φαίνεται ότι ονομάστηκαν έτσι διότι εκεί βρισκόταν οι στάβλοι της αυτοκράτειρας Δομνίκης που έζησε το 378 π.Χ.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει στα **Ψιανά** η εκκλησία της Παναγίας, που έχει χαρακτηριστεί διατηρητέα, ενώ σε όλα τα μικρά χωριά υπάρχουν κοινοτικοί ξενώνες. Επίσης στην τοποθεσία Κτίσμα υπάρχει τείχος από μεγάλες πέτρες που προδίδουν την ύπαρξη πελασγικού ή προπελασγικού φρουρίου που δεν έχει ακόμη ερευνηθεί, όπως συμβαίνει και με πολλά όμοιά του στην Ευρυτανία.

Στο χωριό **Άμπλιανη** υπάρχει η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, που φέρεται να κτίστηκε πριν το 1800, στην οποία βρίσκεται αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο που χρονολογείται από το 1801. Εδώ υπάρχουν επίσης ενδιαφέρουσες εικόνες άγνωστου λαϊκού ζωγράφου του 1806. Η άλλη εκκλησία είναι αυτή του Αγίου Νικολάου, χτισμένη σε ρυθμό βασιλικής μονόκογχου, χωρίς τρούλο. Χαρακτηριστικοί είναι οι κίονες που βρίσκονται εσωτερικά σε κάθε πλευρά της (4 τετραγωνικοί και 6 κυλινδρικοί) καθώς και μικτή ενεπίγραφη εικόνα ρωσικής προέλευσης.

Η Άμπλιανη βρίσκεται κοντά στη Δομνίστα και ήταν γνωστή για την παραγωγή σε υφαντά κλινοσκεπάσματα και για την ιδιόρρυθμη φορεσιά των γυναικών της. Μάλιστα λέγεται ότι τα παλιά χρόνια, χάρη στην αφθονία του προβατίσιου μαλλιού οι άνδρες δούλευαν για να τα γνέσουν –και μάλιστα περισσότερο από τις γυναίκες- γι' αυτό

λέγονταν και «ροκάδες». Εξίσου γνωστός είναι και ο μοναδικός στην Ελλάδα χορός, ο Στέγκος, που χορεύεται στην ομώνυμη τοποθεσία του χωριού στο μεγάλο πανηγύρι που γίνεται κάθε χρόνο στη γιορτή της Αγίας Παρασκευής στις 26 Ιουλίου.

Η **Ροσκά** είναι πανέμορφο χωριουδάκι με ωραία σπίτια, γεμάτη από καστανιές, καρυδιές και πολλά νερά.

Κατοικείται από λίγους κατοίκους το χειμώνα και έχει ένα συμπαθητικό ταβερνάκι και ξενώνα.

Στο **Κρίκελλο**, αλλά κυρίως στη **Δομνίστα** υπάρχουν πολλά ενοικιαζόμενα δωμάτια ή ξενώνες καθώς και ταβέρνες για την εξυπηρέτηση μεγάλου αριθμού επισκεπτών. Το φυσικό τοπίο θα αποζημιώσει κάθε απαίτηση, αφού εδώ βρίσκεται και το χαρακτηρισμένο ως «φυσικό μνημείο» Πανταβρέχει. Η πρόσβαση σ' αυτό είναι προς το παρόν αρκετά δύσκολη με οικογενειακό αυτοκίνητο, αλλά αν κάποιος έχει όρεξη για λίγο περπάτημα αξίζει τον κόπο.

Το **Πανταβρέχει** είναι ένα απόκρημνο φαράγγι στο οποίο σχηματίζονται μικροί καταρράκτες κατά τέτοιο τρόπο που δημιουργούν την αίσθηση βροχής σ' όποιον στέκεται από κάτω. Η πολυποίκιλη βλάστηση και η πλούσια πανίδα κάνουν το φαράγγι αυτό έναν από τους τελευταίους ίσως ανέγγιχτους ακόμα φυσικούς θησαυρούς του πλανήτη μας.

Κρίκελλο

Το Κρίκελλο είναι το πρώτο χωριό που συναντάμε στο δρόμο προς τη Νότια Ευρυτανία, μετά τις Ράχες Τυμφρηστού. Απέχει 31 χλμ. από το Καρπενήσι, στα 1120μ. Πληθυσμός 391 κάτοικοι. Ο δρόμος προς το Κρίκελλο περνάει μέσα από ελατόφυτα βουνά και η θέα σε ορισμένα σημεία δεν είναι δυνατόν να περιγραφεί.

Δομνίστα

Η Δομνίστα είναι μεγάλο χωριό με αρκετούς επισκέπτες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και πλήθος αρχαιολογικά ευρήματα και βρίσκεται χτισμένο στα 1.000 μ. Η αρχαία Φαντίνος ήταν το σημαντικότερο σημείο εγκατάστασης στην Ευρυτανία στην αρχαιότητα. Εδώ στις 7 Ιουνίου 1942, ο Άρης Βελουχιώτης κήρυξε επίσημα, στην πλατεία του χωριού, την έναρξη του ένοπλου αγώνα της Εθνικής Αντίστασης κατά των Γερμανών κατακτητών. Κάθε χρόνο, την πρώτη Κυριακή του Ιουνίου, γίνονται σχετικές εκδηλώσεις

στο μνημείο Εθνικής Αντίστασης. Στο Λαογραφικό και Ιστορικό μουσείο της Δομνίστας υπάρχουν πολλά παλιά αντικείμενα και πλούσιο αρχαιακό φωτογραφικό υλικό από διάφορες περιόδους της ιστορίας της περιοχής. Ανάμεσα στα αξιοθέατα της Δομνίστας είναι η εκκλησία του Αγίου Αθανασίου που κτίστηκε το 1890, με αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο. Στη Δομνίστα ανήκουν επίσης οι συνοικισμοί Σκοπιά και Μαρίνο.

Από τη Δομνίστα μπορούμε να φτάσουμε στη Μεσοκώμη, όπου υπάρχει σπήλαιο που ανακαλύφθηκε το 1961 σε μια πλευρά του βουνού Καρφοπεταλιάς. Απέχει από το δημόσιο δρόμο, πριν από τη Μεσοκώμη, γύρω στα 15 λεπτά της ώρας με τα πόδια κι έχει θαυμάσιους σταλακτίτες και σταλαγμίτες.

Η ομορφιά του τοπίου όλο το χρόνο και η πολυμορφία της χλωρίδας και της πανίδας, προσδίδουν ιδιαίτερο και μοναδικό χαρακτήρα στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Οι φίλοι της ορειβασίας και των περιηγήσεων μπορούν να ακολουθήσουν το καθορισμένο ευρωπαϊκό ορειβατικό μονοπάτι E4 που διασχίζει το Δήμο Δομνίστας μέσω της επαρχιακής οδού Κρικέλλου, Δομνίστας, Ψηλού Σταυρού. Εκτός από το χαραγμένο μονοπάτι μπορεί κανείς να ακολουθήσει τους παλιούς δασικούς δρόμους, που διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση, όπου θα συναντήσει παλιούς νερόμυλους και αλώνια.

Στα μέρη των Αργοναυτών

Η εκδρομή μέσω του περιφερειακού δρόμου του Βελουχιού (όρος Τυμφρηστός), που κυκλώνοντάς το ανεβοκατεβαίνει χαμηλά στις πλαγιές του και περιδιαβαίνει μέσα από γραφικά και πανέμορφα χωριουδάκια είναι μια από τις συνηθέστερες για τους επισκέπτες της Ευρυτανίας .

Παπαδιά

Είναι ένα μικρό χωριουδάκι με δυσανάλογη για το μέγεθός του ιστορία. Στη νότια πλευρά του χωριού βρίσκεται το βουνό Παπαδιά όπου το Μάη του 1809 έγινε μάχη μεταξύ του Τούρκου δερβέναγα Σουλεϊμάν Τότη και του Λεπενιώτη. Θα ήταν σπουδαία παράλειψη να μην επισκεφτεί κανείς την παλιά εκκλησία του χωριού που τιμάται στη μνήμη του Αγ. Ιωάννη του Χρυσόστομου. Χρονολογείται στα μέσα του 15ου αι. και σε μια εικόνα του τέμπλου αναφέρεται χρονολογία 1757 ενώ σε άλλη υπάρχει γραμμένη χρονολογία 1707.

Αγία Παρασκευή

Από την Παπαδιά ο δρόμος οδηγεί προς Αγία Παρασκευή, 750 μ. περίπου, μετά τη διασταύρωση της Αγίας Παρασκευής, πηγαίνοντας προς Δομιανούς, στο πρηνές, ακριβώς πάνω από το δρόμο, βρίσκουμε το προσκυνητάρι. Πρόκειται για μια πολύ ενδιαφέρουσα κατασκευή αφιερωμένη στην Αγία

Παρασκευή

Σημαντικότερο ιστορικό μνημείο του Δήμου αποτελεί η εκκλησία και η μονή της Παναγίας στους Δομιανούς. Βρίσκεται στην Ανατολική άκρη του χωριού, περίπου 150 μ. από την πλατεία. Είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και εορτάζει στις 15 Αυγούστου. Η υπάρχουσα εκκλησία κατασκευάστηκε το 1779-1787 στη θέση παλαιότερου ναού, ενώ το καμπαναριό το 1872. Σήμερα είναι πλήρως συντηρημένη, υπό την επίβλεψη της Ζ' Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Σύμφωνα με το Ε.Μ.Π. είναι σήμερα ο μοναδικός, σωζόμενος στην περιοχή της Ευρυτανίας, ναός του τύπου της τρίκλιτης βασιλικής που χαρακτήριζε την περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας το 16ο και τον 17ο αιώνα. Ο ναός πρωτοκτίστηκε περί το 1515 και πυρπολήθηκε το 1611, επειδή οι μοναχοί της μονής μετέβησαν στην Τατάρνα Ευρυτανίας, συμμετέχοντας στο κίνημα του Διονυσίου Φιλοσόφου. Επανακτίστηκε μετά 10 έτη περίπου, αλλά πυρπολήθηκε πάλι το 1770 κατά την περίοδο των Ορλοφικών.

Εσωτερικά, χαρακτηριστικές είναι οι ξυλοκατασκευές, τόσο κατασκευαστικά όσο και αισθητικά. Χαρακτηριστικό και εξαιρετικής τέχνης

είναι το ξυλόγλυπτο τέμπλο κατασκευασμένο το 1759. Η εξαιρετική αγιογράφηση είναι έργο των Γεωργίου Γεωργίου και Γεωργίου Αναγνώστου, μαθητών του ιερομόναχου και αγιογράφου Διονυσίου εκ Φουρνά, ο οποίος έχει αγιογραφήσει και άλλους ναούς της Ευρυτανίας (Ταξιάρχες - Μάραθος 1771, Προφήτης Ηλίας - Αγία Τριάδα 1790, Καθολικό Μονής Προυσσού 1785). Εξαιρετική εμπειρία αποτελεί η επίσκεψη στο μοναστήρι και η συμμετοχή στις θρησκευτικές τελετές, καθώς προσφέρουν την κατάνυξη και την εξύψωση, που λίγα μέρη πια μπορούν.

Αγία Τριάδα

Πλήθος κερασιές, μηλιές και καρυδιές χαρίζουν στον περιηγητή μια απεριγράπτη αίσθηση πληρότητας καθώς περιδιαβαίνει από αυτό το γραφικότατο χωριουδάκι με τις πάμπολλες νερομάνες και τις κελαρυστές πηγές του. Βρίσκεται στους βόρειους πρόποδες του Βελουχιού πολύ κοντά στο πίσω μέρος του

χιονοδρομικού κέντρου. Εδώ λειτούργησε στα προεπαναστατικά χρόνια σχολείο ελληνικών γραμμάτων (1779) με σχολάρχη τον αρχιμανδρίτη Ιωσήφ από τη Φουρνά και τον Βασίλη Κωστόπουλο από τη Ρεντίνα.

Έξω από το χωριό, σε απόσταση περίπου 10' περπάτημα η εκκλησία της Αγίας Τριάδας, βρίσκεται το ιστορικό εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία. Η εκκλησία και το πλούσιο μοναστήρι χτίστηκαν το διάστημα 1790-1795, από τον ιερομόναχο Γαβριήλ, ο οποίος ήταν μέλος της Φιλικής Εταιρίας. Από το 1830 όμως και μετά δεν ξαναλειτούργησε ως μοναστήρι και

σήμερα σώζεται μόνο το καθολικό. Το εκκλησάκι βρίσκεται χτισμένο σε ένα μικρό πλάτωμα, το οποίο, μετά από την όμορφη βόλτα προς αυτό, σε αποζημιώνει με υπέροχη θέα του επιβλητικού Βελουχιού.

Φουρνά

Από δω μπορούμε αν θέλουμε να κατευθυνθούμε προς τον Φουρνά, το δεύτερο σε μέγεθος δήμο της Ευρυτανίας στην ιστορική πλατεία της οποίας δολοφονήθηκε το Πάσχα του 1815 ο αδερφός του Κατσαντώνη Κώστας Λεπενιώτης μετά από πετυχημένους διασπαστικούς χειρισμούς

του παμπόνηρου Αλή-Πασά. Εδώ ο Διονύσιος ο εκ Φουρνάς (1670-1745) ίδρυσε αξιόλογη σχολή στην οποία φοίτησαν σπουδαίοι μαθητές που διέπρεψαν στην υπόλοιπη Ελλάδα όπως ο Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Σέργιος Μακραιός ο Ι.Δημητριάδης και άλλοι.

Μάραθος

Το χωριό αυτό είναι η γενέτειρα του αγωνιστή του 1821 Κατσαντώνη και δεσπόζει

σ' αυτό η εκκλησία των Ταξιαρχών του 1592 με ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες και εικόνες του 17^{ου} αι. καθώς και η ενδιαφέρουσα εκκλησία του Αγ. Νικολάου Σέλλου του 1700. Όπως στα περισσότερα σημεία των Αγράφων υπάρχουν κι εδώ ορειβατικά μονοπάτια προς το νερόμυλο, τη θέση Βελή και τον Αϊ Λιά.

Άγραφα

Το χωριό περιτριγυρίζεται από ψηλές βουνοκορφές και φαράγγια και ήταν το επίκεντρο των ιστορικών γεγονότων από το βυζάντιο μέχρι σήμερα, ενώ από το 1832 είναι η έδρα του ομώνυμου Δήμου.

Το πανέμορφο χωριό κερδίζει αμέσως και τον πιο δύσπιστο επισκέπτη: τα φροντισμένα σπίτια με τους κατάφυτους κήπους, οι ζεστοί και φιλόξενοι άνθρωποι και το εντυπωσιακό τοπίο με τα πολλά αξιοθέατα μας προσκαλούν να μείνουμε το βράδυ στα Άγραφα για να μπορέσουμε να γνωρίσουμε την παραδοσιακή διασκέδαση αλλά και να εξερευνήσουμε με την άνεση μας την περιοχή.

Αξίζει να κάνουμε και μια στάση στον νερόμυλο του χωριού, που λειτουργεί ως χώρος αναψυχής και ταβέρνα. Νερόμυλους θα συναντήσουμε και στα χωριά Βραγγιανά, Μάραθο, Τρίδεντρο και αλλού. Μέσα στο χωριό των Αγράφων θα θαυμάσουμε τη μεγάλη πλατεία με τα τους αιωνόβιους πλάτανους, την πέτρινη εκκλησία του Αγ. Δημητρίου του 1900 στο κέντρο του χωριού, τη μεταβυζαντινή εκκλησία της Παναγίας του 1650 στο Κεφαλάρι - καρπούλι του χωριού και το πέτρινο γεφύρι λίγο έξω από το χωριό. Ανάμεσα στα αξιοθέατα των Αγράφων ξεχωρίζουμε τη μεταβυζαντινή εκκλησία του Αγ. Γεωργίου που κτίστηκε το 1610 και έχει ολόπλευρες τοιχογραφίες. Η εκκλησία

είχε βουλιάξει το 1887 και μετακινήθηκε ολόκληρη χωρίς να πάθει καμιά ζημιά.

Στον όμορφο οικισμό Σάικο, στο δρόμο προς την Καρδίτσα, βρίσκεται άλλη μια αξιόλογη εκκλησία, αυτή της Αγ. Τριάδας του 1641. Η ευρύτερη περιοχή των Αγράφων έχει μεγάλο ενδιαφέρον και για τους φίλους της ορειβασίας αλλά και της ιστορίας.

Μπορεί κανείς να φτάσει στο φαράγγι του Αγραφιότη που έχει ενταχθεί στο «Νατούρα 2000», το φαράγγι Χοντέικα, τη θέση Βελή όπου ο Κατσαντώνης σκότωσε το Βεληγκέκα το 1807, τις πολεμίστρες του Κατσαντώνη στο Βουϊδόρεμα της Χρύσως, το μνημείο του εμφυλίου πολέμου στη Νιάλα όπου από τον παγετό βρέθηκαν αντάρτες και

στρατιώτες νεκροί, αγκαλιασμένοι, το Μουμτζέλι παλιό κάστρο - καραούλι και το βουνό Κουκουρούντζος.

Τρίδεντρο

Είναι κτισμένο στη δεξιά όχθη του ποταμού Αγραφιώτη. Από το Τρίδενδρο καταγόταν ο Νικόλαος Βελισδονίτης, αρχίατρος του Σουλτάνου το 17^ο αϊ Στην περιοχή του Τρίδενδρου θα δούμε το φυσικό μνημείο, τον "πλάτανο-σπίτι" και το πέτρινο γεφύρι κοντά στον οικισμό Χάνι Αγγέλου. Από το Τρίδεντρο ξεκινά μια πολύ όμορφη ορειβατική διαδρομή απόστασης περίπου 10 χλμ. -μπορεί να γίνει και με αυτοκίνητο 4X4- προς τα χωριά Γιαννίτσαρη, Ντελμίδα και Ασπρόρεμα.

Τροβάτο

Το Τροβάτο είναι ένα ποιμενικό χωριό στο οποίο ξεχωρίζει η εκκλησία του Αγ. Δημητρίου του 1641 στην οποία βρίσκονται ενδιαφέρουσες εικόνες. Μια ταμπελίτσα στον τοίχο της εκκλησίας μας πληροφορεί ότι στην εκκλησία στεγάστηκε και λειτούργησε το Παιδαγωγικό Φροντιστήριο της Στερεάς και Καρπενησίου της ΠΕΕΑ το 1944. Τα χωριά που συναντάμε είναι μικρά και με λίγους κατοίκους και αποκτούν κάποια κίνηση κυρίως τα καλοκαίρια. Η διαδρομή όμως μέχρι εδώ είναι τόσο όμορφη που αξίζει να την κάνουμε.

Βραγγιανά

Όλη αυτή η περιοχή διασχίζεται από το ευρωπαϊκό ορειβατικό μονοπάτι E4. Λίγα χιλιόμετρα μετά τη διασταύρωση μπαίνουμε στα Βραγγιανά, ιστορικό κεφαλοχώρι ονομαστό για τη Σχολή που λειτούργησε στην Αγ. Παρασκευή (Γούβα) το 1662 από τον Διδάσκαλο του Γένους Ευγένιο Γιαννούλη τον Αιτωλό. Από αυτή τη Σχολή βγήκαν διδάσκαλοι που δίδαξαν και εμπύχωσαν το σκλαβωμένο γένος των Ελλήνων. Από τα Βραγγιανά καταγόταν και ο μαθητής του Γιαννούλη, Αναστάσιος Γόρδιος που συνέχισε το εκπαιδευτικό έργο του Γιαννούλη στη Σχολή της Γούβας ως το 1729. Στην εκκλησία της Α γ. Παρασκευής (απέναντι από το χωριό) υπάρχουν τοιχογραφίες και εικόνες του

ζωγράφου Ιωάννου του 1647. Σε μικρή απόσταση από τα Βραγγιανά αξίζει να επισκεφθούμε το χωριό Βαλάρι ή Παλιοχώρι όπου υπάρχει η παλιά εκκλησία της Παναγίας. Το κτίριο έχει αναπαλαιωθεί και έχει αναπλαστεί ο γύρω χώρος. Μπορούμε επίσης να πάμε και στον οικισμό Κουστέσο με την εκκλησία των Αγ. Αποστόλων. Στο δρόμο της επιστροφής μας, σε μικρή απόσταση από τα Βραγγιανά και ανάμεσα στα χωριά Επινιανά

και Άγραφα, στο σπήλαιο ενός γρανιτένιου βράχου, είναι κτισμένο το καθολικό της μονής της Παναγίας της Στάνας των Αγράφων. Κοιτάζοντας από μακριά το μοναστήρι μοιάζει κρυμμένο μέσα στη σπηλιά, ενώ τα λίγα δέντρα καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της μικρής εκκλησίας. Μόνο ο τρούλος του ναού με τα στενόμακρα παράθυρα του, ξεχωρίζει κάτω από το χείλος του βράχου. Η ιστορία του μοναστηριού είναι αναμεμιγμένη με πολλές παραδόσεις. Λέγεται ότι στα μέσα του 12^{ου} αι. βρέθηκε κατά θαυματουργό τρόπο από κτηνοτρόφους της περιοχής στο βάθος της σπηλιάς η εικόνα της Γέννησης της Θεοτόκου. Έτσι οι ευσεβείς κάτοικοι της περιοχής έκτισαν το πρώτο εκκλησάκι. Μια άλλη παράδοση αναφέρει ότι η εικόνα της Παναγίας μεταφέρθηκε εκεί, για να προφυλαχθεί την περίοδο της Εικονομαχίας από το χωριό Στάνο της Αμφιλοχίας, από το οποίο πήρε το μοναστήρι την προσωνυμία "της Στάνας". Μια ακόμη παράδοση αναφέρει ότι η ονομασία της προέρχεται από τις στάνες των κτηνοτρόφων που υπήρχαν παλαιότερα στη γύρω περιοχή. Ο ναός φαίνεται ότι είναι κτίσμα του 15^{ου} ή 16^{ου} αι. όταν η περιοχή είχε πυκνοκατοικηθεί, λόγω της εγκατάστασης των Τούρκων στη Θεσσαλία και στις άλλες πεδινές περιοχές. Τότε η Ευρυτανία και κυρίως η περιοχή των Αγράφων, είχε πολλές χιλιάδες κατοίκους, πλούσια κτηνοτροφία και ανεπτυγμένη βιοτεχνία. Αυτό αποδεικνύεται από το πλήθος των εκκλησιών που υπήρχαν σε κάθε χωριό, από τα μοναστήρια και τις περίφημες Σχολές των Αγράφων, που άκμασαν το 16^ο και 17^ο αι. με ονομαστούς Διδασκάλους.

Η εκκλησία είναι σχήματος σταυρικού με τρούλο, διαστάσεων 6x10 και ο τρούλος της υψώνεται περίπου στα 7-8 μέτρα. Η νότια και βόρεια κόγχη φαίνεται ότι χρησιμοποιούνταν για τα αναλόγια των ιεροψαλτών, ενώ περιορισμένη φαίνεται ότι ήταν και η ανατολική κόγχη του Ιερού Βήματος, λόγω της στενότητας του χώρου. Μικρό αλλά θαυμάσιας τέχνης είναι το ξυλόγλυπτο τέμπλο, οι δε εικόνες τόσο του τέμπλου όσο

τι

και αυτές του ναού είναι έργα ντόπιων αγιογράφων της Βυζαντινής Σχολής των Αγράφων (θεοφάνους, Διονυσίου κ.ά.).

Στη δυτική πλευρά σώζονται τοιχογραφίες, καθώς και στα άλλα υψηλότερα μέρη του κυρίως ναού. Αρκετά ευδιάκριτες είναι οι τοιχογραφίες του τρούλου με κυρίαρχη τη μορφή του Παντοκράτορα. Οι φθορές προήλθαν προφανώς από την υγρασία -φυσικό αποτέλεσμα της υγρότητας του σπηλαιού- και από επιχρίσματα νεωτέρων, οι οποίοι νόμιζαν ότι κατ' αυτόν τον τρόπο ομορφαίνει ο ναός.

Λέγεται ότι παλαιότερα η μονή είχε και μοναχούς, οι οποίοι τρέφονταν από την καλλιέργεια των μικρών κήπων της, από την κτηνοτροφία και τις εισφορές των προσκυνητών, οι οποίοι με ευλάβεια και οδοιπορία πολλών ωρών έφθαναν στη δύσβατη αυτή ορεινή περιοχή.

Επιनिανά

Το χωριό ενδείκνυται για ορειβατικές διαδρομές κατά μήκος των πολυάριθμων φαράγγιων και γι' αυτό το σκοπό υπάρχουν αρκετά χαραγμένα μονοπάτια. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικά από αυτά, όπως είναι το φαράγγι του Ασπρορέματος (που είναι και το πιο γνωστό) το οποίο διανύει κανείς σε 2 ώρες, το φαράγγι της Τρύπας, το φαράγγι της Ανηφόρας προς τη Φτέρη από την πέτρινη γέφυρα της Τζώρτιας κ.ά.

Μοναστηράκι

Το χωριό έχει παλιά παραδοσιακή όψη αλλά είναι σε μεγάλο βαθμό εγκαταλειμμένο. Αξιόλογες είναι η εκκλησίες της Παναγίας του 1800 και του Αγ. Δημητρίου του 1900. Μετά από περίπου μιάμιση ώρα πορείας από το χωριό μπορούμε να επισκεφθούμε τη βρύση και τη Σπηλιά του Κατσαντώνη όπου οι Τούρκοι έπιασαν άρρωστο το γενναίο ήρωα. Φυσικά μνημεία της περιοχής είναι οι πηγές του χωριού, η βρύση Μοσχολή και η υπόγεια σπηλιά στο Σύχνικο.

Η Δυτική Ευρυτανία

Εικόνα: «ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΡΕΜΑΣΤΩΝ»

Μια τουριστικά ραγδαία αναπτυσσόμενη περιοχή της Ευρυτανίας είναι το δυτικό τμήμα της, εκεί όπου βρίσκεται το μοναστήρι της **Τατάρνας**, ο **Αχελώος** ποταμός, τα **ιστορικά γεφύρια** της Βίνιανης, του Μανόλη και της Τέμπλας, καθώς και το **φαράγγι του Μπουζονίκου** και η **Τεχνητή Λίμνη των Κρεμαστών**, δύο από τα ομορφότερα φυσικά μνημεία της περιοχής.

Η επίσκεψη στο τμήμα αυτό μπορεί να χρειαστεί περισσότερο από μία μέρα, αλλά υπάρχουν ξενώνες και μέρη για να φάει κανείς σε πολλά χωριά.

Η Ιστορία είναι παρούσα σε κάθε βήμα μας και αρχίζει από τα πανάρχαια χρόνια, συνεχίζει στο Μεσαίωνα, περνάει στην Τουρκοκρατία και φτάνει μέχρι την Εθνική Αντίσταση, όταν ο τόπος αντιβούιζε από τις μάχες για την Εθνική Ανεξαρτησία.

Οι δρόμοι είναι όλοι ασφαλτοστρωμένοι, σε μερικά μόνο σημεία λίγο στενοί. Αξίζει τον κόπο η επίσκεψη σε οποιαδήποτε εποχή, αλλά ειδικά το καλοκαίρι είναι σκέτο θαύμα, βουτηγμένη στο καταπράσινο και τις γαλάζιες ανταύγειες της λίμνης.

Το Γεφύρι του Μανόλη

Για περισσότερα από 400 χρόνια συνέδεε τις δύο όχθες του Αγραφιώτη, μέχρι που η Λίμνη των Κρεμαστών, έφτασε στο προκαθορισμένο της ύψος και το βύθισε. Επειδή το γεφύρι βρίσκεται στις παρυφές της Λίμνης, ανάλογα με το ύψος των

βροχοπτώσεων κάθε χρονιάς, τότε εμφανίζεται και εξαφανίζεται. Πρόκειται για ένα θαύμα της λαϊκής αρχιτεκτονικής, που ενσωματώνει τη σοφία αιώνων, και είναι απορίας άξιο το ότι στέκει ακόμη στη θέση του, τότε μέσα στα νερά της λίμνης και τότε έξω από αυτά χωρίς να φέρει εμφανείς ζημιές. Η παράδοση λέει ότι για το χτίσιμό του χρειάστηκαν χιλιάδες ...αυγά, καθώς το ασπράδι τους αποτελούσε το συνδετικό υλικό ανάμεσα στους αρμούς του. Αυτό βέβαια θα είναι υπερβολή, αφού η ευστάθεια των παλιών αυτών γεφυριών οφείλεται κατά κύριο λόγο στον τρόπο κατασκευής και "θηλυκώματος" της λιθοδομής τους.

Το μοναστήρι της

Τατάρνας

Η μονή υπήρξε ιδανικό κρησφύγετο και χώρος περίθαλψης των επαναστατών

κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας καθώς και τέλειο ορμητήριο για τις πολεμικές επιχειρήσεις του Καραϊσκάκη.

Το σημερινό μοναστήρι είναι το τέταρτο κατά σειρά. Το πρώτο σύμφωνα με την παράδοση κτίστηκε τον 11^ο αι. και καταστράφηκε από άγνωστη αιτία περίπου 300 χρόνια αργότερα. Το δεύτερο κτίστηκε το 1555 για να καεί από τον Κουρτ Πασά της Σκόντρας το 1823 επειδή φιλοξενούσε κατά καιρούς μεγάλους διδασκάλους του Γένους και πολλούς αγωνιστές της Επανάστασης.

Το τρίτο μοναστήρι ξεκίνησε να κτίζεται το 1841 και καταστράφηκε το 1963 από κατολίσθηση. Το σημερινό μοναστήρι απέχει περίπου 70 χλμ. από το

Καρπενήσι και κτίστηκε λίγο μακρύτερα από τη θέση του παλιού. Οι

πιστοί συρρέουν κατά εκατοντάδες για να προσκυνήσουν την θαυμάσια ψηφιδωτή εικόνα "Ο Βασιλεύς της Δόξης" που χρονολογείται στα 1350. Παλιότερα η Ευρυτανία συνδεόταν με το "Βάλτο" χάρη σ' ένα γεφύρι που άφησε εποχή: τη γέφυρα της Τατάρνας όπου στις 22 Μαρτίου του 1821 έγινε η πρώτη μάχη της Ρούμελης όπου ο

Οδυσσέας Ανδρούτσος με τα παλικάρια του και ο ηγούμενος του μοναστηριού Κυπριανός με τους καλογήρους, όρθωσαν το ανάστημα τους στους Τουρκαλβανούς του Χασάν Μπέη Γκέκα. Η γέφυρα ήταν ένα θαύμα της εποχής της Τουρκοκρατίας, που βρισκόταν κοντά στην περίφημη και πλουσιότατη σε νερό πηγή της Μαρδάχας. Η πηγή αυτή εξακολουθεί να αναβλύζει τα νερά της δίνοντας ίση ποσότητα νερού με το ποτάμι του Αχελώου. Η γέφυρα με τη μία καμάρα ήταν στηριγμένη σε δυο κατακόρυφους βράχους. Τώρα το γεφύρι αυτό μαζί με την πηγή, βρίσκεται βυθισμένο μέσα στα νερά της λίμνης. Ακριβώς πάνω από τη θέση του παλιού γεφυριού κτίστηκε σύγχρονη γέφυρα από σκυρόδεμα, που το 1966 πήρε τρία διεθνή βραβεία ως παγκόσμιο επίτευγμα. Το συνολικό μήκος της γέφυρας αυτής είναι περίπου 500 μ. Το πρώτο άνοιγμα της έχει μήκος 97 μ., το δεύτερο 196 μ. και το τρίτο 150,5 μ. Πρόκειται για ένα έργο που τιμά την επιστήμη της μηχανικής στη χώρα μας.

Βελαώρα

Το τοπίο εδώ μεταμορφώνεται δραματικά. Η παντού καταπράσινη Ευρυτανία, στο σημείο αυτό μεταμορφώνεται σε τοπίο σεληνιακό που μόνο αν το δει κανείς το πιστεύει.

Εκατοντάδες στρέμματα καλύπτονται από μικρούς βράχους που εξέχουν από τη γη σαν ένα είδος παράλογης βλάστησης, λες κι ο Θεός τους τοποθέτησε επίτηδες για να

δυσκολέψει την ήδη δύσκολη ζωή των κτηνοτρόφων. Το χωριό εντούτοις, είναι από τα ζωντανότερα της περιοχής, με αρκετή κίνηση όλο το χρόνο. Στην είσοδο του χωριού υπάρχει ένα μετόχι του μοναστηριού της Τατάρνας, αφιερωμένο στον Προφήτη Ηλία. Δεσπόζει πάνω σ' ένα λοφίσκο, ολόλευκο και περιποιημένο, ενώ οι δυο ηλικιωμένοι

ιερουργοί του, σεβάσμιες μορφές, είναι πάντα εκεί με τον καλό τους λόγο, το δροσερό νερό κι ένα λουκούμι. Πραγματική όαση σ' ένα τοπίο βγαλμένο λες από ταινία φαντασίας.

Στο χωριό υπάρχει το άγαλμα του ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, ο οποίος καταγόταν από αυτό, παρά το γεγονός ότι γεννήθηκε στη Λευκάδα.

Κοντά στη Βελαώρα υπάρχει και το χωριό **Σιβίστα** όπου τα τελευταία χρόνια οι παλιοί της κάτοικοι επισκευάζουν τα σπίτια και τείνει να εξελιχθεί σε ένα μαγευτικό ησυχαστήριο ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες με την υπέροχη δροσιά.

Το φαράγγι του Μπουζονίκου

Φεύγοντας από τη Βελαώρα προς τα Βόρεια, φτάνουμε στον Γρανιτσιώτη. Εδώ το ποτάμι, στη χιλιόχρονη πορεία του έχει κατασκάψει τους βράχους σχηματίζοντας ένα εντυπωσιακότατο φαράγγι, στο οποίο μόλις πρόσφατα έχουν γίνει και κάποιες εγκαταστάσεις για τους περιηγητές, με σκοπό την ανάδειξη του φυσικού του κάλλους. Περπάτημα 5-10 λεπτών, μέσω ενός καλοσυντηρημένου μονοπατιού οδηγεί στο ποτάμι που με την ορμή του και τη δροσιά του δημιουργεί το καλοκαίρι, έναν επίγειο παράδεισο.

Πρασιά

Έλατα, βελανιδιές, καστανιές, πεύκα και κέδροι δημιουργούν ένα μωσαϊκό πράσινου.

Στον κεντρικό συνοικισμό δεσπόζει το υπεραιωνόβιο κυπαρίσσι ύψους 35μ. με περίμετρο 7μ., προστατευμένο μνημείο της φύσης. Χαρακτηρίζεται ιστορικής και θρησκευτικής σημασίας για την Ελλάδα, αφού τα κλαδιά του υπήρξαν καταφύγιο των κλεφτών

και αρματολών, ο δε πατέρας Κοσμάς Αιτωλός προφήτεψε για το κυπαρίσσι ότι "αν ξεραθεί από την κορυφή του, η Ελλάδα θα ελευθερωθεί, αν ξεραθεί από την ρίζα του, η Ελλάδα δεν θα ελευθερωθεί".

Ακόμη και σήμερα ξεχωρίζει η ξεραμένη κορυφή του. Στο χωριό υπάρχει η εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα που κτίστηκε το 1938 και είναι μονόκογχη, χωρίς τρούλο σε σχέδιο βασιλικής, θα συναντήσουμε επίσης το παλιό εκκλησάκι του Αγ. Νικολάου και τη Γέννηση του

Χριστού, με αξιόλογες τοιχογραφίες και εικόνες του 17ου αι. αλλά και αρκετά ερειπωμένα ξωκλήσια. Βορειοανατολικά της Πρασιάς σε ένα μικρό ύψωμα υπάρχει ένα αρχαίο, ανεξερεύνητο, κάστρο. Λέγεται ότι οι κάτοικοι έχουν βρει εδώ αρχαία αντικείμενα όπως φίδια, πουλιά, ένα μικρό άγαλμα της Αφροδίτης και άλλα.

(<http://www.karpenissi.gr>)

3.3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΠΟΡ ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ

Μπορεί οι υποδομές του Νομού να παρέχουν τις ιδανικές συνθήκες για χαλάρωση και ξεκούραση σε όσους το επιθυμούν, όμως η ευρύτερη περιοχή της Ευρυτανίας θεωρείται – και όχι άδικα – ο παράδεισος για τα χειμερινά σπορ και τα σπορ περιπέτειας.

Υπάρχουν ειδικά χαρτογραφημένα πεζοπορικά μονοπάτια που διατρέχουν ολόκληρο τον Νομό, όπως το Ευρωπαϊκό E4, αλλά και διαδρομές τις οποίες ο επισκέπτης μπορεί να επιλέξει μόνος του για να ζήσει μία μοναδική, αναζωογονητική εμπειρία και να έλθει σε επαφή με την παρθένα, ανέγγιχτη ελληνική φύση.

Φυσικά, πρώτο και καλύτερο σπορ στο οποίο μπορεί να επιδοθεί κανείς στην Ευρυτανία είναι το Χειμερινό Σκι. Το Χιονοδρομικό κέντρο στο Βελούχι (12 χλμ, ή 20' με το αυτοκίνητο από την πόλη) θεωρείται ένα από τα ομορφότερα και πιο σύγχρονα Χιονοδρομικά Κέντρα της Ελλάδας.

Εκτός από το σκι όμως στην Ευρυτανία μπορεί κανείς να ασχοληθεί και με τα εξής:

1. Με το Trekking στην περιοχή των Αγράφων, τη Χελιδόνα, την Καλλιακούδα και στην Κρέντη.

Το Trekking είναι πεζοπορία μέσα σε μονοπάτια και διαδρομές στο βουνό, με συνοδεία επαγγελματιών οδηγών. Για να λάβει κάποιος μέρος σε μία μονοήμερη ή πολυήμερη απλή πεζοπορία το μόνο που χρειάζεται είναι αγάπη και σεβασμός για την φύση. Όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός παρέχεται από τις εταιρίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού της περιοχής.

2. Με το River Trekking στο μνημείο της παγκόσμιας φυσικής κληρονομιάς Πανταβρέχει. Πρόκειται για πεζοπορία στις όχθες και σε ορισμένα σημεία μέσα στα ποτάμια. Οι πεζοπορίες αυτές πραγματοποιούνται τους καλοκαιρινούς μήνες και δεν χρειάζεται προηγούμενη εμπειρία.

3. Με το Kayak ποταμού στον Αχελώο, τον Ταυρωπό και τον Τρικεριώτη. Πρόκειται για την κατάβαση ποταμού με καγιάκ και συνοδεία επαγγελματία οδηγού. Για να συμμετέχει κάποιος σε καταβάσεις ποταμού με kayak πρέπει πρωτίστως να έχει παρακολουθήσει ορισμένα μαθήματα.

4. Με το Rafting στα ίδια ποτάμια. Το rafting είναι η κατάβαση ποταμού με φουσκωτές βάρκες. Το πλήρωμα αποτελείται από 6-8 κωπηλάτες και έναν επαγγελματία

οδηγό ποταμού και για να συμμετέχει κάποιος πρέπει να ξεκινήσει από ποτάμια πρώτου-δευτέρου βαθμού δυσκολίας και να προχωρήσει στη συνέχεια στα πιο δύσκολα.

5. Με το monoraft. Πρόκειται για την κατάβαση ποταμού με μονοθέσιες φουσκωτές βάρκες. Επαγγελματίας οδηγός ποταμού συνοδεύει 5-6 βάρκες. Για να συμμετέχει κάποιος σε καταβάσεις monoraft πρέπει να έχει συμμετάσχει σε καταβάσεις rafting.

6. Με το Canoe - Kayak στη λίμνη Κρεμαστών. Είναι η περιήγηση στη λίμνη σε διαθέσια canoe-Kayak με τη συνοδεία επαγγελματία οδηγού και δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία για να λάβει κάποιος μέρος σε αυτή τη δραστηριότητα.

7. Με το Canyoning στα φαράγγια της Βίνιανης και του Βόθωνα. Το Canyoning είναι η διάσχιση φαραγγιών χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο εξοπλισμό καταρρίχησης σε κάθετους καταρράκτες. Για να συμμετέχει κάποιος πρέπει να ξεκινήσει από φαράγγια μέτριας δυσκολίας και να προχωρήσει στη συνέχεια σε φαράγγια μεγαλύτερου βαθμού δυσκολίας.

8. Με το Jeep safari στα Άγραφα και τον ποταμό Τρικεριώτη. Σε εκδρομές 4x4 μπορεί να συμμετέχει οποιοσδήποτε έχει διάθεση για εξερεύνηση και ανακαλύψεις ενώ υπάρχει και συνοδεία επαγγελματιών οδηγών.

9. Με την ιππασία κοντά στο χωριό Κορυσχάδες, με εκπαιδευμένα άλογα που ακολουθούν προκαθορισμένες δασικές διαδρομές με τη συνοδεία επαγγελματιών εκπαιδευτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Ο ορεινός τουρισμός μπορεί να συμπληρώσει την αναπτυξιακή προσπάθεια του, αλλά πλην εξαιρέσεων ορισμένων σημείων εντατικοποίησής του στο χώρο όπως το χιονοδρομικό κέντρο στο Βελούχι, δεν μπορεί να υποκαταστήσει την πολύπλοκη δυναμική μορφή που προϋποθέτει μια μακροχρόνια αναπτυξιακή δυναμική.

Εκτός λοιπόν από τα ανασταλτικά για την ανάπτυξη εμπόδια που προβάλλει η γενική ιδέα διατήρησης των σημαντικών πόρων, ο ορεινός τουρισμός δεν μπορεί να συμπληρώσει το "αναπτυξιακό έλλειμμα" περιοχών όπως ο κεντρικός ορεινός όγκος της χώρας.

Γι' αυτό και ως βασικό κριτήριο ήπιας παρέμβασης θεωρείται κατ' αρχήν το κριτήριο της πολυδιάστατης απασχόλησης του πληθυσμού, ώστε η περιοχή της Ευρυτανίας να μην υποβληθεί μελλοντικά σε κρίσιμες καταστάσεις είτε από εξωγενείς παράγοντες του τομέα του ορεινού τουρισμού είτε από την απαξίωση του πρότυπου του ορεινού τουρισμού όπως αυτό τείνει να γίνει για το νησιωτικό, παραθαλάσσιο τουρισμό, ιδιαίτερα στα συνωστισμένα κέντρα.

Επιπλέον, ο ήπιος χαρακτήρας του ορεινού τουρισμού, σε όρους γενικού αναπτυξιακού κριτηρίου είναι αυτός που καθορίζει την φυσιογνωμία της τουριστικής δραστηριότητας της περιοχής, ώστε ο τουρισμός να μην αποτελεί τον συγκριτικά κυρίαρχο τομέα οικονομικής δραστηριότητας.

Η ήπια αυτή παρέμβαση του ορεινού τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής χαρακτηρίζεται από κάποιους προσδιορισμούς, για τους οποίους όμως πρώτα θα πρέπει να σημειωθεί η διαφορά μεταξύ τριών στόχων/όρων που είναι αντικρουόμενοι ή και ανταγωνιστικοί.

- Ο προσδιορισμός του ήπιου χαρακτήρα σε τοπικό επίπεδο, δηλαδή σε σχέση με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε επιμέρους περιοχής.
- Ο προσδιορισμός της δεκτικότητας της περιοχής και των δυνατοτήτων της για τουριστική ανάπτυξη και τέλος

- Ο προσδιορισμός της αντοχής της περιοχής ή της ευαισθησίας των διαφορετικών υποπεριοχών της.

Ενώ φαίνεται λοιπόν ότι μπορεί να αξιολογηθεί σε ένα γενικό επίπεδο, τελικά μόνο στο τοπικό επίπεδο μπορεί να προσδιοριστεί ο βαθμός αντοχής κάθε περιοχής. Στο σημείο αυτό προκύπτει το ζήτημα του προσδιορισμού του τοπικού επιπέδου, όσον αφορά τον καθορισμό των συνεκτικών χωρικών ενότητων του ορεινού χώρου, που μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης της τουριστικής ανάπτυξης.

Σε πρώτο επίπεδο, πρόκειται για τις χωρικές ενότητες που έχουν διαμορφωθεί ιστορικά στον ορεινό χώρο της Ευρυτανίας με βάση τα ιδιαίτερα γεωγραφικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά τους.

Σε δεύτερο επίπεδο οι χωρικές αυτές ενότητες ή τμήματά τους, αξιολογούνται ως τουριστικές περιοχές με κριτήριο αφενός τη συνεκτική τους χωρική οργάνωση και λειτουργία και αφετέρου με βάση την υφιστάμενη αλλά κυρίως την δυνητική λειτουργία τους, ως πόλων έλξης ορεινού τουρισμού, σε άμεση συνάρτηση με τους τουριστικούς πόρους που διαθέτουν.

Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων τουρισμού στον ορεινό χώρο μπορεί να επιτευχθεί με την παροχή υποδομών, κινήτρων, και άλλων γνωστών και δοκιμασμένων μηχανισμών τουριστικής ανάπτυξης. Οι παρεμβάσεις αυτές πέραν των περιορισμών που ήδη αναφέρθηκαν για την διατήρηση του ήπιου χαρακτήρα του ορεινού τουρισμού, οφείλουν να εστιάσουν σε συγκεκριμένους χώρους όπου οι τουριστικοί πόροι φυσικού, πολιτιστικού, ανθρωπογενούς και οικιστικού περιβάλλοντος και οι υφιστάμενες αρχικές υποδομές εξασφαλίζουν όρους βιωσιμότητας ανάπτυξης του ορεινού τουρισμού.

Η φήμη της περιοχής, τα στοιχεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και η ύπαρξη στοιχείων που έλκουν τις νέες μορφές ορεινού τουρισμού, συγκροτούν στοιχεία που εξασφαλίζουν την βιωσιμότητα της τουριστικής και της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής.

Τέλος, βάσει στατιστικών στοιχείων τα ταξίδια με 4 ή περισσότερες διανυκτερεύσεις κατά την χρονική περίοδο 2000-2008 αυξάνονταν κάθε χρόνο, με αποκορύφωμα το 2005 που τα ταξίδια έφτασαν τα 77.040. (Στατιστική Υπηρεσία Δήμου Καρπενησίου)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕΣΩ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

1.Πιλοτικό πρόγραμμα “i-Set” – Νέο πεδίο ανάπτυξης των αγροτουριστικών επιχειρήσεων

Οι μικρές αγροτουριστικές επιχειρήσεις μπορούν να διεισδύσουν στις διεθνείς αγορές με τη βοήθεια του Διαδικτύου. Για τον σκοπό αυτό η Αγροτουριστική συμμετέχει στο **Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «e-Ten»**, ως εταίρος στο Έργο **i-Set “integrated Suite for e-Tourism”**, που έχει σαν αντικείμενο να αναπτύξει νέες μεθόδους (ηλεκτρονικά εργαλεία) για τη **διαχείριση και οργάνωση των μικρών επιχειρήσεων φιλοξενίας**, έτσι ώστε να επιτύχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της πρόσβασης στο Διαδίκτυο και της εξοικείωσης με τις δυνατότητες που παρέχει.

Για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος, το ηλεκτρονικό εργαλείο “i-Set” θα δοκιμαστεί πιλοτικά σε **εικοσιπέντε επιλεγμένους ξενώνες** σε κάθε μία από τις τέσσερις χώρες (**Ιταλία, Ελλάδα, Ισπανία, Κύπρος**) που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό. Η Αγροτουριστική επέλεξε **25 πρότυπες και αναπτύξιμες μονάδες** από διαφορετικές περιοχές της χώρας και ειδικότερα από του Νομούς **Ιωαννίνων, Άρτας, Τρικάλων, Αρκαδίας, Κορινθίας, Σερρών, Ευρυτανίας, Μαγνησίας, Εύβοιας, Ηρακλείου κ.α.**

Σε ειδική **δημερίδα ενημέρωσης και κατάρτισης**, που πραγματοποιήθηκε στα γραφεία της εταιρίας, παρουσιάστηκε στους επιλεγμένους επιχειρηματίες το πρόγραμμα, ο σκοπός του, οι στόχοι αλλά και τα πλεονεκτήματα από τη συμμετοχή στο πιλοτικό πρόγραμμα “i-Set”. Οι επιχειρηματίες ενημερώθηκαν επίσης για τον τρόπο συμμετοχής τους, τη μεταξύ τους δικτύωση, τη δημοσιότητα που θα δοθεί στο πρόγραμμα και κατά συνέπεια και στις επιχειρήσεις τους.

Τα πλεονεκτήματα από τη συμμετοχή στο πιλοτικό αυτό Πρόγραμμα συνοψίζονται ως εξής:

- Εύκολη και δωρεάν ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο «HotSpot» για τους επισκέπτες του ξενώνα καθ’ όλη τη διάρκεια του Προγράμματος
- Πρόσβαση σε λύσεις e-business (e-booking, newsletters κλπ) μέσω της ηλεκτρονικής πύλης i-Set

- Συμμετοχή στο Δίκτυο που θα δημιουργηθεί μέσω του προγράμματος με τη συμμετοχή των επιχειρήσεων και από τις τέσσερις χώρες

Πηγές χρηματοδότησης

Όπως για κάθε επένδυση, έτσι και για τις επενδύσεις στον Αγροτουρισμό υπάρχουν διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία, τα οποία έχουν σκοπό να βοηθήσουν τους επιχειρηματίες που θέλουν να κάνουν νέα επένδυση ή για να εκσυγχρονίσουν την υφιστάμενη επιχείρησή τους. Απαραίτητη προϋπόθεση για να ζητήσει όμως κάποιος τη βοήθεια αυτών των χρηματοδοτικών εργαλείων είναι να έχει προβληματιστεί σχετικά με το πραγματικό αντικείμενο της επένδυσής του.

Τι ίσχυε την περίοδο (2005-2010)

2.Επενδυτικός Νόμος 3299/04

Ο Επενδυτικός Νόμος χορηγεί ελκυστικά κίνητρα για επενδύσεις άνω των 100.000 € σε όλους τους τομείς της οικονομίας, που υλοποιούνται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας από επιχειρήσεις ανεξάρτητα μεγέθους, δίνοντας έμφαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στους ανερχόμενους κλάδους της οικονομίας.

Όσον αφορά στον τουρισμό υπαίθρου και τον αγροτουρισμό, σύμφωνα με τον Επενδυτικό Νόμο 3299/04 και μετά τις πρόσφατες τροπολογίες, ενισχύονται επενδυτικά σχέδια στον τομέα του τουρισμού, (ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχείων, εκσυγχρονισμός ξενοδοχείων, μετατροπή παραδοσιακών κτιρίων σε κατάλυμα κλπ) αλλά και στον τομέα της μεταποίησης και τυποποίησης γεωργικών προϊόντων (οινοποιεία, τυροκομεία, τυποποίηση βιολογικού ελαιολάδου, κ.α)

Τα Είδη ενισχύσεων που παρέχονται στα επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στις διατάξεις του Επενδυτικού Νόμου είναι τα παρακάτω:

(α) Επιχορήγηση που συνίσταται στη δωρεάν παροχή από το 7ημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος της ενισχυόμενης δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου.

(β) Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνίσταται στην κάλυψη από το 7ημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

(γ) Φορολογική απαλλαγή ύψους μέχρι ενός ποσοστού ή του συνόλου της αξίας της ενισχυόμενης δαπάνης του επενδυτικού σχεδίου ή και της αξίας της χρηματοδοτικής μίσθωσης καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού του οποίου αποκτάται η

χρήση. Η ενίσχυση αυτή συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος μη διανεμόμενων κερδών από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης της πρώτης δεκαετίας από την πραγματοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, με το σχηματισμό ισόποσου αφορολόγητου αποθεματικού.

(δ) Επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης από το επενδυτικό σχέδιο απασχόλησης που συνίσταται στην κάλυψη από το 7ημόσιο, για μια διετία, τμήματος του μισθολογικού κόστους των δημιουργούμενων, εντός της πρώτης τριετίας από την ολοκλήρωσή του επενδυτικού σχεδίου, θέσεων απασχόλησης

Η επικράτεια έχει κατανεμηθεί 3 ζώνες, οι οποίες διαφοροποιούνται ως προς την επιλεξιμότητα των επενδυτικών σχεδίων καθώς και ως προς το ύψος των παρεχομένων ενισχύσεων:

Ζώνες Ενισχύσεων

Περιοχή Α΄

Περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης, πλην των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών (ΒΕ.ΠΕ.) και των νησιών των Νομών αυτών που εντάσσονται στην Περιοχή Β΄.

Περιοχή Β΄

Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων), τους Νομούς της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδων, Δωδεκανήσου), του Νομού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου), τους Νομούς της Περιφέρειας Κρήτης (Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων), τους Νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Χαλκιδικής, Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενών, Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Φθιώτιδας, Φωκίδας, Εύβοιας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας).

Περιοχή Γ΄

Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου), τους Νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου (Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Βορείου

Αιγαίου (Λέσβου, Χίου, Σάμου), τους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Λακωνίας, Μεσσηνίας, Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας).

Όσον αφορά την ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων έχει εκδοθεί η ΚΥΑ Αριθμός 17829/2006 (ΦΕΚ 474/Β/8.5.2006) «Καθορισμός τμημάτων της Επικράτειας στα οποία δεν έχουν εφαρμογή οι ενισχύσεις της επιχορήγησης, της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης και της επιδότησης του μισθολογικού κόστους του ν.3299/2004, για τα επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων», σύμφωνα με την οποία εξαιρούνται από τις διατάξεις του νόμου τα επενδυτικά σχέδια που βρίσκονται στις παρακάτω περιοχές:

1. Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Στη Νήσο Θάσο καθώς και στα Δημοτικά Διαμερίσματα των Δήμων του Νομού Καβάλας που έχουν μέτωπο στον αιγιαλό, όπως αυτά καθορίζονται από τα διοικητικά όρια των ΟΤΑ. Η εξαίρεση δεν αφορά επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τεσσάρων αστερών (4*) καθώς και επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τριών αστερών (3*), εφόσον συνδυάζεται με επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των μονάδων αυτών.

2. Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

-Στο νομό Θεσσαλονίκης -Στο νομό Χαλκιδικής -Στα Δημοτικά Διαμερίσματα των Δήμων του νομού Πιερίας που έχουν μέτωπο στον αιγιαλό, όπως αυτά καθορίζονται από τα διοικητικά όρια των ΟΤΑ, εκτός αν αφορά επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τεσσάρων αστερών (4*) καθώς και επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τριών αστερών (3*), εφόσον συνδυάζεται με επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των μονάδων αυτών.

3. Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Στο Δήμο Καστοριάς του νομού Καστοριάς. Η εξαίρεση δεν αφορά επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τεσσάρων αστερών (4*) καθώς και επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τριών αστερών (3*), εφόσον συνδυάζεται με επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των μονάδων αυτών.

4. Περιφέρεια Ηπείρου

Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Πάργας (έδρα) του Δήμου Πάργας του νομού Πρεβέζης καθώς και στο Δημοτικό Διαμέρισμα Συβότων του Δήμου Συβότων του νομού Θεσπρωτίας. Η εξαίρεση δεν αφορά επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τεσσάρων αστερών (4*) καθώς και επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τριών αστερών (3*), εφόσον συνδυάζεται με επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των μονάδων αυτών.

5. Περιφέρεια Θεσσαλίας

-Στις νήσους Σκιάθου και Σκοπέλου του νομού Μαγνησίας -Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Καλαμπάκας (έδρα) του Δήμου Καλαμπάκας του νομού Τρικάλων.

6. Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

-Στο νομό Κέρκυρας -Στο νομό Ζακύνθου -Στο νομό Λευκάδας καθώς και στο νομό Κεφαλληνίας, πλην της νήσου Ιθάκης, εκτός αν αφορά επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τεσσάρων αστερών (4*) καθώς και επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τριών αστερών (3*), εφόσον συνδυάζεται με επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των μονάδων αυτών.

7. Περιφέρεια Αττικής

Όλη η Περιφέρεια Αττικής, πλην των Νήσων Κυθήρων και Αντικυθήρων καθώς και των τμημάτων της Νομαρχίας Πειραιώς που οριοθετούνται στο ηπειρωτικό τμήμα της γεωγραφικής περιφέρειας της Πελοποννήσου.

8. Περιφέρεια Πελοποννήσου

Στο Δήμο Λουτρακίου Περαιχώρας του νομού Κορινθίας.

9. Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Στη νήσο Σάμο του νομού Σάμου. Η εξαίρεση δεν αφορά επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τεσσάρων αστερών (4*) καθώς και επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τριών αστερών (3*), εφόσον συνδυάζεται με επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των μονάδων αυτών.

10. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

-Στις Νήσους Κω και Ρόδου του νομού Δωδεκανήσου -Στις Νήσους Πάτμου και Καρπάθου του νομού Δωδεκανήσου, εκτός αν αφορά επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τεσσάρων αστερών (4*) καθώς και επέκτασης ξενοδοχειακών μονάδων τριών αστερών (3*), εφόσον συνδυάζεται με επενδυτικά σχέδια εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής των μονάδων αυτών. -Στις Νήσους Άνδρο, Αντίπαρο, Πάρο, Ίο, Μύκονο, Νάξο, Θήρα, Θηρασιά, Σίφνο και Σύρο του νομού Κυκλάδων.

11. Περιφέρεια Κρήτης

Όλη η Περιφέρεια Κρήτης

Ευρωπαϊκά Προγράμματα και Πρωτοβουλίες (2007-2013)

Δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, καθώς και στο νησιωτικό χώρο αναμένεται να προκύψουν κατά τη διάρκεια Δ' Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013 όπου και θα εφαρμοσθούν τα 6 τομεακά και 5 περιφερειακά προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ). Παράλληλα στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) το οποίο θα υλοποιηθεί στους παρακάτω άξονες:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
- Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας

συνεπικουρούμενους από ένα τέταρτο οριζόντιο άξονα LEADER, που βασίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.

Ειδικότερα μέσω του άξονα 3 επιδιώκεται η εξυπηρέτηση συγκεκριμένων στόχων του ΕΣΣΑΑ όπως είναι η διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας, η στήριξη της επιχειρηματικότητας στην ύπαιθρο, η βελτίωση της ποιότητας ζωής και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών στις αγροτικές περιοχές.

Στο πλαίσιο του 4ου άξονα, στα πλαίσια της προσέγγισης LEADER, θα υλοποιηθούν δράσεις μεταξύ άλλων που αποσκοπούν: • Στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών προϊόντων • Στη διαφοροποίηση προς μη γεωργικές

δραστηριότητες • Στη στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων • Στην ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων κλπ.

3. Το Πρόγραμμα Leader

Το πρόγραμμα αυτό λειτουργεί υπό την αιγίδα του 3ου ΚΠΣ (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης) και αναφέρεται στην Ανάπτυξη του αγροτουρισμού (επισκέψιμα αγροκτήματα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης) στους νομούς Ευρυτανίας, Αιτωλοακαρνανίας και Φωκίδας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Δημιουργία επισκέψιμων αγροκτημάτων με υποδομή διανυκτέρευσης, όπου η ελάχιστη απαιτούμενη έκταση δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 20 στρεμμάτων, συνεχόμενης και ήδη παραγωγικής γης. Το αγρόκτημα θα περιλαμβάνει την περιορισμένης έκτασης συμπλήρωση και βελτίωση του φυτικού κεφαλαίου, καθώς και την πρώτη αγορά ζώων.

Προβλέπεται η ύπαρξη χώρου προβολής των προϊόντων του αγροκτήματος καθώς και των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων της περιοχής. Μέσω του αγροκτήματος θα δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες να συμμετέχουν στις διάφορες αγροτικές δραστηριότητες.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Τα έργα του αναπτυξιακού προγράμματος LEADER+ που υλοποιήθηκαν στο νομό Ευρυτανίας μέχρι και σήμερα είναι τα εξής:

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

1. Ίδρυση και κατασκευή νέας ξενοδοχειακής μονάδας τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων 3* , δυναμικότητας 17 κλινών , σε ιδιόκτητο οικόπεδο στο δ.δ Αγ. Νικόλαου , δήμου Καρπενησίου

2. Κατασκευή συγκροτήματος τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών στον οικισμό Κορυσχάδες του δ. Καρπενησίου του ν. Ευρυτανίας

3. Επισκέψιμο αγρόκτημα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης στον παραδοσιακό οικισμό Κορυσχάδες

4. Ίδρυση ξενοδοχειακού συγκροτήματος κλασσικού τύπου , (14) δωματίων , 3 * - ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.

5. Ανάδειξη ιστορικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του ξενώνα

6. Ελευθερία και Μαρία Λάππα Ο.Ε.

7.Εκσυγχρονισμός του τουριστικού καταλύματος hotel club montana στο Καρπενήσι Ευρυτανίας.

8. Εγκατάσταση νέου εξοπλισμού μαζικής εστίασης , προς συμπλήρωση του υπάρχοντος , στο κεντρικό κατάστημα της ατομικής επιχείρησης Μπαλαχάμη και Αρωνιάδα Ελένη.

9. Εγκατάσταση παραγωγικού εξοπλισμού , προς αντικατάσταση και συμπλήρωση του υπάρχοντος στον γυναικείο συνεταιρισμό « η Ευρυτανία».

10. Βελτίωση κτιριακών εγκαταστάσεων αρτοποιείου και εκσυγχρονισμός του με την αγορά καινούργιου μηχανολογικού εξοπλισμού

11. Οργάνωση και στήριξη δικτύου συνεργαζομένων επιχειρήσεων - φορέων για τον τουρισμό στους νομούς Αιτωλ/νίας και Ευρυτανίας.

ΔΗΜΟΣ ΠΟΤΑΜΙΑΣ

1. Ίδρυση μονάδας εναλλακτικού τουρισμού.

2. Κατασκευή κέντρου εναλλακτικών μορφών τουρισμού Ευρυτανίας.

4.Πρόγραμμα Ο.Π.Α.Α.Χ.

(Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου Βορειοδυτικού Τμήματος Νομού Ευρυτανίας)

Το πρόγραμμα Ο.Π.Α.Α.Χ. υπήρξε ένα 4ετές επιχειρησιακό πρόγραμμα (2002-2006) που είχε ως θέμα την αγροτική ανάπτυξη και την ανασυγκρότηση της υπαίθρου. Ο φορέας υλοποίησης του Ο.Π.Α.Α.Χ. ήταν το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και οι περιοχές εφαρμογής του οι εξής δήμοι: Φραγκίστας, Αγράφων, Ασπροποτάμου, Βίνιανης, Απεραντίων. (Προϋπολογισμός έργων: 6.340.000,00 ευρώ-δημόσια δαπάνη)

Στο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ) του Β.Δ. Τμήματος Ευρυτανίας κατά τον δεύτερο κύκλο προκήρυξης των ΟΠΑΑΧ (Δεκέμβριος 2005) κατατέθηκαν **δεκαεννέα (19)** επενδυτικά σχέδια-ιδιωτικές επενδύσεις, προϋπολογισμού **4.850.449,33 €**

Επίσης, στο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ) του Β.Δ. Τμήματος Ευρυτανίας έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται μικρά Δημόσια Έργα που συμπληρώνουν την τεχνική υποδομή των ΟΤΑ και υποβοηθούν τις ιδιωτικές επενδύσεις στην περιοχή του ΟΠΑΑΧ.

5. Πρόγραμμα Αλέξανδρος Μπαλτατζής 2007-2013

Το πρόγραμμα "Αλέξανδρος Μπαλτατζής" είναι ένα πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης για έργα στο νομό Ευρυτανίας.

A. Έργα Ν. Α. Ευρυτανίας:

1. Διευθέτηση κλάδου Ιτιάς χειμάρρου Κλαρωτού περιοχής Δήμου Καρπενησίου (κωδικός Λεκάνης 34012802) Προϋπολογισμού 600,000 €
2. Διευθέτηση άνω ρου Καρπενησιώτη ποταμού προϋπολογισμού 1,000,000 €
3. Διευθέτηση χειμάρρου Αρβανίτη (κωδικός Λεκάνης 34012801) προϋπολογισμού 300,000€ Δήμου Καρπενησίου.
4. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Προυσού (χειμάρρος προυσιώτης) προϋπολογισμού 500,000 €
5. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Αγίου Γεωργίου Δήμου Φραγκίστας (χειμάρρος Καλατζόρεμα) (κωδικός Λεκάνης 340125) προϋπολογισμού 300,000 €
6. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Παλαιοκατούνας Δήμου Φουγκίστας (χειμάρρος Βαρκούλια) (κωδικός Λεκάνης 340124) προϋπολογισμού 300,000 €
7. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Κλειστού Δήμου Φουρνιά (χειμάρρος Κλεισιώτικο ρέμα) προϋπολογισμού 300,000 €
8. Αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων χειμάρρου Γρανιτσιώτη Δήμου Απεραντίων (περιοχές άνω και κάτω Ποταμιάς) προϋπολογισμού 300,000 €
9. Αντιπλημμυρική προστασία οικισμού Σκοπιά Δήμου Δομνίστας και αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων , προϋπολογισμού 300,000 €
10. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων περιοχής Αγράφων (ΔΔ Αγράφων) Δήμου Αγράφων, προϋπολογισμού 300,000 €
11. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων χειμάρρου Νεοχωρίου Δήμου Φραγκίστας, προϋπολογισμού 350,000 €
12. Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων χειμάρρου Ψιανών Δήμου Δομνίστας, προϋπολογισμού 350,000 €
13. Αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων χειμάρρου Αγίας Βλαχέρνας Δήμου Καρπενησίου, προϋπολογισμού 350,000 €

14. Κατασκευή υδατοφράγματος στη θέση Κοτρονάκια χειμάρρου Κλαρωτού Δήμου Καρπενησίου, προϋπολογισμού 750,000 €

Συνολικού προϋπολογισμού 6,000,000 €

Β. Έργα Δήμων ΟΠΑΑΧ:

Δήμος Αγράφων

1. Βελτίωση Αγροτικού δρόμου Βαρβαριάδας-Στύλος , προϋπολογισμού 600,000€

2. Αγροτική οδοποιία Μάραθου προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Απεραντίων

1. Βελτίωση Αγροτικής οδοποιίας Δήμου Απεραντίων , προϋπολογισμού 600,000€

2. Κατασκευή ταμιευτήρα-βελτίωση και εκσυγχρονισμός αρδευτικών δικτύων

Δήμου Απεραντίων, προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Ασπροποτάμου

1. Διευθέτηση χειμάρρου Μπαχάρι (θέση Ρωμνίου) ΔΔ Ραπτόπουλου , προϋπολογισμού 600,000 €

2. Τεχνικά-ασφαλτόστρωση αγροτικού δρόμου Φουσιανά-Βασιλέσι ΔΔ Πρασιάς, προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Βίνιανης

1. Αγροτική οδοποιία Δήμου Βίνιανης, προϋπολογισμού 600,000 €

2. Κατασκευή ταμιευτήρων και εκσυγχρονισμός αρδευτικών δικτύων Δήμου Βίνιανης, προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Προυσού

1. Βελτίωση Αγροτικού δρόμου Διάσελα-Ασπρόπυργος, προϋπολογισμού 600,000 €

2. Βελτίωση Αγροτικού δρόμου Διπόταμα-Καστανούλα-Καστανιά, προϋπολογισμού 600,000 €

Δήμος Φραγκίστας

1. Αγροτική οδοποιία Δήμου Φραγκίστας, προϋπολογισμού 600,000 €

2. Κατασκευή έργων ταμίευσης και αξιοποίησης υδατίνων πόρων Δήμου Φραγκίστας, προϋπολογισμού 600,000 €

Συνολικού προϋπολογισμού έργων Δήμων ΟΠΑΑΧ 7.200.000 €

(<http://agrotourism.wordpress.com>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο Νομός Ευρυτανίας, διαθέτει μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού σε όλες του τις μορφές και σε όλες τις εποχές του χρόνου σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας.

Τα πλεονεκτήματα αυτά είναι:

1. Η τοποθεσία. Η Ευρυτανία βρίσκεται στο κέντρο της χώρας, μακριά από την επίδραση θερμών θαλασσίων κλιματολογικών συνθηκών.
2. Η ορεινή μορφολογία που καλύπτει το 40% της συνολικής επιφάνειας σε υψόμετρο άνω των 1.000 μέτρων.
3. Τα δάση με πλούσια ποικιλία βλάστησης και οι βοσκότοποι οι οποίοι μαζί με τα δάση καλύπτουν το 85% της επιφάνειας της.
4. Το απaráμιλλο φυσικό περιβάλλον.
5. Το ξεχωριστό ιστορικό ενδιαφέρον.
6. Η ύπαρξη πολλών μαγευτικών χωριών που μπορεί ο επισκέπτης να γνωρίσει τα οποία είναι ανεπτυγμένα και με πολλά καταλύματα.
7. Δυνατότητα επίσκεψης του Νομού τόσο το χειμώνα όσο και τους καλοκαιρινούς μήνες.
8. Διαθέτει πολλές και σύγχρονες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις που προσφέρουν πλήρες ανέσεις.
9. Είναι ο παράδεισος για χειμερινά σπορ

Τα στοιχεία κατατάσσουν την Ευρυτανία σε υπερέχουσα θέση έναντι πολλών αντίστοιχων περιοχών της χώρας ακόμα και της Κεντρικής Ευρώπης, με αποτέλεσμα να έχει στραφεί η προσοχή μέρους του ιδιωτικού τομέα στην επένδυση και στην ενασχόληση με την τουριστική ανάπτυξη σε τέτοιο βαθμό ώστε σήμερα ο τριτογενής τομέας του ακαθάριστου προϊόντος του Νομού να αντιπροσωπεύει το 64,3% και να βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα ότι κύρια παραγωγική πηγή αυτού του Νομού είναι ο τουρισμός.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Ευρυτανία έχει τεράστιες δυνατότητες για ανάπτυξη του χειμερινού και εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως είναι ο περιηγητικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο συνεδριακός, ο θρησκευτικός και ο μοναστηριακός.

Ο τουρισμός πρέπει να αποτελέσει, λοιπόν, για όλους στρατηγικό στόχο ανάπτυξης. Πρέπει να γίνει η βαριά βιομηχανία του Νομού, η αιχμή του δόρατος της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας της περιοχής και ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο όλων των Ευρυτάνων. Η επιτυχία στον τομέα αυτό θα εξαρτηθεί τελικά μόνο αν η Τοπική Αυτοδιοίκηση συνειδητοποιήσει ότι πρέπει να συνεργαστεί στενά με τον ιδιωτικό τομέα για το σκοπό αυτό. Για την επίτευξή του οι τέσσερις βασικές προτεραιότητες είναι:

- α. Ο καθορισμός ζωνών ανάπτυξης μορφών τουρισμού.
- β. Η βελτίωση της υποδομής, δημόσιας και ιδιωτικής.
- γ. Η βελτίωση του επιπέδου των υπηρεσιών και η ενσωμάτωση του ανθρώπινου δυναμικού.
- δ. Η προβολή και η διαφήμιση.

Τα κύρια κριτήρια των ζωνών ανάπτυξης του τουρισμού κατά την άποψή μου θα πρέπει να είναι τα εξής: Φυσικό περιβάλλον, οικοσύστημα, επίπεδο υποδομών, ιστορία-πολιτισμός, ανθρώπινο δυναμικό.

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια ο Νομός Ευρυτανίας μπορεί να χωριστεί σε τρεις ζώνες τουριστικής ανάπτυξης:

Ζώνη Α: Οικολογικού τουρισμού ή της άγριας παρθένας φύσης με επίκεντρο τον ορεινό όγκο των Αγράφων. Στόχος είναι η αξιοποίηση της άγριας φύσης, της ιστορίας και του πολιτισμού των Αγράφων και μορφές ο ορειβατικός, ο περιπατητικός, ο εκπαιδευτικός, ο πολιτιστικός, ο αγροτουρισμός και ο θρησκευτικός. Οι προτεινόμενες τουριστικές υποδομές θα ήταν η δημιουργία οικολογικού πάρκου στο φαράγγι του Ασπροπεράματος, η ανάδειξη των ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων, η ανάδειξη και σήμανση ορειβατικών μονοπατιών.

Ζώνη Β: Τουρισμού περιπέτειας και υδάτινων σπορ με επίκεντρο τη λίμνη των Κρεμαστών, με στόχο την τουριστική αξιοποίηση της λίμνης και των ποταμών Αχελώου, Ταυρωπού, Αγραφιώτη και Τρικεριώτη. Εδώ μπορούν να αναπτυχθούν μορφές

τουρισμού όπως η ιστιοπλοΐα, η κωπηλασία, το ράφτινγκ, το καγιάκ, ο περιηγητικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός τουρισμός. Οι υποδομές που θα χρειαστούν θα ήταν η δημιουργία πέντε σταθμών στη λίμνη των Κρεμαστών, αρχής γενομένης από τα Διπόταμα μέχρι τη γέφυρα Τέμπλας. Η δημιουργία σταθμών εκκίνησης και τερματισμού στα ποτάμια Αχελώου, Μέγδοβα και Τρικεριώτη. Η ανάπτυξη των ιαματικών πηγών στα Λεπιανά. Η ανάπλαση της παλιάς Βίνιανης και, το κυριότερο όλων, να κατασκευαστεί ο παραλίμνιος δρόμος από τη γέφυρα Επισκοπής έως τη γέφυρα Τέμπλας με τις ανάλογες κάθετες προς αυτόν προσβάσεις και την κατασκευή προβλητών προσέγγισης μικρών σκαφών.

Ζώνη Γ: Μητροπολιτική ζώνη τουριστικής ανάπτυξης με επίκεντρο το Καρπενήσι και τους όμορους Δήμους. Οι μορφές εδώ είναι ο χιονοδρομικός, ο θρησκευτικός, ο συνεδριακός, ο αθλητικός, ο περιηγητικός και ο εκπαιδευτικός τουρισμός. Υποδομές: Ο εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων χιονοδρομικού κέντρου στο Βελούχι και διασύνδεσή του με τους ορεινούς όγκους της Καλιακούδας και της Χελιδόνας, η οδική σύνδεση του χιονοδρομικού κέντρου με την Αγία Τριάδα. Επίσης η οδική σύνδεση Μεγάλου Χωριού με την Καλιακούδα. Η ανάπτυξη και επέκταση του Σαλέ και του ορεινού καταφυγίου στο Βελούχι. Η ανάδειξη των θρησκευτικών μνημείων και προσκυνημάτων και η οδική σύνδεση με την Τατάρνα, τον Προυσό, τους ομιανούς, τη Βράχα και το Φουρνά. Η διατήρηση και η ανάπλαση των παραδοσιακών οικισμών και η αναγκαιότητα κατασκευής οργανωμένων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων και η κατασκευή ενός τελεφερίκ που να μπορεί να φέρνει τους χιονοδρόμους από το κέντρο της πόλης μέχρι το χιονοδρομικό κέντρο του Βελουχιού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γκόλιας Α. Μ. (2001), *Ιστορία της Ευρυτανίας στους νεώτερους χρόνους*, Πορεία, Αθήνα.
- Επετηρίδα Εταιρείας Ευρυτάνων Επιστημόνων (2000), τόμος Α΄, Αθήνα.
- Μπόσμου Α. (2000), *Μελέτη: Κλιματικές και βιοκλιματικές συνθήκες και ο ρόλος τους στη διαμόρφωση των υπαίθριων δραστηριοτήτων στο Ν.Ευρυτανίας*, Τ.Ε.Ι Καρπενησίου, Τμήμα Δασοπονίας.
- Νομαρχία Ευρυτανίας (2001)., *Τουριστικός Οδηγός Ευρυτανίας*, Αθήνα.
- Στοιχεία από το γραφείο Στατιστικής Υπηρεσίας Ν. Ευρυτανίας.
- Στοιχεία από τη Διοικητική Υπηρεσία του Δήμου Καρπενησίου.
- Νομαρχία Ευρυτανίας (2000), *Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2000-2006*
- Παπαθανασίου Ν. (2001), *Εισήγηση στο 1ο Παγκόσμιο Συνέδριο Ευρυτάνων: με θέμα «Τουρισμός και υπηρεσίες»*, Καρπενήσι.
- Μανώλης Κων. Σφακιανάκης. (2000), *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*, Ελλην.
- Ανδριώτης Κωνσταντίνος (2009), *Αειφορία και εναλλακτικός τουρισμός*, Σταμούλη Α.Ε.
- Ταξιδιωτικός οδηγός (2011), *Καρπενήσι και Ευρυτανία*.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

- [http://www. Evrytania.eu](http://www.Evrytania.eu)
- <http://www. Karpenisi.us>
- <http://www. Touristorama.com>
- <http://www. In – karpenisi.gr>
- <http://www.greek-tourism.gr>
- <http://www.united-hellas.com>
- <http://www.sterea-tour.gr>
- <http://www.ski.gr>
- <http://www. karpenissi .gr>
- <http://www. hotelsline. gr>

- <http://www.wordpress.com>
- <http://aperantiakaagrafa.com>
- <http://evrytanikostipos.com>
- <http://voltagr.de.tl>
- <http://www.EOT.gr>

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΞΕΝΩΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ

Οι επιχειρήσεις ύπνου στον νομό Ευρυτανίας αυξάνουν με γεωμετρική πρόοδο τα τελευταία χρόνια. Πανέμορφα στούντιο και ενοικιαζόμενα δωμάτια, αλλά και πολυτελέστατα ξενοδοχεία προσφέρουν στον επισκέπτη τον ιδανικότερο χώρο ξεκούρασης και αναζωογόνησης.

Τα περισσότερα διαθέτουν τζάκι στο σαλόνι, αλλά και πολλά από αυτά έχουν τζάκι μέσα στα δωμάτια. Ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες η φεγγοβολή της φωτιάς είναι η καλύτερη συντροφιά μετά από μια γεμάτη μέρα στο παρθένο ευρυτανικό φυσικό περιβάλλον.

Αρκετές από τις επιχειρήσεις αυτές διαθέτουν τις δικές τους ιστοσελίδες και όπου αυτό στάθηκε δυνατό έχουν προστεθεί και τα αντίστοιχα λινκ.

Επειδή το Καρπενήσι και η Ευρυτανία γενικότερα αποτελούν έναν από τους πρώτους τουριστικούς προορισμούς το τελευταίο διάστημα είναι αρκετά δύσκολο να βρει κάποιος δωμάτιο χωρίς να έχει κλείσει εκ των προτέρων, κυρίως τα Σαββατοκύριακα και τις γιορτές.

Για τον λόγο αυτό ο επισκέπτης θα πρέπει να προγραμματίσει την επίσκεψή του αρκετές μέρες πριν και να επικοινωνήσει με το ξενοδοχείο ή τον ξενώνα όπου θα καταλύσει έτσι ώστε να διασφαλίσει την διαμονή του.

Το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι ιδιαίτερα υψηλό, σε σημείο τέτοιο που η Ευρυτανία να αποτελεί πόλο έλξης πολλών διασημοτήτων και ανθρώπων του πνεύματος. Τα μπαράκια παίζουν μουσική για όλα τα γούστα και ο καθένας μπορεί να βρει αυτό που αναζητά, ενώ το φαγητό είναι εξαιρετικό και φημισμένο στο πανελλήνιο για την ποιότητά του.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΦΑΞ
Καρπενήσι	AVARIS	LUX	ΚΕΛΕΣΙΔΗΣ	89100-6	89107
Καρπενήσι	MONTANA	LUX	ΣΤΡΑΓΑΛΗΣ	80400	80409
Καρπενήσι	ΑΝΕΣΙΣ	Β'	ΤΑΚΗΣ	80700-80701	23021
Καρπενήσι	ΛΕΥΚΟ ΟΡΟΣ	Β'	ΚΑΤΣΑΡΗΣ	80331	80332
Καρπενήσι	LECANTIN	Γ	ΚΑΤΣΑΡΗ	22131	24141
Καρπενήσι	ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Γ	ΜΠΟΥΚΑΣ	24132	24133
Καρπενήσι	ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ	Γ	ΤΑΚΗ	89050, 25001	89051
Καρπενήσι	ΓΑΛΗΝΗ	Γ	ΛΑΠΠΑΣ	22914	25623
Καρπενήσι	ΕΛΒΕΤΙΑ	Γ	ΜΑΤΖΟΥΦΑΣ	80111-22465	80112

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ - ΞΕΝΩΝΕΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΦΑΞ ή ΚΙΝΗΤΟ
Καρπενήσι	ΠΑΝΔΗΘΕΙΟΝ 1 διαμέρισμα, 1 δωμάτιο με τζάκι	Α'	ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ	22370-23124 22370-80245	6974327377
Καρπενήσι	Διαμερίσματα	Α'	ΕΥΑΓΓΕΛΟΔΗΜΟΥ	22370-22918	
Καρπενήσι	ΣΕΜΕΛΗ (studios)	Α'	ΖΑΡΜΑΚΟΥΠΗΣ ΝΙΚΟΣ	22370-80150	6945396808
Καρπενήσι	ΜΕΣΑΜΠΕΛΙΑ	Α'	ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	22370-23171 22370-23170	
Καρπενήσι	Mountain House	Α'	ΚΑΠΠΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	22370-24444	6979001666
Καρπενήσι	ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΧΑΤΖΑΚΗ 2 παραδοσιακές κατοικίες	Α'	ΚΟΚΚΩΝΗ ΜΑΙΡΗ	22370-22422 210-6529283	6974428791
Καρπενήσι		Α'	ΚΟΛΟΚΩΤΣΙΟΣ ΣΠΥΡΟΣ	22370-23216	
Καρπενήσι		Α'	ΚΟΥΤΣΙΚΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-21400 22370-80183	
Καρπενήσι	Διαμερίσματα	Α'	ΛΑΠΠΑΣ ΑΝΕΣΤΗΣ	22370-24480 22370-24490 22370-23484	
Καρπενήσι	Τζάκι 3 δωμάτια	Α'	ΜΑΧΑΛΙΩΤΗ ΜΑΡΙΑ	22370-25888 22370-41263	
Καρπενήσι	ΧΑΝΙ ΜΠΑΓΑΣΑΚΙ	Α'	ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	22370-21360	
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΦΑΞ ή ΚΙΝΗΤΟ
Καρπενήσι	ΜΟΡΦΕΑΣ 2 διαμ. με τζάκι, 2δωμ. τζάκι	Α'	ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ ΔΗΜ. & ΘΕΟΔ.	22370-24747 22370-23341	6973734751

Καρπενήσι	ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ Τζάκι 6 δωμάτια	Α'	ΧΑΛΑΣΤΑΝΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-24691	6977850576 ΦΑΞ:80274
	ΑΜΥΓΔΑΛΙΕΣ Διαμερίσματα	Β'	ΤΣΑΚΝΙΑ - ΜΠΑΜΠΑΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	22370-23281	6972722196
Καρπενήσι		Γ	ΜΕΡΙΓΚΟΥΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ	22370-22776	
Αγ. Νικόλαος	ΟΝΕΙΡΟ	Α'	ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ Β.	22370-22658 22370-22067	6977788975
Αγ. Νικόλαος	Richonto Salet 1 μεζονέτα	Α'	ΚΟΝΤΟΥ ΑΡΕΤΗ	22370-23378	6932448941 fax: 23145
Αγ. Νικόλαος		Α'	ΠΡΙΜΠΑ ΛΑΜΠΡΙΝΗ	22370-21162 210-6137646	
Αγ. Νικόλαος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΠΕΡΑΣΜΑ	Α'	ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ ΠΑΥΛΟΣ	22370-80085	6974350731
Αγ. Νικόλαος	ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΛΙΝΑΣ 2 Μεζονέτες με τζάκι	Α'	ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΡΙΟΣ	22370-22040 22370- 21175	
Βουτύρου	ΒΙΛΛΑ ΒΙΡΓΙΝΙΑ	Α'	ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ	22370-22856 22370-25133 22370-25835	
Βουτύρου	ΗΟΤΕΙ. ΒΙΛΛΑ ΒΙΡΓΙΝΙΑ Τζάκι 4 δωμάτια	Γ'	ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ	22370-80300 22370-25133	
Κορυσχάδες	ΑΝΑΤΟΛΗ	lux	ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-25102 22370-21101 22370-21121	ΦΑΞ: 23456
Κορυσχάδες	ΕΡΜΗΣ	Β'	ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-25102 22370-21101 22370-21121	ΦΑΞ: 23456
Κορυσχάδες	ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ	Β'	ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-25102 22370-21101 22370-21121	ΦΑΞ: 23456
Κορυσχάδες	ΚΑΣΤΡΟ	Β'	ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-25102 22370-21101 22370-21121	ΦΑΞ: 23456
Κορυσχάδες	ΕΥ-ΓΙΑΝΝ	Α'	ΣΟΦΡΩΝΗ ΑΘΗΝΑ	22370-25310	
Μυρίκη	ΝΕΦΕΛΕΣ	Α'	ΤΣΙΓΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	2102610640	6976330610
Παπαδιά		Α'	ΚΕΛΕΣΗ ΚΩΝ/ΝΑ		ΦΑΞ: 25400
Στένωμα		Β'	ΚΩΤΣΟΚΑΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	22370-31636	ΚΙΝΗΤΟ Ή ΦΑΞ
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	
Φιδάκια	ΞΕΝΩΝΕΣ	Α'	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΦΩΤΗΣ	22370-23380	6944427070

Ανιάδα	ΞΕΝΩΝΑΣ ΑΜΑΛΙΑ	Γ'	ΛΑΘΥΡΗΣ	22370-21122	
Κλαυσί		Α'	ΜΑΘΕΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	22370-24857 22370-22397	
Μεγ. Χωριό	ΔΡΥΑΣ (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ)	Α'	ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΣ	22370-41131 22370-41132	ΦΑΞ: :41133
Μεγ. Χωριό		Α'	ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	22370-41191 22370-41186	
Μεγ. Χωριό	ΑΝΕΡΑΔΑ Τζάκι 3 δωμάτια	Α'	ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΜΑΡΙΑ	22370-41479 210-2834768	
Μεγ. Χωριό	ΔΩΜΑΤΙΑ ΜΕ ΘΕΑ	Α'	ΜΑΤΖΙΟΥΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	22370-41190	
Μεγ. Χωριό		Α'	ΜΑΤΖΙΟΥΤΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-41157	
Μεγ. Χωριό	ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ	Α'	ΜΠΑΚΑΤΣΙΑΣ ΑβΑΝΑΣΙΟΣ	22370-41414 22370-41512	ΦΑΞ: 24271
Μεγ. Χωριό	ΑΓΝΑΝΤΙ	Α'	ΠΡΙΟΒΟΛΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ	22370-41474 22370-41303	
Μεγ. Χωριό	ΜΕΛΙΣΣΑ	Α'	ΣΚΑΡΠΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	22370-41204	
Μεγ. Χωριό	ΠΕΤΡΙΝΟ Τζάκι 1 δωμάτιο	Α'	ΧΑΣΚΟΥ ΕΛΕΝΗ	22370-41263 22370-41187	
Μεγ. Χωριό	2 Γκαρσονιέρες	Β'	ΑΡΑΠΟΠΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛ.	22370-41183	
Μεγ. Χωριό	ΑΝΤΙΓΟΝΗ (ΞΕΝΩΝΑΣ)	Ρ	ΜΑΤΖΙΟΥΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	22370-41395	ΦΑΞ: 41450
Μεγ. Χωριό	ΑΓΡΑΜΠΕΛΗ Τζάκι στη αυίτα	Α'	ΔΟΥΛΑΒΕΡΗ (ΓΑΥΡΟΣ)	22370-41148 22370-41312	
Μεγ. Χωριό	ΑΡΜΟΝΙΑ	Α'	ΤΣΟΥΤΣΟΥΡΑΣ (ΓΑΥΡΟΣ)	22370-41125	
Μικ. Χωριό	HELLAS COUNTRY CLUB (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ) Τζάκι 4 δωμάτια	Α'	ΜΠΑΚΑΤΣΙΑ ΠΟΠΗ	22370-41570 22370-41571 22370-41572 22370-41573 22370-41574 22370-41575	ΦΑΞ: 41577
Μικ. Χωριό	ΤΟ ΤΖΑΚΙ	Α'	ΑΖΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	22370-41318 22370-41465	
Μικ. Χωριό	Η ΓΩΝΙΑ	Α'	ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓ.	22370-41393	
Μικ. Χωριό		Α'	ΖΑΡΡΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	22370-41236 22370-41433	
Μικ. Χωριό	ΤΟ ΡΙΖΩΜΑ	Α'	ΜΠΟΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	22370-41170	ΦΑΞ: 41486
Μικ. Χωριό	Τζάκι με 2 δωμάτ.	Α'	ΤΑΣΙΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ	22370-41349	
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	

Παλιό Μικ. Χωριό	MERSES STUDIOS	A'	ΤΣΙΝΙΑ ΑΓΟΡΙΤΣΑ	22370-41444 22370- 41111	
Παλιό Μικ. Χωριό	ΞΕΝΩΝΑΣ «Η ΧΕΛΙΔΟΝΑ»	A'	ΤΣΙΝΙΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-41221	6972555637
Ασπρόπργος		A'	ΛΩΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	22370-80372	
Ασπρόπργος		A'	ΠΑΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	22370-80385	
Προυσός		A'	ΕΛΕΦΑΝΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-80798 22370- 80757	
Προυσός		B'	ΠΑΠΑΛΟΥΚΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	22370-80751	
Προυσός	ΞΕΝΩΝΑΣ "Agathidis"	B'	ΚΟΚΟΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	22370-80813	
Κερασοχώρι			ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΜΠΡΟΣ	22370-31226	
Κερασοχώρι		A'	ΜΗΤΣΟΥ ΠΗΝΕΛΟΠΗ	22370-31214	
Κρέντη	ΞΕΝΩΝΑΣ	A'	ΜΑΚΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	22370-31350	
Κρέντη		A'	ΜΑΚΚΑ ΘΕΟΔΩΡΑ	22370-31313 22370-31401	
Χρύσω	ΞΕΝΩΝΑΣ		ΚΑΡΑΝΗΣ ΘΩΜΑΣ (ΞΕΝΩΝΑΣ)	22370-31184	
Αν. Φραγκίστα	ΚΟΝΑΚΙ	A'	ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤ.	22370-95331	
Αν. Φραγκίστα	ΤΑ ΔΥΟ ΑΛΩΝΙΑ	A'	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΙΣ.	22370-95346	
Αν. Φραγκίστα		A'	ΠΑΤΣΙΟΥΡΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-23564 22370-95343 22370-95261	
Αν. Φραγκίστα	ΣΠΙΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΡΑ-ΣΤΕΛΛΑΣ	A'	ΣΟΥΛΙΩΤΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ	22370-95332	
Αν. Φραγκίστα		A'	ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ	22370-95495	
Δυτ. Φραγκίστα		A'	ΓΟΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	22370-95113	
Δυτ. Φραγκίστα		A'	ΓΟΥΛΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	22370-95313 22370-95044	
Δυτ. Φραγκίστα	ΠΛΑΤΑΝΟΣ	A'	ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-95316	
Δυτ. Φραγκίστα		A'	ΚΡΙΚΩΝΗ ΝΕΡΑΤΖΟΥΛΑ	22370-95027	
Δυτ. φραγκίστα		A'	ΠΑΠΑΝΙΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ	22370-95490	
Δυτ. Φραγκίστα		A'	ΜΠΙΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-95328	
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΚΙΝΗΤΟ

Δυτ. Φραγκίστα		Α'	ΦΛΕΓΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	22370-95218 22370-95026	
Δυτ. Φραγκίστα		Β'	ΚΑΚΚΙΩΡΗΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ	22370-95107 22370-95207	
Άγραφα		Α'	ΚΟΜΠΟΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-93209	
Άγραφα		Β'	ΓΑΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-93220	
Άγραφα			ΚΙΤΣΙΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	22370-24082, 22370-93249	
Άγραφα			ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ (ΣΑΙΚΑ)	24410-25692	
Άγραφα			ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΣΑΙΚΑ)	24410-94844	
Άγραφα			ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (ΣΑΙΚΑ)	24410-23784	
Επιτιανά			ΓΑΝΤΖΟΥΔΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	22370-94122	
Μάραθος		Α'	ΠΕΣΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	22370-95690	
Γρανίτσα	ΠΑΝΟΡΑΜΑ (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ)	Γ	ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-61411 22370-61258	
Κέδρα	ΞΕΝΩΝΑΣ	Α'	ΚΟΤΟΥΛΑ	22370-97360	
Ραπτόπουλο		Α'	ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	22370-97320	
Λεπιανά			ΚΟΤΟΥΛΑΣ	22370-61463	
Άμπλιανη	ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΞΕΝΩΝΑΣ		ΤΣΟΥΡΑΠΑΣ Σ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ	22370-25017 22370-24488	
Δομνίστα			ΚΑΡΤΣΑΚΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	22370-92214	
Δομνίστα			ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	22370-92277	
Δομνίστα	ΑΓΝΑΝΤΙ	Α	ΣΥΡΟΚΩΣΤΑΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ	22370-80234 22370-92035 22370-22310	
Δομνίστα			ΤΣΙΑΜΗΣ ΗΛΙΑΣ	22370-92023	
Δομνίστα	ΕΛΑΤΟΣ (ΞΕΝΩΝΑΣ)	Γ	ΦΟΥΚΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ	22370-92228 22370-92023 22370-21141	
Κρίκελο		Α'	ΚΑΤΣΙΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	22370-71200	6974552360
Κρίκελο		Α'	ΠΛΟΥΜΠΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	22370-71295	
Κρίκελο		Α'	ΣΥΓΚΟΥΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΗ	22370-71024	
Κρίκελο	ΚΟΝΑΚΙ	Α'	ΣΥΓΚΟΥΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ	22370-71100	6972217571
Κρίκελο		Α'	ΤΣΑΡΑΣ	22370-71094	
ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΚΙΝΗΤΟ

Αγ. Τριάδα	ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΞΕΝΩΝΑΣ	Α'		22370-96301	
Αγ. Τριάδα		Α'	ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	22370-96389	
Αγ. Τριάδα		Α'	ΚΑΡΒΕΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ	22370-96266	
Αγ. Τριάδα		Α'	ΝΤΑΣΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	22370-96434	
Αγ. Τριάδα		Α'	ΤΣΙΑΤΣΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	22370-96216	
Δομιοανό		Α'	ΚΑΥΚΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	22370-96285 22370-96155	6972108102
Φουρνά		Α'	ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	22370-51536	
Φουρνά		Α'	ΠΑΠΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	22370-51271	
Φουρνά	ΞΕΝΩΝΑΣ	Γ	ΝΤΟΥΣΙΚΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	22370-51236 22370-51223	
Φουρνά		Γ	ΤΣΙΜΟΥΡΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	22370-51243	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΩΝ

Όπως θα διαπιστώσει ακόμα και ο πιο νεοφερμένος στο νομό, όλη η περιοχή βρίθει από αξιοθέατα και ιστορικές τοποθεσίες. Μονάχα η επιτόπια επίσκεψη δίνει την δυνατότητα να έρθει κανείς σε τέλεια επαφή μ' αυτές και μόνο με ερωτήσεις στους παλιότερους μπορεί να μάθει όσα χρειάζονται, μιας και η πλήρης περιγραφή τους θα χρειαζόταν ολόκληρους τόμους και χρόνια ιστορικής και αρχαιολογικής έρευνας.

Ενημερωτικά μόνο παρατίθενται εδώ τα σημαντικότερα μνημεία και αξιοθέατα, σαν ερέθισμα για όποιον ενδιαφέρεται, ώστε να τα ανακαλύψει και να νιώσει το ιδιαίτερο εκείνο αίσθημα της πρώτης επαφής και της παρθένας αποκάλυψης.

ΓΕΦΥΡΙΑ

- 1) Γεφύρι Μανόλη στο δρόμο για Παλαιοκάτουνο
- 2) Γεφύρι Βίνιανης με πρόσβαση και από Στένωμα
- 3) Γεφύρι Τέμπλας στο δρόμο από Τοπόλιανα για Λεπιανά
- 4) Γεφύρια Χρύσως
- 5) Το γεφύρι του Δεσπότη στο Καρπενήσι.

ΣΠΗΛΑΙΑ

- 1) Σπηλιά Κατσαντώνη, κοντά στο χωριό Μοναστηράκι Αγράφων
- 2) Σπηλιά Αποκλείστρας κοντά στο χωριό Καστανιά
- 3) Σπήλαιο Μεσοκώμης,
- 4) Μαύρη Σπηλιά κοντά στο χωριό Προυσός

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

- 1) Αγ. Τριάδα, στο χωριό Αγία Τριάδα (περίπου 1830)
- 2) Μεταμόρφωση Σωτήρος, Αν. Φραγκίστα(ανακατασκ. 1725)
- 3) Παναγία, Αν. Φραγκίστα (περίπου 1800)
- 4) Μεταμόρφωση Σωτήρος, Βράχα (περίπου 1660)
- 5) Αγ. Παρασκευή, Βραγγιανά, (1647)
- 6) Κοίμηση Θεοτόκου, Μεσαμπελιά Γοριανάδων (1850)

- 7) Αγ. Παντελεήμων, Γρανίτσα
- 8) Μεταμόρφωση Σωτήρος, Δάφνη (περίπου 1785)
- 9) Αγ. Παρασκευή, Δομιανοί (μέσα 19ου αι.)
- 10) Παναγία, Δομιανοί (περίπου 1750)
- 11) Αγ. Τριάδα , Καρπενήσι
- 12) Παναγία Φανερωμένη, Καρίτσα (τέος δήμος Δολόπων) (1654,1674)
- 13) Παναγία, Κερασοχώρι (περίπου 1750)
- 14) Αγ. Λεωνίδης Κλαυσί (5ος αι.)
- 15) Παναγία, Κουμάσια (περίπου 1650)
- 16) Αγ. Ανάργυροι, Λεπιανά(νέο με αντικείμενα του 1781 και 1874)
- 17) Αγ. Ταξιάρχες Μάραθος (περίπου 1770)
- 18) Κοίμηση Θεοτόκου, Μουζήλο (1650)
- 27) Αγ. Γεώργιος, Μουζήλο (1700)
- 28) Αγ. Παρασκευή Μεγάλο Χωριό (περίπου 1800)
- 19) Γέννηση της Θεοτόκου, Νεράιδα (1608)
- 20) Αγ. Ιωάννης, Παλαιοκάτουνο (1850)
- 21) Αγ. Ιωάννης, Παπαδιά (1660)
- 22) Αγ. Παρασκευή ,Παπαρούσι(1885)
- 23) Αγ. Δημήτριος Παυλόπουλο (1666)
- 24) Αγ. Τριάδα, Πετράλωνα (1598)
- 25) Αγ. Πάντες , Προυσός (1754)
- 26) Κοίμηση Θεοτόκου Φουσιανά Πρασιάς (1679)
- 27) Γέννηση Σωτήρος, Πρασιά(17ος αι.)
- 28) Αγ. Αθανάσιος, Βασιλέσι Πρασιάς (1652)
- 29) Αγ. Παρασκευή , Σταυροπήγιο (τέμπλο 1801)
- 30) Παναγία Τροβάτο (1644)
- 31) Ζωοδόχος Πηγή Φουρνά (περίπου 1700)
- 32) Παναγία, Χρύσω (τοιχ. 1725, αξιόλογο τέμπλο)

- 1) Παναγίας στον Προυσό (1100)
- 2) Γέννησης Θεοτόκου στην Τατάρνα (1555)
- 3) Μαρίας Αιγυπτίας στο Μικρό Χωριό

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΤΟΠΟΘΕΣΙΕΣ

- 1) Λόφος Τούρλα στο Στένωμα, απομεινάρια παλιού κάστρου
- 2) Τοποθεσία μάχης Λεπενιώτη με Σουλεϊμάν Τότη στην Παπαδιά
- 3) Πλατεία Φουρνάς όπου δολοφονήθηκε το 1815 ο Λεπενιώτης , αυτάδερφος του Κατσαντώνη
- 4) Αρχαίος Οικισμός Γλα, στο χωριό Χόχλια, όπου βρέθηκε αγαλμάτιο του Διόνυσου
- 5) Θέση Κούκια στη Βράχα όπου ο Καραϊσκάκης πολέμησε τους Τούρκους
- 6) Κορυφή Βουλγάρα, στον Κλειτσό, όπου στα 996 μ.Χ. έπαθαν πανωλεθρία από τους Ευρυτάνες οι Βούλγαροι του Σαμουήλ, που υποχωρούσαν μετά την ήττα τους στη Λαμία.
- 7) Τοποθεσία "Λιάζμπεη" στην Κορίτσα Κλειτσού
- 8) Το σπίτι του Σκαρπή στο Μεγάλο Χωριό που πολέμησαν οι δυο Καστανιώτες ήρωες εναντίον των Τούρκων μέχρι τελικής πτώσεως.
- 9) Κορυφή Καλιακούδα ανάμεσα στο Μεγάλο Χωριό και την Ανιάδα όπου έγινε η ομώνυμη μάχη στις 28-8-1823 με ηττημένους τους Έλληνες.
- 10) Θέση Άνω Λόγκοβες στο Παλαιό Μικρό Χωριό, όπου στις 24-12-1942 εκτελέστηκαν 13 Έλληνες πατριώτες από τα ναζιστικά στρατεύματα.
- 11) Πύργοι Καραϊσκάκη στον Προυσό.
- 12) Θέση Παλιόκαστρο στις Κορυσχάδες, όπου σώζονται ίχνη από παλαιό φρούριο.
- 13) Θέση Καμίνια στις Κορυσχάδες, όπου υποτίθεται ότι έφτιαχνα πολεμικά όπλα κατά την αρχαιότητα.
- 14) Τοποθεσία Αγ. Νικόλαος στο Κλαψί όπου υπάρχουν απομεινάρια αρχαίου οικισμού
- 15) Θέση "Κοκκάλια" στη διαδρομή προς Κρίκελλο, όπου το 279 π.Χ. έγινε σπουδαία μάχη μεταξύ Αιτωλών και Γαλατών
- 16) Απομεινάρια της αρχαίας Φαντίνου στη Δομνίστα.
- 17) Κάστρο "Κτίσμα" στη θέση Ζαγορά του χωριού Ψιανά χτισμένο με πελώρια λιθάρια.

18) Λόφος Λιβίνη κοντά στο χωριό Στεφάνι όπου το 1684 έγινε σφοδρή μάχη με τους Τούρκους.

19) Τοποθεσία "Καστρί" στο χωριό Φιδάκια, όπου τοποθετείται από ορισμένους η αρχαία Οιχαλία

20) Οικισμός Αρωνιάδα, στο γεφύρι της Μέγδοβας, όπου πλήθος αρχαίων και Βυζαντινών ευρημάτων.

21) Θέση Αγ. Γεώργιος στην Παλαιά Βίνιανη όπου και απομεινάρια αρχαίου Φρουρίου.

22) Τοποθεσία "Κύφος" στην Μαυρομάτα όπου υπάρχει πλάτωμα με πολλά απομεινάρια προχριστιανικού οικισμού.

23) Θέση "Καστράκι" στο Κερασοχώρι με ίχνη αρχαίου οικισμού.

24) Κάστρο Τσούκας χρονολογούμενο σε προχριστιανική εποχή.

25) Κάστρο Τσούκας.

26) Κάστρα Βελαώρας όπου και παράδοση ότι ανεβρέθηκε χρυσή γουρούνα με δέκα γουρουνάκια.

27) Οικισμός Κυπαρίσσι Πρασιάς όπου και σώζεται το κυπαρίσσι κάτω από το οποίο δίδαξε ο Πατρο-Κοσμάς.

28) Τοποθεσία "Κάστρο" στην Πρασιά όπου και φυσική οχυρή θέση.

29) Οικισμός Μικροχρύσου Καροπλεσίου όπου και απομεινάρια παλαιού και απότομα καταστραφέντος οικισμού.

30) Θέση Παλιόκαστρο στα Πετράλωνα όπου βρέθηκε πλήθος ερειπίων, αγαλματιδίων και νομισμάτων του 3ου π.Χ. αι.

ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΛΛΟΝΕΣ - ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

1) Βρυσούλα πριν από τη Ράχη Τυμφρηστού

2) Λόφος Αγ. Δημητρίου στο Καρπενήσι

3) Διαδρομή Καρπενήσι - Αγ. Τριάδα, στη Θέση Αγ. Απόστολοι

4) Καταφύγιο Βελουχιού (υψομ.1800μ.)

5) Ράχη Ζαχαράκη στο δρόμο προς Καρδίτσα

6) Φώτειος Βιβλιοθήκη στην Αγία Τριάδα

7) Εκκλησία Αγ. Νικολάου στην Κορίτσα Κλειτσού όπου φυλάσσεται λείψανο του Ευαγγελιστή Λουκά.

8) Κεφαλόβρυσο Καρπενησίου

9) Θέση "Χαλίκι" με καταπληκτική πανοραμική θέα προς Ποταμιά, Βελούχι, Καλιακούδα, Χελιδόνα.

10) Θέση Μαργαρίτα και βρύση "Καρά Αμέτ στο δρόμο για το Στένωμα

11) Ιχθυοτροφείο Γαύρου

12) Εκτροφείο θηραμάτων Γαύρου

13) Αϊ Θανάσης Μεγ. Χωριού

14) Μεγάλο Χωριό

15) Μικρό Χωριό

16) Παλαιό Μικρό Χωριό όπου και δημιουργείται την Άνοιξη πανέμορφη λιμνούλα

17) Οι πέντε βρύσες της πλατείας του Παλαιού Μικρού Χωριού

18) Φαράγγι "Κλειδί" στο δρόμο για τον Προυσό

19) "Το Τύπωμα και τα Πατήματα της Παναγίας" στο δρόμο για τον Προυσό

20) Μουσείο στο μοναστήρι Προυσού

21) Αγαθίδειος Βιβλιοθήκη στον Προυσό

22) Θέση "Αετόβρυση" στην Ανιάδα.

23) Βρυσούλα Αγίας Παρασκευής, κοντά στον Αγ. Νικόλαο (Λάσπη)

24) Θέση "Νεραϊδοβούνι" στη διαδρομή προς Κρίκελλο, με καταπληκτική θέα προς το Καρπενήσι.

25) Οι 7 βρύσες της πλατείας του Κρικέλλου.

26) Γέφυρα Επισκοπής, που συνδέει την Ευρυτανία με την Αιτωλοακαρνανία

27) Φράγμα Κρεμαστών (όγκου 7.800.000 κ.μ. ,ύψους 155μ μήκους 465μ και πλάτους 700μ στη βάση).

28) Πηγή Φοντάνα στα Βραγγιανά, όπου και επίγραμμα του Ευγενίου του Αιτωλού.

29) Λίμνη Αχελώου, διακλαδιζόμενη κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του νομού.

30) Γέφυρα Τατάρνας, σημαντικό τεχνικό έργο με άνοιγμα 500μ.

31) Πηγή στη θέση Αγ. Δημήτριος στο χωριό Λεπιανά